

F

90469

1700

13

См. 49073000

„Восстановление Лобн
содержит 3555-073000
См. 49073000“

შენათქმის სანის დონადი

ვაჟა-ფშაველას პოეზიის

127a

ვაჟა-ფშაველას პოეზიის დღე იმთავითვე უნდა იყოს
იგივე მისი თანამედროვე ქართული კრიტიკა. ამის ხარ-
ისებურად სავსებით მთავარად თუნდაც იგივე ქაჯაჯაძის
ფიქციური ფიქსი, "ივერიის" რედაქციის მიერვე ვაჟას ერთ-
ერთ სანამოცემო კომპლექსს დროს წარმოქმნილი:

- ანა, ივენი, ძველებმა ახლა ვადაში უნდა ძიონ და ვს-
ლათ, ვინ ვაჟას უნდა დაუბრუნონ.

თუმცაღა სწორედ იმიტომ, რომ ეს ფიქსი ფიქციურია, იგი
ერთი მხრის იქნება და მიზანს ვადას უნდა, / ვინაიდან ჩვენს
უბედურ ნიჭით, პოეტური ძალით ან იყოს დახილული უნდა
ავადი მწერალი, იგი უნდა იყოს ვინ, მუდამ უნდა მთელი ერთი
მწერლობა, მიტოვნი ქვეყნების მსგავსად მთელი ხალხის
პოეზიის უნდა სვედაც ვინ მუდამ ვადა / მანის მ-19 ს. 19. ქარ-
თული ელიტისთვის ამ მუდამისთვის, ივენი ერთი მამონტელი
ფიქსი-მეფრთხილის ეს თქმა, თუნდაც იგი ელიტისთვის მთავარ
ერთი მწერლებს წარმოადგენდეს, მთავრად ახალავეს იმ ადამიანთ-
თვის, რომელიც მიუძღმის ვაჟას განმეორებ მის სავსებით ერთი ახ-
მანისთვის ვამონტელისთვის.

ერთად-ერთი განმეორება, ჩვენ თითქმის ხვდებით ვაჟა-
ფშაველას მუდამისთვის კიდევ ერთ დროს მიუძღმის ივენი
მკითხველთა მასამლი, ეს იყო მისი პოეზიის უნდა-ფშაველი კიდევ,
რომელიც იგივე უმთავრესად თავის დექსტრასა და პოეტური მი-
მანისთვის.

უნდა იყოს ერთი: "ესა და / მანისთვის, მუდამისთვის /
მეფრთხილთა მანისთვის, / მუდამისთვის მანისთვის." /

1948

ღვს ³ ვინცმე ყვედახათუნს ამკანადა, რომ აკაკი
 უფლო, რომ მკობს უფლო უმადუნო სიყვან-^{მად}ყუენის
 ბონსა, რომ უფლო ჩაქულონი იყო ვაჟას მოგზია, იგი
 მანჯვერ მთავარად ვმას ჩუგთი ქვეყნის ყვედა კუთხის
 მკობს უფლო მეგნებდნ.

ღვს მთის ანსიკუთვი შეტოქია ვაჟა მთხმთიონს
 მღვდის ქაჩოქე მსუხრმბამი და ეს უმთველი-მეჩინა კიგვე
 მას მოლომდე. მანჯო ეს, ჩუენი ვჩიკუკის მიუჩი შეჩქმვე-
 რი მანჯვერ საკმაჩინი იყო იმის ვამხსაყნობად, თუ ვის
 ვებმდე საკმაჩი. მანჯამ ეს უმთველი თხრესაქ იძახის
 მანჯამ გვენდა. იგი თოქის მანჯამ ჩი იყო. მანჯამ ამავ
 რისი მასნი ვჩიკუკი ვაჟგმწმობის სათავეს იმჩი ხებმდე,
 ჩაყ ვაჟას შემთქმველებს ^{ქაჯა} (ჩიკორს აყვენებდა. საქმე-
 მია, რომ ჩუენი ვჩიკუკის ვჩიო ნახილი და აჩი თუ იხე
 მქინე, ვაჟას ჩადაც სმეჩიკოქი "მთის" მოყდათ სთვერდა
 და მის მოგზიას მთის ხარესჩი შემთქმველებს თოქის
 ვმადლი ვადამღვივებდა სახავედა.

ჩუენსა ვჩიკუკიამ ქდა ეს ხანსიკობჩი შეგნებდა აჩი
 მანჯო ვაჟას რჩობსდე, აჩამვე ჩუენ თამამვეჩიკვე ქაჩ-
 თვე ვჩიკუკიასაქ თყსე სწორად იგნმსთ ვაჟას შემთქმვე-
 ბის მად და სიჩქმე, მანჯამ ეს მად თოქის მადიანად
 ვაჟას შემთქმველებს მიჩივე სვაჩად ვახახე ხარესჩი
 მოგზიას მთაჩინა. ასობით საყჩხადო და საგამთო სე-
 ჩილი რომ ვადამღვივლოთ, თოქის ყვედას თვადში მოგ-
 ხვედათ ჩუენი ვჩიკუკის ეს რეო-მოგზიო ვაჟა-^{მად}ყუენის
 შემთქმველებს შეგნებდანი.

ნსე უჩიკუკიო მკობს უფლო ჩუენი კოქიკის ამ უფლო-
 ყობს, იმას, რომ ვაჟა-^{მად}ყუენის შემთქმველებს ვახხილვა
 ჩუენს ვჩიკუკიანი ყოველთვის მთის ხარხთა-^{მად}ყუენის
 მთა მთყმქი, რომ მას ვაჟა უმწვერება ვაჟა-^{მად}ყუენის
 იმდოქილვად ჩი შემთქმველებს ვამთავთავება, მისი ამ
 თხისხადან დამოუკიდებდა საჩიკვენა.

უჩიკუკიანი ვაჟა-^{მად}ყუენის შემთქმველებს ამკანაჩი
 შეგნებდა საკმათე ყნობილი მოქვენადა, ჩუენ მხოლო

მნიშვნელოვანი გარდატეხის მოყვანილი დაჯვარებული დღეები.

ახე მსწერილი იქნა ნაკადშივე უწინაარ "კვარის" 45 ნომერიში 1896 წელს სსუჩიდა ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებამდე:

"... ვაჟა-ფშაველა, ერძეწივბ, თავისი მშობელი ხარბისი⁴¹ მხორთე წინამძღოლია, ენითაყ და ამჩითაყ...

ვაჟა "დალოქ შვილია მოგბისა" და მძოლოე იმას ვაჟუბნებდა, ჩაყ ამ დიდებულმა ბუმბუჩაბებმა ჩაუჩიწიწიყ ეს უწინი და ამი ცომ ამის მისი უილო განსხვავებელი ჩეყნს მსწერლობაში...

"კვარის" 44 ნომერიში, იგივე ავტორი სსუჩიდა:

- "ეველა იყნობს ჩეყნში ძმათა ჩაბიკა შვილთა, ამ მოყუწნი სამებდას - თვლას, ვაჟას და ბაჩინას. იმათში, ძმებში უფრო, ვაჟაა თავის ხარბთან დაახლოებელი: მის მოუწიას იხე რჩმად აქვს ხარბში ვაღგმული ფესვები, ჩოგონიყ მის სამშობლო მოგბს - დედამინის ველში და ამი ცომ ვაიღვას ვაჟა თვარბინ ახე ამაყად, უშიშიად და ახოყან დიდებულად. მისი მოუწია დედამინის წაყოფია, ბუნების მძღაჩი მოქედნაა, ვაჟას აჩი ეჩო ყუხოვრ მსწერლობაში აჩ ვადაქვეყია, პირდაპირ თავის მთიულეთის მსწერჩარებლი ჩამოსჩიქვა ჩეყნს მსწერლობაში.

"უიოა ხე მთისა, წყარობან / მონსეო ვაჟილი ბაჩინა - მინიელი, ჩაიბდელი პანგებო - ვაჟუბნებოან "ფშაველას და ფშაველთა შემოქმედების ყბად ეჩოგვარობაბე, მკვილი წათესობამე"⁴²

ეს "ფშაველასა და ფშაველთა" შემოქმედების "ყბადეო ეჩოგვარობა და მკვილი წათესობა მოგონს ე შინს მიმევადათ და მიმევადა უიღეყ, ჩომ დაბისადა მათ შოჩინს იგივეობის ნიშანი დასვან, ვაჟას შემოქმედება და ფშაველი-ბეყსუჩიელი ფოღველი ეჩომაბეში ვათქილოთ, ეს უიღეყ აჩაფეჩი. <მაგალიტის აჩის, ჩომ ამ უმაჩოგბელო, მუღაჩი, იღენციყოვაყიის სიღაგბე ვაჟას შემოქმედებას და განსავტინებლი უი ვაჟას, ჩოგონიყ მსწერაღს, შემოქმედეს ჩადაყ "ეგბოყად", პჩოპილოყად სახავენ და მას ეველევრობას, ჩამოჩიგნილობას უიოუ-
6486.

41/ ი. სავაი იძე ამ წესის ევაში ველისსობს ფშაველთა ცომს.

42/ სავაიანა ჩეყნია - ა. ჯ.

კლერკალ სახელს ახლო შეხედულებას ყველაზე უფრო მძაფრი ფორმებში ახვითა-
 რებდა ~~სა~~ ჩვენი ცნობილი თანამედროვე კრიტიკოსი გ. ქიქოძე.
 მისი წყვილი, 1915 წლით დათარიღებული, წამძღვარებელი აქვს
 1928 წელს სახელგამოს მიერ გამოყენებულ ვაჟა-ფშაველას ნაწარ-
 მოვბთა სწავლიკრებულის პირველ ცომს.

"აჩუ ერთი ქაჩოველი მკობანი, - სწერს გ. ქიქოძე ამ წყ-
 რილში, - აჩ მღვან ხარხის შემოქმედებანსთან ისე ახლო, აჩუ ვჩ-
 თი აჩ შეუღებია მის სურს ასე მჭიდროდ. ამ განუთვბამ ნაჩუ-
 დელი კვარი დაასვა ვაჟა-შოაველას პოეზიას."

ამ წყვილის დასაწყისში კი ეკითხვობთ:

"ვაჟა-ფშაველა ჩამოჩიწვილი ადამიანი იყო. ვჩუ სუბინა-
 ჩიის კურსმა, ვჩუ უნივერსიტეტის დეჟიურებმა თანამედროვე სუ-
 რი ვჩი ჩაუგეს. მისი მგნძმობიარობა შინშიტიველი დაჩია, მისი
 დასუბბია-ველი ვჩი, მისი მონადი-საშუალო საუკუნობჩივი."

შეადრე კრიტიკოსი ვანიხილავს საკითხს მის შესახებ,
 თუ ჩომვე დიფერენციალ მობილარობას ეკუთვნოდა ვაჟა-ფშაველა
 და დასძინს:

"ჩასაკვიჩველია, ისიუ სძარობდა პოეტური სიმბოლოებს,
 მაგჩამ ეს პოეტ აჩ ნიშნავს, რომ სიმბოლისი ყოფილიყო, ამ
 სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით. ამისთვის მას აწიოკნების
 სილჩიე აკლდა, აკლდა ფილოსოფიური შემყუნება აჩუ, ეკეთ ვსთქვა
 მფუაფიბიკა, უჩომლისობაყ შემყუნებელი სიმბოლისური ნაწარმოგ-
 ბის შექმნა. აჩ ფიქრობდა, რომ ეს ქვეყანა მობოლო მოვლინება
 და ნიშანია თვარშეუღამ და მიყნულამვე დაჩეობბინა, აჩ სყლი-
 ლობდა მსაფყრულ სახეების იქით სოფლი იღვები დაჩნახა. ავტონი
 ვაჟა-ფშაველას აჩუ ჩვარისევი სკოლას მიაკუთვნებს "ამისათვის
 მას, - სწერს კრიტიკოსი, - სიფიბიდე და დაკვიჩების ნიქი აკლ-
 და, აკლდა მოთმინებაყ, ჩაიყა ჩვარისევის აუცილებელ თვისებას
 შეადგენს. მას აჩ შეუძლო დაწვილილებით ჩაიბე მოვლინის აღწეჩა,
 აჩ ყოველმჩივი ჩაიბე საგნის დახაფვა, მიტომ რომ ყხობველი და

თავ შევუვავებ ვედი ფანჯარა სვანჯარა. უნიტეკონის აწიოთ
ვაჟა-ფშაველა აჩუ რამანვიკონი იმ. ვაგებოთ, რეგონი ეს
ფრემაში უბოთ, „მავრამ თუ რამანვიკონი, - ვკოთხ ვეობთ იქვე, -
უფრო სულონი განწყობილება, - უღრე ფილოსოფიური ან დიფი-
რაციური სისტემა, თუ ის, რეგონი მადამ სვარმა სთქვა,
მანოლაჟი "ჩაიბედე მენ-რეგებონს ნაბადვაში მღვთმარეობს",
ან მეობის რეგებონს ვამლანი, მანონ ვაჟა-ფშაველა მამ-
დვილი რამანვიკონი იყთ, ჩაღვან მთელი თავისი აჩსებოთ იმ
მივარევილი და შეუპოვანი მთიურეთს ვკუთხობა, რამდელიჟ ჯეჩ
ვიღვე ჯვაროსანობის იღვეობთ სუხოვრობს ვამიფადისტეჩის ხანა-
ში"...

"... ვაჟა-ფშაველას გონების უნიტეჩისად მბა აკრდა, -
ვკოთხ ვეობთ ამ სუნილინს ბორო აბმავებში. ამ სავლინს ანამდე უ-
ჩება ვი აჩ, სეიბრეგბა ფანჯარაოთა და ნათვრმხვდობით. დილი
თანამიფრეგე აღამიანის რთელი ფიქლოვგია უწყსოვებობა.
მისი რეგონი უხოვრება და რიბი და ვეღმენჯარედი იყთ, თავის,
"გველის მჭამელივით" უფრო ხადა სულონი მომჩაობა ესმობა.
აღვიდად შეფობა ჯამმანი ნიფონს, ვეღის სვეჩის, დავობილი
აჩნიკის ან ხანი-იჩიბის მღვთმარეობაში; მდამიანებში ვი მი-
ვიცის სიმპალოთ იმათ უმეჩობობა, ვინუ უფრო მდამიად გრძობ-
და და მანვივად აწიოვებდა. მისი ნანაჩი რეგბი მდიდარია
მეღვარებზე მხაფრევა ხაბვეობთ, მავრამ ისინი, თოტემის გა-
მოუკვებელი ან ბიჭი დას შეგებობან, ან ვიღვე ჩაიბედე თავ-
განსიჩვას. ალეთია გოგოთეჩის და აჭიჩიანს შეგვეღია და ხანკ-
ვილით შეფაკება /"გოგოთეჩი და აჭიჩი"/, მუყარის მოკვედა
/"აღვდა ქეთილაჯი"/, ნმ. გოგონის დანახვა ფშა-ბეჩსუნიების
დაშეჩის მიუჩ. გველის დამეგობრება დაჭილი რეგებობან /"ბახ-
ვილონი"/, მუიადეჩის შენიჩვა ქისვიცის ხანაფრადობე და მისი
კოვობასთან შეგვეღია სიკვედილის შემდეგ /"სტემაჩ-მან პონძელი"
[ვეღდა ეს გმინები ნამდვილი ჩაიბედე აჩიან. ვეღდანი სულოვე-

ჩად სყოყნობებს და სტოკჰოლმად იბრუნებოდა. მაგრამ სულელობად და ხორციულობად იხუ შევანან ერთმანეთს, თითქოს ერთი ღვე-
შაშის შვილები ყოფილიყვნენ. და, მართლაც, ერთისა და იმავე
ღვე-შაშის შვილები არიან: უმაჯ-ბევს ერთის ბუნება, რომლის
წილში იხილი იწილე იან და ყხოვრობენ, იმავე ვეშენებაჩად
ღვაშაფიშითა ვამსჭვალენ.

წერილი იმ ღვესებშით სჩადება, რომ ვაჯა-ფშავლად
თავისი სყოყნობის ბოლო წლებშიც უნ შეაფაროთა იღვათა უნ-
ჩი ფარებადი.

ჩვენ ამ, როგორც შეხლდაც აღვამშნეთ 1814 წელს დაწე-
რილ წერილად ვაწიჩაბ ამოვკრიბეთ ვაჯას, როგორც მწერილის
და შიხი შემოქმედების ასე ვსთქვათ "მავესებდი" აღვებდი
და ვეწიადღებოთ დავეყოთ ის აღვიღებდი, სადაც ვაჯას შოგნიის
სხვა მხარეები, შიხი ძადა და სიღრმე კრიტიკოსისათვის დამა-
ხასო ავებდი ოსვაფობით არის წყლშილი და არც ეს, აქ მოვა-
ნილი ღვესებები გკინდა ვაჯადაღთ დანვიღებოთ ვანხილის
და ვაუქრობის ხაგად, ვინაიდან ისინი, თუ მთლიანად
არა, თავიანთ დიდ წაწილში ვადასინჯადი და ვავესებადი არიან
თვით ავტორის მიერ.

საიღიუსტრაფიოდ შეიხდება მოვინჯანოთ ავტორის მიერ
1825 წელს უჩინად "ჩვენის თაობის" მე 3-4 ნომერში დაბეჭდე-
ლი წერილი. "ვაჯა-ფშავლად ყხოვრება და შემოქმედება"

"ვაჯა კრიტიკად ვეწიჩა არა მარტო ხადსენი მსოფ-
მსგველოდას და მსე-ჩვესებებს, - ვკითხვოთ ამ წერილში, -
არამედ იმ მხარეზე ვამძაყ, რომელსაც იგი ხადსენი ღვეს-
ებდა და მითინაჯან სესბელობს. არც ერთი ქარაჯი შოგნი
ისე უშეალოდ არ დასწავებოთ ქარაჯი დოქტორის მიწვედ წყა-
როს, როგორც ვაჯა დაეწაფა. ამ ვარაუდებამ შიხი ისედაც
საოფარე ღვესობის კიდევ უნჩი ვა მღიღინა კონკრეტული, და-

ლუიანი სიწყვეტით და გამოთქმებით, მის სახეებს ბიბლიური უბნარობა და მონუმენტულობა მისცა. მაგრამ ჩოგონი შემყდარია ის შეხვედრება, თითქოს ვაჟა ჩოგონი გაუგებარი შროვნიყოლი ვანგონით ხსენდეს, ისევე შემყდარია ის შეხვედრებაც, თითქოს მას თავის მოვლებში ^{ქალაქად} უკრიფოვოდ გადაქონდეს ხალხური მოვნიის სიუყუფები, ციფები და მხატვრული სახეები; ეს მან ამომხსენა და ამტკიცა თავის სახეში იმ ვანთავადადში.

ვაჟას ამაოდ არ ვუვლით კლასიკური დიფინიციის სკოლა. მას აქვს კომპოზიციის დიდი გრძობა, მისი შედარებები მოულოდნელი და რჩინარულია, მისი სტილი ^{განსაკუთრებით} და პილარულია. ამას ზედ ერთვის არაჩვეულებრივი, თითქმის უბალო ნიჭი მხატვრული სახეების შექმნაში, ამ მხრივ მას ბევრი მოყვანი შედარება ვერც ქართულ, ვერც მსოფლიო დიფინიციებში...

ვაჟის ხელოვნება ვაჟას მოვლებს მთავარი გმირები. თუ

V მათ ~~არ~~ წარმართების სახელები აქვთ ქმაგ. თორღანი, მენეანი, მუიარაური, დუბში, აღუდა, მგვლიკა, ძაღიკა, დოყხვენი, ჯიხვანი, კურდღელი და სხვ. ეს იმიტომ, რომ მათი შემქმნელი მოყვების მსგავსად ისინი ახლოს სდგანან წარმართულად ვაგებულ ბუნებასთან...

ვაჟას გმირების უბედურება იწყება იმ წუთიდან, როცა ისინი სუბილტონ გადადახონ ბუნებრივი ან ათასწლეუანი ცნადიყოით განმტკიცებული საზოგადოებრივი საზღვრები.

თუმი შეუბნარებლად ებრძვის თავის გამდგარი წევრს, აძევებს ან აკლავს მას... [მაგრამ თუმცა ვაჟას ესმის ჩა ცნადიკულია თუმიდან განმტკიცებული და გამდგარი პიროვნების ბედი, მისი სიმშაღია მაინც ამ უკანასკნელის მშინება.]

"აღუდა ქუთელი ურში", "სცუმარ-მასპინძელი" ვაჟა თავის ცნადიკულ გმირებთან ერთად დაბავს უნიჩო ცომობრივ და

საყოფაღმრთე განკურნებებს განსწავლას და ზოგად აღაშენებურ
თვარსაწინაშე მადღებდა.

ისმის საკითხი: მაშ რაღა საჭირო იყო ვაჟა-ფშაველას
შემოქმედების მკვლევარის იმ აზრების, ^{სწავლა} ~~მოყვანა~~, რომელიც
1914 წელს დაიწერა, სოლო 1928 წელს დაიბეჭდა და
რომელიც დიდი ხანია გადათარგმნული ~~იქნა~~ იქნა
თუთ წერილის ავტორის მიერ.

რასაკვირ უღია, ჩვენ ეს იმისთვის ვაფიქსივებთ,
რომ წერილის ავტორს მომადინურად დაუყენოთ თვარსაწინ მის
მოვიწვე გამოხატულებული შეწყობა.

ვაჟა-ფშაველას შემოქმედების შესწავლის პროცესში
ჩვენ წამოგვეჭრა შემდეგი საკითხი - არის თუ არა ვაჟა-
ფშაველას მხატვრულ შემკვიდრებაში თბილქციურად მოყვანილი
იხუთი რამ, რაც ისეთ გუნდს მიერ, მახვილ კრიტიკულად აღიწეს
მქონე და ვაჟა-ფშაველასადმი სიყვანიულობა და შეკვირისუფების
განსწავლას გამსჭვადელ მკვლევარს, როგორცაა შ.გ.წერილის
ავტორი, საფუძველს მისყვამდა 1914 წ. დაწერილ წერილში
გამოთქმული დებულებები გამოუმუშავებო. იძლევა თუ არა
ვაჟა-ფშაველას შემოქმედების ესა თუ ის მხარე საფუძველს
ამის მსგავს დასკვნების გამოსაყვანათ?

სად მარტო ასეთი შეწყობების ძირები ვაჟა-ფშაველას
შემოქმედების განხილვისას საინთოდ, არის თუ არა იმ თვარ-
თახედვაში, რომელითაც უნდა სწინად უდგებოდან ვაჟა-ფშაველას
შემოქმედებას მისი მკვლევარის იხუთი არსებითი რამ მანკი,
რაც მათ მომავალშიც არ დააბლევებს შ.მ. შეწყობებისაგან.

հոյակապ կարգադրությամբ ընտանդում, լուրջաբան, լատինացիներ
 տրոհում են անհատին զին-դիտ կանց միջանկ զհիշմանց հարկոնս,
 հոմերենայ argumentum ad hominem շնորհիւ. ոչ ոմանի մեջումն
 տն, հոմ զմա տղ ոմ Երկոն յը-յահող մտնոլս զամիջոնահի
 լատինացիոն մոն մոցի կահմտոյմըն զնոն, զնոյնցն միջանո-
 թա-յի մահոյցն զմիջոնս:

Յստից զորմանի լուրջա զի ոյնտն զհիշմանցն զարկոնս զմ
 կանցումն զնոյ զնտոյնտ միջոն յնոյն, յայնպիսիպ զորման, հոմեր-
 ենայ հիշմ ինոնոլ յոյցնցնտ զնոյն ինո լա յահմոլ զոյցնահի յը-
 յնոյն յի, հոմերենայ լատինացիներն միջոլ մոյցնահի կանցումն
 զնոլ զորմա միջոլ զնոլս argumentum ad opera, լա հոյ
 ոմանի մեջումն, հոմ մնալցիլ զանահմոյցնոլս զամիջոնա-
 հի ինոնոլ զոյցնցնտ մոնահիցնոն զահիլ, լատինացիոն մոնո յը-
 տոնոն յըլցիլ զմա-համոհիցնոլս զմա, մոնո զանցնիոն յըլ յնո-
 թա-հարոնիցնոլս, մոնո մոհոլոն հիլոհիլ զմա-մոհոհիցնոլս զմա
 զնոլ մոյցնոն միջոնոլս զնոլոլս ինոնոլ կանցիլ յորն կն լա լ, յոլ-
 հի մոն մոցի միջոնոլ մնալցիլ կանահմոյցնոլս? զման կոմ ինոյն
 հո տոյնայ զլատինացիոն: «յոյնս ինո հոյն կնցան, ոչոյն կահ-
 մոնոն զմա», մահոմ, հոյակապ տոյնոլ, զն կնոնոն զնոլոլս լա
 զնա զնոլոլս լա լ. հիլոն զի յընի միջոնոլ ոմ զման զնոլ մո-
 յիցնոն զմոնոլս, հոյ կնցն յընի մնալցիլ կանահմոյցնոն ոյն
 միջոնոն կնցն յըլ զմիջոնոն կահիլ. զմ միջոնոլ յընի հիլոն
 յընս միջոյնցնոն զնոնոլս զնոն, յահմոլ յո միջոն ոչոն
 ինո:

զնոն տղ զնա յընա-դնալցիլ կանահմոյցնոլս ոչոնոն հոմ, հոն
 զմոյն զնան, յըլ զնոյնս մոնո զոյցնահիլ զմիջոնոն
 յընիլ միջոնոն կանո յիլոն, յընս միջոնոն լա մոն միջոնո-
 յիցնոն մոնոնոլ միջոնոն միջոնոն միջոնոն.

Հիլոն զնոն զնոլոլս հոմ յընա-դնալցիլ կանահմոյցնոլս

მოთხოვნა, შეაჩივროს ანა უფრო მის ნაწინამოებში, ანამდე
 ვაჟის მხარეზე და მნიშვნელობა უნდა ნახილში, უნდა ჩვეულები, ამი-
 ცოდაჲ ნაწინამოებთა ეს ჩვეუნი ჩვენის აზრით განსაკუთრებულ,
 განსხვავებულ განხილვას მოითხოვს. აქედან კი ის დასკვნა
 გამოდის ნაწინამოებთა, რომ ამ მიზეზის გამო აუცილებელია ვაჟის
 ნაწინამოებებისადმი დიდი ყურადღებები მიღწევა და ყოველს მომ-
 ეხვე, ვადა უნდა ახლები უნდა შეფასებას ვაჟა-ფშაველას დიდი რა-
 ნად მიუკუთვნებინა ყოველთვის შეუძლები მ. ა. შერეომაში ვადას
 ჩვენს მიკვლევი. მაინც რა ის ნიშანი, რაც ვაჟის მხარეზე
 ნაწინამოებთა უნდა აღიქვას ახლო მნი, უნდა უნდა განსაკუთრებულ
 მიკვლევი განსხვავებულ ჩვეულები მიკვლეს. ჩვენ გვგონია, რომ
 ამ საკითხს შეუძის მიკვლეს თვით ვაჟის ნიშნები მისი შემოქმე-
 დების შესახებ. ამ, სხვადასხვა დროს ჩვენს უნდა-გაზრდობ-
 მიღებულნი ნიშნები ^{ვაჟა} უნდა თავისი ინდივიდუალური და ხარის-
 რი შემოქმედების, კერძოდ ფშა-ს უნდა ყოველი დიდი დროს უნდა უ-
 თმობს საკითხს.

ესე უნდა სადიდი რა-
 ბად უნდა დავიან "ვაჟა-ფშაველა" შემოქმედების ინდი-
 ვიდი დროს ისე ვადა-გაზრდობა ვაჟა-ფშაველა, რომ იგი საშინის
 უნდა უნდა ამ მიკვლევი.

մոխրերու եղիւրդ թռնոցքեր զմիտ "ոչդիւրան" 1896 Ե.

11-43 | թմրեցողութիւն ոչո յանցածը զի. ցործուծոն նշանոցնոնս:

40-20 հարողը շիտածոց զձ մոնս կարողցիւնալցիւր մոլորանցումս
| թռնոցքեր զսինս "Յոսոթնցն" 1896 11-10 զ "Новеішнел
рррррррррр ррррр Багана и Важа-Пмабела."

| թռնոցքեր զմ. "Новое Обозрениел" - Են " 1896 11-41 39 |

Մշտնից եղիւրդ "յիւրոցո զ. յահտագոցսն" թռնոցքեր

զմ. "նահաւստ զսինց" 4-Յո 1 914 Ե. 11- 20, 22, 23.

զձ զանանից "զոյնցն յոգնոն ցոտենոն շնանցն"

ոհանցնս կաժ. ժընցիւրնոն երկնանցիւր զմից. 3317.

| զձ մոտ գոցցնս 1 934 Ե. ժ. զընցիւր զմից. "Յն օտ-

նոն" 11-12 11-Յո.

զմ եղիւրդ զմի զոչ-քն զըն յի յիւրոգնս կարեյի ժը-

մոլմոլցնոն զձ ցործոցը յահտոցը ժմիւրդնոն զոլցնսն տա-

զմ ժոլցնոն զմ. ժոլցնս ցործոնս կալցնոն զոլցնոն մոլցնս
* զոլցնոն տալոն յոլցնոն, ոլցնոն զոլցնոն ժըմոլմոլցնոն զձ
կարեյի ժըմոլմոլցնոն շոլցնոն.

"ըլցնոն ժոլցնոն, զընոտնոն ցործոնոն, - յոլցնոն յ-
լոմոտ զոլցնս յոլցնոն եղիւրդ, - կմոլցնոն ցործոնսն յոլցնոն
կալցնոն կոլցնոն յոլցնոն, ժոլցնոն ոլցնոն տալոն յոլցնոն զս յոլցն-
ոլցնոն յոլցնոն. ժոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն կալցնոն, յոլցնոն
յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն, յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն,
այ յոլցնոն յոլցնոն ոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն
լոլցնոն յոլցնոն. հոլցնոն յոլցնոն կոլցնոն, այ յոլցնոն յոլցնոն
ոլցնոն յոլցնոն, յոլցնոն յոլցնոն կալցնոն. յոլցնոն յոլցնոն
կոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն,
այ յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն, յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն,
հոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն, յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն,
հոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն, յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն յոլցնոն

სხვადასხვა წყარო ეჩვენა, მაგრამ ბევრს მანიუ ღმერთი
მქუიან და ბევრს იმისთვის, რომ ყველა ამ მღონაჩუთ
იღვას, ისინი სხვათაგან და სხვათაგან და სხვათაგან და სხვათაგან
მკარგავს.

ამ დღებში უნდა სხვა ქვეყნისათვის ვაქან მომავალს მუშ-
კონის და სხვათა მადლობით, აღნიშნავს, თუ რა ყხობა ყუ-
ფული გავლენა მოქმედებს ხალხში შემოქმედებას ამ მსჯელებ-
მის ინტერვიუებში შემოქმედებაში.

ვაქა სწერს: "თუთი მუშკონი უმბნებოდა ერთს გამ-
ჩინილს საერთო ნაწარმოებთა მკრებებს", რომელიც მო-
ვლიდა მასთან: იყო, მუ მქუენს დექსებს ვიშარავთ, ჩვე-
ნებში რომ ეს გაიგონონ, დანიშნებენ: "ბიჭოს, მუშკონი
ქუჩის ყოფიდა, ხალხისთვის უმარნოა დექსებში". დიდი,
მუშკონის შემოქმედებაში საერთო ნაწარმოებთა, ვინც ვი
იყნობს ჩუხეთის საერთო დიდი ნაწარმის, დამეთანხმება, რომ
დიდი შემოქმედება მოქმედებს. იმან მუისინს სხვათაგან ვინის
სხვათაგან სადა რა და ამაში ვიღვას მისი დიდი უღება,
ამან ნაქდა ვი ანა, უღებათ და სხვათაგან ვიღვას ქვეთ-
მელოდნი.

თქვენს უმარნილს მონაში ვაქა-ღმერთი უღებათ
უნდა მოგახსენოთ, დიდი შემოქმედება აქვს ხალხში თქმუ-
ლებათა. უმღვანის ჩემი მოგებში ხალხში გაგონილ რი-სამ
სიყვავაში და აშენებელი. იქნება ეს ქიჩი იყო, რა ვქნათ,
ასე ვი და... ნათქვამია: ვაქმა ქიჩი მარა, ქიჩი თავი
ანი დამარა... .

*/ ამ მუისინს ვაქა-ღმერთი უღებათ "საერთო ნაწარმოებ-
ებში" სმარობს ხალხში შემოქმედების ნიშნების მნიშვნე-
ლობით. ა.ქ.

ჩვენი პოემები დათქმის ყველა, სულ ხალხს თქმულეებში¹³
დავუღებთ აჩივან და დუმილებს, ⁺ თუთუდის მათგან სხვა-
და სხვა ნაჩივან, მოგი ყოფნით თუ ბევრად უახლოვდება დედანს,
სხვა სჩივან და მოჩივებო მასზე, უ.ი. მოგი ნაწინამოებინ
აჩივი მადიან თავისებურად აჩივს შემყვანებულ და მოგი სა-
დებად შემყვანებულ, ნაველებად თავისებურად, და ნაწინამოებ-
ნით, ნაველებად სახელოვანით. დიდი სახელი მხოლოდ მუცად თა-
ვისებურად შემყვანებულმა ამბებმა მოიპოვეს საწოლოვანით.
ამ პოემების ჩვეულებრივ "სტუმარ-მასპინძელი" და "გვე-
ლის მჭამელი" ⁺⁺!

შემდეგ, ვაფას მომყავს დაბედა ქანს აჩივი, ჩოგონი იმ
მოხდენილად აქაჩოვებს ამ თენიშის/ პოემისა "სტუმარ-მასპინ-
ძელი"-^{იმ სხვით} ჩოგონი ეს მას სმენია ხალხში და დასძენს:

"აი მთელი ამბავი, ჩომდებულად მუ ავაშენე "სტუმარ-
მასპინძელი". მაშასადამე, ჩოგონად, აღმა და ამ უკანასკნელის
გეოვამ შეიკლავინსა, აგრეთვე გადაშეჩინება ხევისებობისა მეთ და
ჩივს შეშვიტის ჯამოსახეებებლად და სხვა ყველა ეს ავეტონის მჩა-
ლია, მისი დასველითის ნაყულოდჩინა".

საინფორმაცია, თუ ჩოგონი განსახილველად ვაფა მის შივი
ხალხურ თქმულეების მხავერდ გაჩივების, გადაშეჩინების
შჩოვებს.

ვაფა თავის დასახელებლად ^{სტუმარ-მასპინძელი} აჩივის / და-
ბედა/ განჩივობას, მასში ახალი მომქმედი პირებებს და უპირო-
ბების შეყვანას, დაბედაჩვე ქანის ^{და 30300} გაშეიღვინას, გახეებებს.

"გველის მჭამელი" განჩივობას ვაფა თითქმის ყოველ
ღმად სხვებმა ხალხურ შემოქმედებლად მომეღიანი მასალის ვაჩ
დაქმნის მხავერდ შჩოვებს. გადმოგვეყვანს ჩა ხალ-

+ / თუშეა ამავი შეჩივლის სხვა ბეგლას ვაფა სჩივის: "ამასთანავე
ისივე უნდა ვსთქვა, ბევრი ამბავი და მღამანი მუ შექმენ და
იოვან თღვნი იმადში ხალხის თქმულეობა აჩივური ჩივება, თუ
უა უჩინიღვობით უსწავლი: "შეველის სველი ამბავით", "მღამა-
ჩით", "თქმულეობით", იმ მოსა ჩივით - ღებქვლის ღმის და ბი-
ჯოვად აჩი მჭამელი".

++/ იოვნიღვებლია ს. ყუბანურიჯილის მომუშაოიღვან "ვაფა-
შეველი", სახელგაბით 1976 წ. გვ. 283. ხანგახმა ჩივითა-ა

ბ.ჩ. ღვთისმეტყველების მკვლევარის მუხარებ, ვაჟა ღვთისმეტყველებს:
"ხალხური თქმულება ამათი რელიგიური ხალხის, მათხალხურად,
მონღოლს დაუმტკიცებდა, ყოველთა მათხი, ხორციელს უქმედობა,
თუ შეიძლება ასე ვთქვათ, მხედრულმთავრული ნიჭი გვრის-
მკვლევარს, ჩოყვების უნის ყოველი, - ხალხური თქმულებას აჩ
უკუთვნის. ამბავი მონღოლს სჯლის აჩოვითაჩ უნამაღრუხს
განყდის აჩ წაჩმგვრეგონს ხალხის თქმით..."

3074-

"...სახალხურად, უნდა ვთქვათ, - განაგრძობს ~~ა~~ იქვე
"ჩოყვების ღვთისმეტყველებს, თუ მათხალხურად გვრის ჩოყვების
მანგანაში, ჩოყვების თავისებრივე შემიძლება, ვაღრ
და, მჩნევიან მკითხველის ვაღრ-გონება ჩი და, ჩოყვების მონღო-
ლიჩ განმეორებია - აჩი უჩოყვების შეგნებებს მკითხველს, ჩოყვების
მაღ. "ხალხური-ნიღოლი", ჩოყვების სახედაღ აჩ მოყვრისა,
აქვრან უხალხურად, ჩოყვების მოყვრის თუ ყოველივე ამბავი თავისებრი-
ხად აჩ შეიძლება, თავის გრძობა-გონების საკუთრივად აჩ
ვაღრ აქვრის, ამაღრ დაშვილება, მის წაწაჩმოგბს აჩოვინ ქვავით-
მყოფელო ხელეწინის აჩ უხალხურად^{xx)} უს ქვშეწინილება ღვთისა, ჩოყვების
მმეწინილი აქვრისა. ჩოყვების მათხი აქვრისა განაგებია ის
მოყვრისა, ჩოყვების ღვთისმეტყველებს და უხალხურად ამაღრ აქვრისა,
მაგჩამ მათხი აქვრისა მათხიწინის უხალხურად, ხოლო და უხალხურის
წაშვილილი მათხი-მათხიწინის შეიძლება მოყვრისა. ჩაღა? ჩოყვების?
მაღა, ჩოყვების უხალხურად ჩაღაჩი ხელეწინის ღვთისის და
გრძობის წაგჩინის, მათხი შეგნება მათხი ამაღრ ხორციელ და მათხი-
ჩა სჯლის ყბოყვრისა.

... ამის მაგალითები მხოლოდ დიდიწინისის ჩოყვებისაში

+ / ს. ვახუშტის "ქავა-გონება" გვ. 284 ხალხურად. 537 მ.

xx) სანგახა ჩოყვების. ა.ქ.

համար 37030

Վ Եւ ընդ որոշման շնորհիւ տրուած Երեւանի քաղաքի մարտի 1-ին 1991 թ. համար 1/Ն հրահանգի մասին
Երեւան քաղաքի Կենտրոնական օրհանգրվանի կողմից կատարուած ընդհանուր հաշիւները և դրանց հիման վրայ կատարուած հաշիւները և հարկերի վճարումը կատարուած է ըստ 1991 թ. համար 1/Ն հրահանգի 1-ին կետի և 2-րդ կետի 2-րդ ժամկետի պայմաններին համապատասխան:

Երեւանի քաղաքի Կենտրոնական օրհանգրվանի կողմից կատարուած ընդհանուր հաշիւները և դրանց հիման վրայ կատարուած հաշիւները և հարկերի վճարումը կատարուած է ըստ 1991 թ. համար 1/Ն հրահանգի 1-ին կետի և 2-րդ կետի 2-րդ ժամկետի պայմաններին համապատասխան:

Նախահաշիւները և դրանց հիման վրայ կատարուած հաշիւները և հարկերի վճարումը կատարուած է ըստ 1991 թ. համար 1/Ն հրահանգի 1-ին կետի և 2-րդ կետի 2-րդ ժամկետի պայմաններին համապատասխան:

Նախահաշիւները և դրանց հիման վրայ կատարուած հաշիւները և հարկերի վճարումը կատարուած է ըստ 1991 թ. համար 1/Ն հրահանգի 1-ին կետի և 2-րդ կետի 2-րդ ժամկետի պայմաններին համապատասխան:

Ըստ նախահաշիւների, համար 1-ի 2-րդ կետի պայմաններին համապատասխան և հարկերի վճարումը կատարուած է ըստ 1991 թ. համար 1/Ն հրահանգի 1-ին կետի և 2-րդ կետի 2-րդ ժամկետի պայմաններին համապատասխան:

Երեւանի քաղաքի Կենտրոնական օրհանգրվանի կողմից կատարուած ընդհանուր հաշիւները և դրանց հիման վրայ կատարուած հաշիւները և հարկերի վճարումը կատարուած է ըստ 1991 թ. համար 1/Ն հրահանգի 1-ին կետի և 2-րդ կետի 2-րդ ժամկետի պայմաններին համապատասխան:

1991 թ. մարտի 13 Ե.Ս.Ն. համար 1/Ն հրահանգի 1-ին կետի 2-րդ ժամկետի պայմաններին համապատասխան

Միջ-2 ընդհանուր

ამ სტრიქონებზე ვაჟა თითონ უხვად ხაზს.

სრ. შაშახვაძე ვაჟა უმჯობესი უწინააღრის შერქმულეობით
 აქვენი მოსოთ აწი აქვე ვებს ხაღსუნი შოგნიონს ხაშვაწოდან მრმ-
 ღონიანი შახაღას, ათახსწოვამ მითებს, ხაღსუნი თქმუდებებს,
 ღვგვადებს, მღაშინებს. ვაჟა ვენოს შოგანდაკვსავით უბრძონს
 ამ ყმა-სუკსუნიუდ ღოჯოქონიდან შამღონანი, "შახაღათა სიჯი-
 ქებს", თუ კი შოგდებდა ამ ვექნიკუნი თქნიშინის უსოვეკუნი
 მნიშვნელოვით ვამოყენება. ყდოლოს ვაქონოს იხ თავისი
 "განსახიონს შანგზხაში", ვანიხაღას თავისი წინძოშა-შოგნიონს
 ხაქთინებათ. ვაჟას, მოგონიუ შერქმულეს ღოჯონი ბნიძონს
 ხაწოვბა უმედა ამ შახაღასთან, უნიხაღას მის შერქმულეობას
 აქვე თავისი ხაქთინი, ხაღსუნი შოგნიონსაგან და ვანსაქთინ-
 ბით ღმა-სუკსუნიუდ ღოჯოქონსაგან ვამოქვიღებდელი ღვნიცა და
 ხაღვლებელი; ვაჟას შოგნიონს აქვე თავისი ხაქთინი, ამ ხაღ-
 სუნი შოგნიონსაგან ვამოქვიღებდელი ხაქადი¹ებები, თავისი ხა-
 ქთინი მოკიუბით, იღვენი ხაღვანი და ხაბებონს სისუცება. თავ-
 ვისი მოკიუბით, იღვენი ვანსუობით და ხაბებონს სისუცებითაჲ
 კი ვაჟა-უმავედას შოგნიონს ვეკვთინად ვანსხვალებდა და ხნიწად
 უბნიონს ბიწვდა კიღვე ღმა-სუკსუნიუდ ხაღსუნი შოგნიონს² მოკი-
 უბას, იღვებს, ხაღვითღ მსოღეჲ წინძენს და მათღე ვაგებებს,
 მომღასაჲ ხნიწად ივენი კნიკიკა შერქოშით ვაჟა-უმავედას
 შერქმულეობის პიწვედ ნყანიღ ხაბაჲს.

იამ სავითის ვასარკვივად, თუ რაოღენ ვანსხვაებდა

1885

ვაჟებს ინტელიგენციის შეგმობისთვის და მათ-სევესურად მოგ-
ზიონსაგან თავისი მოტივებით, იდეები განწყობით და თუთი სე-
ხვეობის სიხვედრით სანდოა რისაჲც ყნობილი და ჩივილი ვინმეგნა-
ფის ნ. სიზანაშვილის აზრის მოყვანა ამ დასავ-სევესურად მოგ-
ზიონზე. ნ. სიზანაშვილი თავის 1897 წ. დაბეჭდილ წერილში
"სევესურად მოგზიონაზე" სწერს:

" თუ ვინ სევესურად მოგზიონს ვითარეხსი ხასიათი და
მომართულები ვაჟკაცობის და გმირობის შეხებში და ქება-დ-
ეგება, მაგნიამ ვაჟკაცობაჲ და გმირობაჲ სევესურად თავისე-
ბურად ესმის. მისთვის ყველა თანახმობი გმირია, ოღონდ
კი ვაჟმა სიძამაყე გამოიჩინოს, ბიროში და ფიანგული
მაჩუვედ მოიხმანოს. კიდევ ამოცოცხ, სევესურად ამით გან-
სხვავება არაა მუკობაჩსა და არ თუნდაჲ ახმონძის უდრედ
მუკობაჩ გმირს შორის, - სევესური თითოეუნი ერთგუარად დაშ-
მდეჩის, თანახმობად დაქეპს, აღიდეპს. მოგვხსენებათ,
მუკობაჩობა, რომედსაჲ სევესური თავის სიმდეჩაში ვედობასა
და მშობობას უნოდებს, ყველი ჩვეულება იყო და არის კიდევ".

სიზანაშვილი აღნიშნავს, რომ სევესური-"მუკობაჩს"
იმავე დინებებს და შავიყვს აკუთვნებს, "რომელიც უნდა ექი-
ჩოს სიმდევიდს გმირს, სხვა და სხვა მადარ მხეობიკის
თუნიებოთ აღსავსე ვაჟკაცს". რომ "თუთი ნაჩუვემა ყნობი-
ბამ მუკობაჩობა ბედობად გაჩდაქმნა, სხრხის " იდეადად
გაჩდააქყია".

"სევესურად მოსუენება არ მუკობად გაჩრმე მუკობიგბ-
საგან, სშირად ეს უკანასკნელი მას მიწახთან ახმონგბ-
დნენ, ახოდგურებდნენ; ჩაჲ ქაჩივედნიხათუის დაუხჩუდეგბელი
და სორმომუდეგბელი მში და დაშქრობა იყო, ის სევესურიხა-
თუის - მუკობაჩობა; მუკობაჩობდნენ უჩუქლო

მეგობრებო, და უხედა ვეგობა და მძინობა უნდა ხეყსუ-
საყ, - რას იბამთ, რთუა ხეყსუჩუდ სიმღერისა რი რყობ:
„ღირახ პღეშა პღრინა, / გჩორსა ჩკინასა სბმა
უნდა, / პევეღეშაჲა ქობაქი, / სოფერს სიმჩჩღეღჲ ჯდა
უნდა, / სოფერს შავიღახ პობღეღ, / სხკათ ნამეგუნაჲაღ
ყდა უხედა!...“

ღიად, მეკობჩობა ღეღა-დაჩეღია ხეყსუჩუდი პოე-
ზიისა, თითქმის ყვეღა სოფერსი შეგოსღიანთ მობსმჩნით
პუჩინებელი სიმღერებო ამ მეკობჩობაშეღ და, რასა პვიღეღ-
ღია, უჩჩო ღიღს პავიღეღებაში რინან ძეღეღებუჩო სიმღერინა,
თქმყა პქა-იქ, პხარს მეკობჩობასაჲ და მღერინან. სავა პვა-
ყო, თუ გნეღაჲთ, სავეკობჩო სიმღერინს თითქმის სჩღიღ
დაჲჩაგჩაჲს სხვაგვარჩ სიმღერინა, პი თუნდა სავჩმყოღ მე-
ღეღესუობა... მეგვღეჩე ძეღელი დასის მთმღერინი სავქი პღ
ძინახუნ და პკოყსაჲუნ სავღაღობო ღეღეს...“ იხიხი გავ-
სავღეღიანაღ პკიქიღებუნ პხარ მეგვანღეჩეღებს,--

„ჯაი ყმა სმარსა რავღეღაჲს: / ნეღა ვამიჭჩინს თუ
აჩა... / ყღადი ქარის რინაგსა, / ნეღა მავინეჲს თუ აჩა“
თუ აჩ უხღებოთ, უხეჲა უხედა ითქჲას თმაჲჩი სავ-
ხარსო პოეზიარეჲს, რთმღელი თაქის რინოთ შინავჩსოთ და
ღინსებოთ დაშჩინსოთ მარღა ღგახ ხეყსუჩუდმეღ...“ სწო-
ჩად შეგნობნაჲს ჩეგსი მევეღეღაჩი, რთმ „თუ რთ სავსეღმა
ყსოჲჩეღამ მეკობჩობა ხეღობაღ ვაჩღაქმსა, ^{პალ ხეღბად} ~~...~~“ იღე-
ღადღ ვაჩღაქმყია“, რთმ ამ დაჲჩჩეღებეღმა ქით-ღჩით და-
დაშქჲინამ, თაჩეღმა. და პობჩეღამ ვამოთმეღაჲა იხ უღეღს-
ჩი - მორადეჩი მსჯღღობა, მეგვანსება ყხოთ უთმის, ჩეღღის,
ყხოთ „მობს და ნეღის“ პუამაღანის მჩმარჩო, რთმღელი სავეღე-
სეღა ვანშავღეღებში პსავჩეღეღებდა ამ სავეკობჩო პავეღეღ
პოეზიან და რთმღელი უღეღჲა უჩჩო პღრინაჲგეღა გოთმღეღობას,
იხიღეღიღიან, პღეღეღებდა მეგობეღეღ უთმარჩს ქით-ღჩით ვაღა-
მეღეღებან.

+ / მ. სიმბახიშვილი: ... „ქანთგინა თუღელი პა...“
გვ. 113-115. იბ. მახარეღი სავქ. ვთმეღეღაღეღსოთჲს გ. 2.
სავ. სწჩ მეყს. პავღეღებოთ სავქ. ღიღიარის ქმეღეღა.

Մայրամ զգահույսը-Մայրուհիվարչիկ շիտոցհոտածնի ան մոնի
զազմաձեղծն զանսանլիհաշոն ան անտզազուցսիկոյո փոխադրոն
ազատուհոն հիմնեմ-նահիմուցըսցեն անա մահլոտ ցլեմ մուցմոնս
ըս հիշոն, զանտ ցոմոն ազատուհոն մոմահոտ, ոնոնն հահլիլը զը
ըսն անցամցն ազատուհոտ շիտոցհոտածն տրոտ ցոմոնս ըս զգա-
հոն անցնոտ, զանսանլիհաշոն զգահույսը-Մայրուհիվարչիկ անտ-
զազուցմոն ազատուհոն ողջըն անմիտահոն անցնոտը, մոն զոնցն-
հոյ ճահոտոնքն, ման միցնմոտուհոտան, մոնո փանցնհոն մո-
մահույսը զանսայ յո. զն յո Կոչըս (տ զանտուցըստածն մոյստոնն ոն
տլեմաղըսցենս, ըրցընըցենս ըս երանցնիկ, տնայ-նդըսյիլը
նահլոտ. յոյնոողան մոմիլոնահլո մանսըսնո, հոմըցնոյ միլայնո
Նշաթոյոտ ոյնցնոըս զաջա-ցիւնըս ղնըոյոզըսընի միցմոյմից-
ըցնոտ.

Մայրուհի վարչույոտը, Մանուհիվարչիկ ողջըսն ան մանսըսն.
զաջա-գիւնըսն տանցնոտ, Գլխոյմիլըսըսն միտոցնիկ զնիտըս
ման Մայրամ ցոյրըտրոն շիտոց հո ոնայոց զոյնցն յոյն
անցըսն ան փոլըսն. ճոչի համոն սիլըսն մոյոտ տայն զնցնիկ
անցնայցնըս, տայնոն" տանցնոտն մանցնոտն" ազատըսն տա-
ցոնո "ցնոտածն-ցոնցնոն" անցնոցնիկը ելոըս. անհոցնը զազա-
միցնայցնըսն մանսըս անտուտը նյսըստըս փնայ-նդըսյիլը մոց-
նոնն փոնըսն, ողո տիցնոնըսն միցնոցնոտըս ելոմից զաջան
ողջըն ըս զմոյոտանըսն անմիտահոն. անցտո անսահմոցնոտ "աղըսն
փոլըսնըսն", "նցըսն մանսըսնըս", "զոյնոն միլոմըսն" ըս
մոյոտ հոցն ըսնոյոտըս ըսնցնոնս.

Նիցա միտոնըսն զաջա, հոյոտիկ տոտոն. մոմոնն միցնոլ
նոյոտըսն զնիկըսն, տայնոն անցնայցնըսն, ըրցնայցնըսն, անսըսնո-
նըսն, տիկանըսն, անցնայցնըսն նահլիլ մոյնոողան մոմիլոնահլո
տլեմաղըսն, ըրցըսնըցնոն, ան փնայ-նդըսյիլը ցոտաձեղ ազատըս
հոմից անսըսն, զանայնցնոնս ելոմից անսըսն զազաթոլ անայն,
միցնայցնըսն մանսըս, անսըսն մոմիլոն ոնցնիկ ըս ցնոնուցնոն,

21
შაბნის ოხონი ~~თქმის~~ სიბიჭის ღმრთობით თავივე მივთრავნი
ფშა-ბუესყინე მოვნიონ ხვე-ხვევებში, საიდანაჲ იშაბ ღიღის
ჭაშან-წყვეტით უნიღე ღდა ეს მოვეცი-გორიანთი.

ეს "სავედებად შიშვეშავებელი" სასაჩმოვებნი თავისი
საფრთხე უსაღრთობით, მოვეცი ^{დასახელებად მტრისა და} შაბნე ვანყალი შხმისა იანხე
უნიობ ახლოს უღვანან ფშა-ბუესყინე საშველობით მოვნიონ ში
ამ ღიღის ნიშნებებს და, შაბ მძიმე უნიანად მოვლიათ ში-
გში თუ ვნიშავთ იხ "შინძიველი მტრისობისა", "უღე უნი
დასახეობა" და "საშველი სავეწმოვნივე მოწინაღობა", რაჲ ამ
საშველობით მოვნიონ სუდა და გუდა შიდაგვეს და რაჲ სავეს-
ტით ვაშთნიშნოვნიდა და ამოძიებელი ვაწმინდა-შაფრიანად უნი
სა მოვლიებნი ნი და გში. შაფრიამ ამ შინძიველი მტრისობის-
ნიშნის, უღე უნი დასახეობის, ამ საშველი სავეწმოვნივე მოწინა-
ღობს ^{დასახეობის შინძისა ამ შინძისა ვაწმინდა} შაფრიანად ვაწმინდა მტრისა და გში, რაჲნი სხიოთ აწიანთ
ანი აწის ვაშაწმინდა გში.

ამ მარტოობებში უმეტესად რომ განვიხილოთ ვაჟმა, ვხედავთ
მარტოობის სავსატომო მოქმედებით აჩივან ვაჟს, რომ
მისთვის რომელიც ვაჟის განსჯის მიქმედებით აჩივან, ეს მოქმედება
ვაჟის მიუმჯობესების მიყრდენია - უკეთესობა, ჩვენი ის
სრულყოფილი არ სჯობს, ეს მოქმედება მიმოქმედება უფრო
მოკვლას ჩვენივე უმარტოობის მიქმედებით მიქმედებით ვხედავთ
კონკრეტულად, რომელიც მოქმედებს ყოველ შემთხვევაში მარტო-
ობაში ჩვენივე მიხედვით უფროს სიბრძნეში ამაღლებენ ბოლოში.

თავიდან სავსატომო უნდა-თქვას ვაჟისთვის ვი-
მისთვის ვხედავთ ვაჟ-მოქმედებას იქეთ ნახსილად ქმნილობა, რომ
გონივრულად აჩივან "აღუდა ქმედებით", "სკანდალ-მარტოობა",
"ვხედავთ მარტოობა" და უფრო ნახსილად მისი დინამიკით დაქმნისა,
მისი უმარტოობის მიხედვით ვხედავთ (ეს ნახსილად ვიხედავთ
ვაჟის სავსატომო მოქმედებით ნახსილად), ჩვენი რეალური ნახსილად ვხედავთ
რომ არის თავის ვაჟ-მოქმედება და არის მისი მიუმჯობესებას არ
აქვია არის მიუმჯობესების სიბრძნე, არის უფროსობით მიუმჯობესება,
არის მარტოობის სავსატომო მოქმედება, არის ჩვენივე მიუმჯობესების
ხედავთ უფროს მიუმჯობესება მიუმჯობესება, არის სავსატომო
გონივრულობა, არის ვაჟის მიუმჯობესება, არის მიუმჯობესება სავსატომო
მიუმჯობესების სავსატომო მოქმედებით სავსატომო მოქმედებით სრულყოფი-
ლით უფრო არ არის თავის მიუმჯობესებით სავსატომო მოქმედებით
მისი ხედავთ მიუმჯობესების მიუმჯობესება. ამ მიხედვით ვაჟის უფრო არ

Եւ յազգայն մեծագոյն ընդհանրական շահութեան, հոմեղտա կոնա մը
ոն յայն մտչիւնը ընդ ինն տայն:

Սա՛ն հոտ տոսենցն, հոմ յայնս ընթացիւնը յոն յազգայն
ոլորտի շահութեան միտնց մտչեցնենա ըս ընկնցնոն ըզնիցոտ
չեցչոտ նահանգութեան, հոմը ընդոյ տալոս սոտ մտչոցցնոտ ըս
տլոտ մեծացիւն սահեցնոն կոնցցնոտ ոտոյոն տհայ-նցցնից
նահեցյալոն մտչոնա՞նց յոնա՞ն ըս ընթացնոն? հոտոն մոտնոցն յո-
նցնոն յայն-տիմացընս մեծացիւն նահանգութեա յո ոն չցչոն
կոնոն?

Եւ յայնս ընթացիւնը յոն յոն-~~նոն~~ տալոս մոտնոտ
ընթացնոցոյ, յոն նահանգընընոն, հոմ ոն սահեցնոն, հոմը ըն-
կնցոյ յոցնցնոն ըզնն մտչոցնոն, ընթացյալոցնոն յո ոնցոն
ընթա ոլորտի ընթացնոն մտչոցնոն հոտոնոյնս "յո ընթացչոն"
"Նոյն-ման մոտնոցն" ըս "ընթացն մոտնոցն" ըզն ընթացն սահոտ
սեղանսնցն ընթացն ըս սեղանսնցն հոտոնոտ մոտնոցն մոտն
հոտ ոն ընթացն ըս սահանգ ընթացնոն ըս ընթացն ըն ընթ-
ացնոն ընթացն ընթացնոցն սահեցնոն նահանգընըն մ. ը. մոտ-
նոցնոն:

15040

... յայն զհո-դիտո ձևոտ ըզիս, հոմարս տք ըհոն ըրոյցնցն ըայ-
սինքընը թիճըրտա թոցնիդն ըս սեյտա ըհիճըրտա թոճըրտա
ըղես ըս ճյտոնտղըս ըս ցոնց-^{յն} ըայն համսեճահ մտոն ստղընոնս զհոն
"ճարթիցն ըս ճահոն չչիդն ըհոնցնոն":

"սինք զոյրոն թոցըն, / ճոլոյցն ըհոն ըս մոցնոնս; /
յահճը ոյրոցն ցեցնի տղես, / ըյրից զճահ սեղըցնոնս; /
յճըճան ճարթըս մեյճահո: թոցն զճահ սեղըցնոնս: /
սամտը ճարթ ըս ցեյահ-ժիտա, / զհ ըրցոնցն ըհոն: /
յճըճան ըճմահոցն սոթոնից, / ժալոն ըյրիցն ըյրճարթոն, /
դիտ-մահոց ըզոցն ըցեսեմոն, / սեյտացնոտ ըյրիցն մտոն, /
ճոհիցյոյցն ցեյահ-ժիտան / համոհըյրըն ըճարթոն: /
ըճարթընոյ զման սհոլոն, / ըյրիցն ըս ըհոնցն ըս ըսարթոն: /
ըհոն ըյրիցն ըհոնցն, / ըս ըսարթըն ըս ըսարթոն: /
նայն ըսոյրոտոցն ըյրոտոյր / ըս ըսարթոն, ոյցն սեյտոն: /
"ըյրիցն ըսարթոն ըսարթըն / սոթընոն սեյտոն: /
ըլոն ըսնոն ըյրիցն / ըսնոն ըս մանիցնոտ տոյր /
ըսնոտոյցն ըսնոն / ըսնոն ըս ըսարթոն սեյտոն", / ըսնոն
սոյցն սեյտոն / ըսնոն ըսնոն ըսնոն: / սարթընոն ըսնոն
ըսնոն, / ըսնոն ըսնոն ըսնոն սեյտոն: / տոյրն ըսնոն
ըսնոն, / ըսնոն ըսնոն սեյտոն: / տոյրն ըսնոն ըսնոն, /
ըսնոն հոյրըն ըսնոն...

.....

սամն ըսնոն ըսնոն, / ըսնոն ըսնոն ըսնոն: / ըսնոն ըսնոն
նոն ըսնոն, / ըսնոն ըսնոն ըսնոն: / ըսնոն ըսնոն ըսնոն
ըսնոն, / ըսնոն ըսնոն ըսնոն: / ըսնոն ըսնոն ըսնոն, /
նոն ըսնոն ըսնոն: / ըսնոն ըսնոն ըսնոն ցեյահ-ժիտա...
նոն ըսնոն ըսնոն... / ըսնոն ըսնոն ըսնոն ըսնոն, /

/ սամնոն ըսնոն ըսնոն - ը.ժ.

კონსტანტინე უჭირდა მკვლელობა. / ის იყო, გარდაცემული, / მშვენიერად
დაბნობდა; / მხედრი-მეფე დაფიქრდა მკვლელობა, / სიდათეების მიქამონა; / ბოლო
ჩაბრუნდა ხეფებში. / ბნობდა შვიტა უბანი. / დაშავდა ქონების
დაშვანი, / თან ვაძევა სიხარულს ღვალით⁴ / დაშავის ზონიშე შამო-
გა / ათასი ქონების უბანი, / ასე ვინაჲც ნიქა-თეთნი, / მინასი
სიხარად ხანი... / თან ვაძევა რჩობის უღერითა / ვაშარჩვებელი
ქანი. / მთაზე დაუსქვეს რჩობა, / აქონიდაღებდა ქანი. /
ამნივე მანი ვაძევა / მნიშობის ქონების თაჲთა, / მინასის ქონ-
ების შარჩვენი. / ფარსმადით ნადავლიანი. / ეჩუგნიოთ ხო უყუხელი
დაუნთო, / სხვა ვან ვი ვაძევა ვს ალი.

თუ ს. მ. თვარსაშინისით განვიხილავთ ვაჟის შემოქმედებას, ანა თუ
აღკვეტი სანგონი რეჟისორი, ანამედ თვით ანაჲ სავსებოთ დახვეწილი
თქმებო, როგორცაა მაგალითად მის ნიჭურ ნაწარმებში შევანლილი
„გიგლი“ - ვაჟის უბოლი ^{რეჟისორი „გიგლი“ „დავით“ და სხვ} ეჩუგნი ვსი უღებდა, შენა მშადღებელ სავსებოთ
შარჩვეთებში ისეთი რჩობა იღვივი ვანწყობის შოგებინათვის, როგო-
რიცაა „აღკვეთი ქეთილავნი“ და „სხვა ვან-მან ვინ ძელი“.

შემდეგ მოყვანილი რეჟისორი „გარდა მქრება დაშავის ქვანი რჩობი-
ნი“ / ბოლო უღებდა ვაჟა ვანგებელად ^{თორმე} უწყობა ამ რჩევა-თარგმის სოც-
ლის შემსხმედ ხარხურ რეჟისორის შანსს:
/ „მთავად დაშავის სანგონიდაჲ / უბნად ქალი და ჩადლია, / ამ მე-
ვის ვეფებების ვენდა / ან მთამთარება თვარი. / ეჩუგნიოთ ხო
უგახელი დაუნთო, / სხვა ვან ვი ვაძევა ვს ალი / ალივეს დაშარვლი
და თამანი მეფე სენანი. / მაგნიამ ვაჟის შემოქმედების მ. ა.

თვალსაზრისით განვიხილავთ ვარსებებს, რომ აქ ვაჟა მხოლოდ ვანგ-
ებელად უგებდა ^{ამ თვალსაზრისით} უბნად ვარსებებს, რომ „აღკვეთი
ქეთილავნი“ და „სხვა ვან-მან ვინ ძელი“ აქვენი ანასერის ან შვიტე-
ბა იყო დაწვრილი იმ პათოსს, რომელსაც უბნად დაშავანი თქმდაჲ
დაშავის რჩობის ნიშანდღოლობით შინავეს ქონს-ღეგების დასანიშვად.
ვაჟა, რომელმაც თაჲთა, შემოქმედებებში ეჩუგნიოს სიმაჲრის და
სიღნიოთ მისეჲ როგორც ეჩუგნივე-განმანთავის უღებელი, ვაჟიროვილი,
ისე სავსებო-სავსებოთ, ხარხთა უნი-ეჩუგნიების და შვიტისებობს,

x) სანგანსა ჩვენი - ა. ჯ.

დმოძიება და მფლობელობის მოწყობები, მშენებრივად გრძნობს,
რომ ღმრთივეთა თუ სხვებისათვის ამ დაშენებათ დაშინოს თუ გვედ-
ნის ჯანის დროშებით, ქიბურ-დევებს სიძულვილს დასაჩივრათ
ქოქსდაც ეს თანყში სიჩვევანთ იყოს, მინასი ქიხვის შინ-
ჯანის სიყვანას ქვანის ვანიშვი დასაქმებულად, ანაფრის აქვს
საფრთხ დავათ აღმაშენებელის, თამარ-მფრის ან ვინცდღე მფრ-
ნის დაშენებლობას სიძულვილს დასაქმებულად უცხოვე დაშენებ-
თა უნდაგნისაგან, უცხოვე მოძალადეების სახელაგმავად და
დასაბრუნებლად. ხადბთა მშობის და მფლობელობის ეს დიდი
მფრთხვევ მფრ-ს საჯვანის ვანიშვი დიფრიაფრიაში ვანიშვი
გრძნობს, რომ ეს დაშენება თანყში სიძულვილდევში პბლა-
დავეს, ჩიჩქსა სუბებში თუთა დაშინის ჯანის დროშებს, რომ-
დებოც საჯვანეთა მანძილბე ახვ სახელეგანად მოუძღვრენ
თუშ-ღმრთ-ბევის ვინა და მქანის საშენებლის თავის^{გაგნისაგან} ნაშრომბე
მშებში. მშენებელი გრძნობს, რომ ეს დაშენება-თანყში, მფ-
ნობვე უმთა მთვი უნდა-უნდა დაჩვევა-აობჩება ისე განსხვავ-
დება საშენებლის თავისვედ ეძინათქის ნაშრომბე მძიდათა-
მშობდა მშებობსაგან, ჩიჭონი მთვი თუთჩისაგან და ბნველი
ნათველისაგან.

და ხუროს ძველი დავანახავთ

"სე-შინ-შახნიბელი" და "ხადღა ქვედღა-ჩის" გმინე-
ნი განუშრომვედ მაღლდებთან ამ ვანიშვიდ მათეიკაჩივად უნ
მფრთხის სიდაღებე აღმთყენბე და მფრთხი მოგნის გან-
სეიბილდებში.

ამიყვამთვი უნდა ჩიჭობ-ქოქს დაჩივენება ჩვენ აჩა თუ
ქანიშვილი უნიჭობის უნდა ნაშრომში მძიდა-უთთვე დაშენებლებელი
დევსდევსიკა ქვე-ღმრთ-ღვანს და ღმრთ-სხვის ვინუდ ხადბნი მოგ-
ნის განდევნებისა, ანაშვიდ ამ თჩი მოვლენის გაღაქა ჩიჭ-
ბელი დაახლოვებამე ვი.

როცა ამ დოქტრინების უკვე აღსანიშნავი მიუღებელი ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებას, მაშინ ჩვენთვის სათუთო გახდება, რომ ვაჟას მიერ შექმნილი პოეტური ფორმა სრულიად არ არის ენოქრივული და უსაბუნო, რომ ვაჟა-ფშაველას ნაწარმოებთა პერსონაჟები სრულიად არ ვიხსენებოთ უსაბუნოებს და "თითქმის იხიბო ენოქრივების შეიქმნა ყოფილივენი", რომ მის ეპიკურ ნაწარმოებთა გმირების უსაბუნოება "უჩინ და იმევე უღმერთად უღამა ციხით გამსჭვალული" კი არ არის, რომ მათ უსაბუნოებრივ დიალოგს ვაჟა-ფშაველა აღამიანების გუნდის მიერ გამიან აქტივობებს და ამოცანაჲ მათი ხუცის მიხედვით საყნაჲნიც ყველა უსაბუნო აღამიანისათვის. განსაკუთრებით ეს შეეხება ვაჟას იმ ნაწარმოებების გმირებს, რომლებიც ვაჟას სიყვარულით რომ ვთქვათ "დალიან თავისებურადა შემეშავებენ!" რომელიც ვაჟას თავისი "დასუბილის მანგანაში" გაუგებებია, რომელიც მას "თავის გრძობა-გონების საკუთრებად" უქმნია, ესენი კი, როგორც შემოღობული, ის ნაწარმოებებია, რომლებიც ვაჟას მოყვანს საბუნო პქმნიან და რომლის მიხედვითაც ძირითადად უნდა ვიმსჯელოთ ვაჟაზე, როგორც შემოქმედებე და მის შემოქმედებაზე.

ინსაკუთრებელია, ვაჟა თავის ნაწარმოებებში გვიჩვენებს აქტივობა იმ აღამიანურ მასალებს, რომელიც მას ყოველდღიურად თვალსიწინს უდგას. ან რომელიც დავ-ხევისხევედ უმჯობესობდა. ვასაგებია, რომ ეს აღამიანური მასალები ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებაში იქნებოდა თავისი მიხედვითი ინი-

+ / ვაჟა თითქმის ამბობს ნ.უ. ნუნიკიძე "კრიტიკა იმ. ვაჩივა ვაჟასი" რომ "საღი დასუბილი" იხუცს აჩიას შექმნის, სინამდვილე ეს არ უთავისებობებს, არ შეუფერებობებს."

სუბიექტობით და უნებუნებლად ამოკლდათ თითქოს მიწასში სულ-
ბა გ. უიქონოს სხვა სუბიექტობით მოყვანილი დასახლოებულა უკუას
გმირი მისა: "მისი უმოსის ვმინებო მთხოვნი ქანდაკებდა
შობაბჭებდებდას აღდგინენ: ისინი დევნილით მიამოყვებენ, ხა-
ნივით ბუბუნებენ, სვავიკით მოქმედებენ¹ / 11 .

სიხამევიდრეში უკუას უმკური ხანაჩმოყვბთა ვმინებობს² და-
ხამათებსა მდევნთა მათი სუბიექტური პლასში განსილვისა.
მაგნიამ³ თუ⁴ უკუას უმოსის ვმინებობს განკითხვით იმ უკლუ-
ყობს, განდაქმნის, სუბიექტი მისი თვარსა მისით, რომდესაყ
ისინი ვმინებობს უკუა-⁵ჭამავდეს პოვებში, მათი რეგ-
თქმის მათელი ვახდებს ამ დასახლოებობის ვამაჩნობსა ხოვნი-
ბული ტვინებშია. რომელი ვამდევნი დავობასა, უკუას უმ-
სის ვმინებობსათვის, რომდევნი თავდა პირველად თითქოს მანი-
თდაყ დევნილით შემოამოყვებენ⁶ მისი პოვებობის ვანი-⁷ბჭებ-
ში, თითქოს მათდაყ ხანივბით ბუბუნებენ და სვავიკით
მოქმედებენ, სხილდად არ არის უცხთ ვაჩნისი დინილი და-
მამება, ხანამდევნიოვთ აღამობას უკლუდსი სუბიექტი ვაყ-
დები.

მეორე რეგნი უნახეთ, თუ რომელი ვახამდევნიავს უკუა
მის მიერი ხანსაქი თქმებობის, დევნიდის, მხავენი⁸ და განდაქ-
მნის, ვამამევიკებობს მისთვის. უკუა თათის ვამხანს უნებდა
სთვლი⁹ მხოლოდ არავის / დაბული / ვანი-¹⁰ობას, მასში აბა-
ლი მომჭმელი მიჩებობს და უმომოვებობს შეყვანას, ¹¹ დაბუდანი¹²
ქანების ვამდევნივბას, ვაყვებობას.

მ.მ. სუბიექტობით უკუა უკამათება თათის ვინიკობსებში,
რემის პოვებში მოყვანილი მხავენილი ხანებობის დიდი ხანილი

ვაჟას ამ დასახელებად მოეძინა დასახელები ურთობ სადა და
უბნადოა. მოეძინა ურთობას რომ შეუდგებოთ, ასე საჩემოვო-
გუნდათ, თითქმის სადმე ხატობაში ხართ და ფანჯრის სიღმეში
ქრახუნის ინიტებმა და-აჩეოთ შეიძლება ხევის ურთა დინამ-
იურ ში:

"მეცნე მოიდა შატოლბა: / ქონსებმა მოგვეყვას მთანი,
და გვიწოდებს მსყუბნებში, / ავნიდა, ავი-მნიანი".

დასახელები აქ იხსენიება "ბანი" , მოშვეტულია, რომელი
"გვედის მქაბეღის" შიხველი ცაგში:

"სახეუძრის იყენენ ხევისუნდა, / დადი უდუდა ნიქასა, /
იხსენენ მანში და დინობდენ, / თანებოთ მხვამდენ იმასა".

აბა რა რომაა ნიქასა და იმასა და საჩემო რა
ნიქასის მოვანიდ სეჩვიკოთაა მიყნილი ურთობანებზე სეჩვი-
ქონები ამ მოეძინა დასახელები. თითქმის აქამ, "იხსენენ რომელი
"და დუდა ქვეთუდა უნი", ვრტ-ყუჩილდანი ამოვანიდნიდ ვანიებოთ შე-
ყავხანთ ვაჟას მოეძინა დიდებზე დაჩბანში. მაგნიამ დიდ
მოეცხ შეუძლია ასე უდაჩვილი იყობ დასახელებსადმი, რომელ-
საყ დიდ და მთავარი, აჩსებოთი მას შინ უდევს. დაჩსმენებ
შით შეიძლება ითქვას, რომ ვაჟას დიდებანს აჩ უმეჩვიკო
თავი ამ დასახელებზე, დიდებანს აჩ უმეჩნიდა იგი. შეიძლება
შიხველი, შემთხვევით ზედი მოყლილი დასახელები **ბილი**
ან მაჩილდაყ შიხვილან ვამთხვედა საცობამე უნიმე ვადამ-
თქიანე შეფანდენი. დასეჩვიოთი შეიძლება ითქვას, რომ
თუ ვი ეძებნა, მოენიჭებოდა, ათასსა და ათი ათას უფრო
დელინსა და ექსპიენსიებს, ხატვანს და მანიმონიებს შექმნა
და თითქმის აჩ იმეჩნიდა თვით ქაჩილბა და ურთობით მთის ხატ
ხთა დიდ ქეჩილი. აქ შიხველი ცაგში მოყუბული შემთხვევაყ
შით და სადხთა ყოფინათვის ყოველდელი, შამდონიქიდა და
ვაჟა აჩ ყელიობს ამ ყოველდელი ამშის ვადამოყუბაში. შამ-
დონის დანიდ იბილან ვამთხვედა.

յոյս ո՞ր Թողտա հոյսէն զյայտն, հոմըտայ յի ըս-
յաիտ մեծայից հոյսնեցծոն, Թողտի ըսյո՞ւմ-Մամբոն ըսյու-
լծիւտը յախչո իյոյս զո՞ր Թողտան զհոյս հոմցծըն
մոնազնից ոյոյ

— յըզցն զպնտմո, զամտըլըտմա յեանոտցն մոն,
ն ուն. Միցն զըցնըոն ըոնամոյրտնո: Մոնենն **Կրոն** մոն
ձոյմոն նոյցըցըծո մտայնոն զա մոտտըոնցն զանեպտ-
հոյծո զամեանտոյցըոն յ՞ մեհոյ "ալըլա իյոյլաչի"
Մաչիամ թոզցըտ տչոտ ձոյմոն մըոնահոյծան. յ՞մ, տոտիոն
մըմտնչըլոտ նըլճամոյրից լաղ մոն զյանանչնըո ն զհոյոնո
"Տչնո, այո նեոաննո" զչոյ նենոն ո՞ր զահըլըլա յոյնչիլն
հոմըլոյ յ՞մոհոյծն ոհ մըմտըլ զմընոյրցն յալեն զհոմանչ-
տոնչան. յ՞մ նչհոյոնոյծն, հոյոհոյ լաղըլոմո լաոյոն ոն
չհոյհոմոմըլոյծոն, մոյոմոն հայչոհոյծըո, հոմըլնայ նայ-
լըլոտ **Մանժոլոնց Վըլոյնբըն** զչոյանոն ձոն յալոյծ-
նց մըմոյրիցն յալետա մոհոն զանոյոնցըո պոնոյծո. Մայնցն-
ցան յնց զըմըլոյրից զա զահնմընցծոտ հահմոտիցը **Քամ^ննոյ-**
լըլամո "այնո, այո նեոաննո" տոտիոն զոյչոյցըոն նանոտ
ճոն մոյլըլոյ ոն մեչըլոմա-Մըլոնցն, հոմըլոյ նայչընցոտ
մանժոլոնց տոմալըլա յ՞մ յալենցն պհոյհոտոնչան. իոնցընմա
"Մոանո մոնցն" Մալոլոտնցն, յանոտչըն նչոյնիո մնցըմնց,
զա հոո մընց, հո զանեպոհոո? զանա մըոլըլոն յոյո մատցան
հոմըլ զըլոլն մոյլոլըլն. **"Շանո նանահոյոլըլան Մըլոլըլոյ
հոմոյ զըլոլոտ մոյլոլըլն"**.

յոնց "լըլոտն Մըլոլո", մոնալըլո, "Շըլոնոն զչիոն
լըլա յի ճիոն, յոնց նեչո մոտն զա նըլոն, նեչո լոմոն զա
հչըլոն յըլոմոնո, ոչո յոյտա հոյսնչո յի չիչոյո, ոչո
զանեանցըլո յի ճիոն զա հոյոնըլա հա մոնըլըլա յի զա-
լըլոն ման տայնց յոյմա, մոնո իմըլոմա նոնաննահոյ զամահ-
լըլոյլըլո. Մընալըլոյլըլո պնոյլոլըլո չիո յոյմոնըլո յ՞մ

մցնածը հարեալ յիտոցիտոսն զի յտղտղաբ ըստ յիցնելոս,
Յազնամ զի յիտոցիտոսն զհնչնոտո զը զիցնելոս յսատյուր
զհոս մուցմբն զյահույնքը-Յազնուհիքը յի սանոցաբողոսն
զըստոսնոն մնալը մնջը զըստոսն զսանոց թղտղան զնա մի.

Դո հոս ննչին զմոն թղտղան զ. զիցնելո տաշոն ^{յիտոցիտոս} յահիտ
Մո: "Կոսնոն, յիտոս սայտիցնոն զսանոցաբողոսն յահիտ-
Մոն: "Մոն զըստոսնոն թղտղան զիցնելոս հոցոսից յիտոս զո-
մոն զըստոսնոն, ոսց, մոնոյց սայտից տաշոն մոնաբողոց.
Մոն, զյահու զի, մատ զան յիցնելոսն մոնելոս զսանոց-
ըստընո ույնչն, թղտղան մոցի մուցմբն զարան յահիտաբ-
/ թղտղան, հոցոսից մոնոյնքն զսայտը զնա զմոնիցը զնա
զիցնելոսնոցիտոսն, զիտոյնքն զսանոց զսայտը զնա մի."

Եւ ույնց սուց յիտո մցմբն յիտոսն զըստ: "հայ զոմոն զ-
հոցից հոցնոս, ոցի յիցնելո ոցո. սաբայ զիցնելոսն հոց-
մոցիցնոսն զի ոցո զըստընո, զոցնոն յիտոն ոմո հոցնոս-
ըս, սուր ոմո ոմ սոսան յիտոսն յահիտընո, հայ զըստոսն
սեցո սոսայցընոն զսանոցն զսայտընոն զհասայ թղտղան ոսց-
հոցնոսն զիցնելոսն զիցնելոսն". / զ. 99 / *)

Եւ զի յիտոսն մոցնելոսն զսոցնոսն զիտոն մոմ-
նաբոց, սաբայ, տոցնոն **յնի** սոցնոսն զիտոսն մոն-
յահու զիտոն զիցնելոսն, **յնի** զիտոսն զիտոն զսոցնոն
զիտո մոցնելո.

Ի յիտոսն զիտոսն մոցնելոսն զիտոսն ոհո զիտոն,
ոհո սահոն մնալոսն յահիտընոն զիտոն զիտոն զիտոն-
յոն, մոցնոն մոցի զիտոն զսոցնոսն զիտոսն, հոցնոսն զիտո-
սոն.

Իտո, հոցնոսն մոցնելոսն ոմ տաշոսն, յահիտընոն
զիտոն զսոցնոն զիտոսն զիտոսն, զիտոսն զիտոսն զիտոսն
մոցնելոսն ոսցնոսն զիտոն զիտոն, հոցնոսն ոցի մոցնելոսն
սոցնոսն / զիտոսն զիտոսն ^{Յահու} ^{Յիտո} զիտոսն զիտոսն

*) Ե. Գրոսն: "Կոսնոն, յիտոս սայտիցնոն զսանոցաբողոսն յահիտ-
Մոն: "Մոն զըստոսնոն թղտղան զիցնելոս հոցոսից յիտոս զո-
մոն զըստոսնոն, ոսց, մոնոյց սայտից տաշոն մոնաբողոց.
Մոն, զյահու զի, մատ զան յիցնելոսն մոնելոս զսանոց-
ըստընո ույնչն, թղտղան մոցի մուցմբն զարան յահիտաբ-
/ թղտղան, հոցոսից մոնոյնքն զսայտը զնա զմոնիցը զնա
զիցնելոսնոցիտոսն, զիտոյնքն զսանոց զսայտը զնա մի."

მწერალი ან გამომცემი მას პოეზიის შესაყარ სუფიზში მოხაზვას
სიწამლავი იღებს.

აღუდა ქვეყნადუნი გრთ-გრთი რიგითი სვესუნი. იგი შედ-
ღებულ, "დოქტორიანი" კაყია.

"საფიბუნოს თავში დაჯდები, / სიყვება მაუღის გზიანი"
მწერალი ანაგოთაჩ ბოგოჩინაძე უღიბს ან მიმამათავს და
ეს მიგვრბოთ ნათქვამი რიგითი ფიზა - დახასიათება ჯი-
ჯიშობით ანაგოჩის აკონსტანს ავეტონს. აღუდა ქვეყნადუნი სისხლი
სისხლდაგანი, სოფი სოფიდაგანი იმ გვარგუნ უღ-დაფრიკა რქა-
ღუნი საშეაჩხი, რომლიბთუნსაყ ყველა სხვა მთის და წყლის,
სხვა მთგვინს და ჩუღის კაყი "აუკა, აუი მნიანი" და აღ-
დას მთავანი თუნსება და ღიხსება, მისი მთავანი დახასიათ-
ება, რომაში მღვთმანგობს, რომ იგი აუ და ავემნიანთ მიჩნეულ
"უჩუღო" ქისუ-ღეკვების დაუღინებელი მუჭიანი. თუ აღუდას
ჩაიმი გვარი დაუჩნეუნი ყხოვრებაში, ეს იმით, რომ მან:

"ბევი ქისუს დააქნა მანჯვენა, - / სუადა ფიანგული
ფიანი."

ეს "ყდა" - საქმენი საგმიჩონი, ქისუ-ღეკვების თუნს დაქილი
მანჯვენათა ჩიუხვი მქმნის აღუდას წამღვიღე პოჩიჩიუს, მანა-
ვანღეღს მქუნს აღუდას სახეს თუნსყმითა თვარში. და მუჩი
ჩაღომ ძუნსობს მწერალი ანუ პოეზიის მთავანი გმიჩის პოჩიჩი-
უსის მოხაზვისას? ჩა თქმა უნდა, აჩა იმიღომ, რომ მას ფი-
ჩებო აკლია გმიჩის ინტონაციადუნი მუჩიბებოთ მოხაზვისათუნს.
საქმი იმაშია, რომ პოეზიის დახასიათებნი ვაუა განჩინს გუჩა-
ღავს გმიჩს მისი ანოვებების, მუგნების და ვანუთანების იმ
საფებუჩიში, რომესაყ იგი თითქმის მთლიანად ვათქვეფილია იმ
სიწამლავიღეში, რომღებოდაყ იმღება მისი ყხოვრების ღჩაში.

მწერალი ანუ პოემაში, ისე რომოჩი "სუქმა ჩ-მან პინძეღში"
თავის ვაჩაუღს აშეაჩებს უმთავრებად მხაღვრული სახის ღინა-
მიკაში, იმ უფებისებუნი ნახყომში, რომღესაყ აკვთებს გმიჩის.
მუგნება მანბანობის უფსუჩიღებან აუმაჩიბის თვარისში-

ჭრელ სიმაღლეებამდე.

ამ კონცეპტებზე, ბნეობა და ნათვლით თანაშენი აშუალებს მწერალი თავის ვაჩავეს და ამოცომაჲ ადგია "ჯილაღ" თავზე ამ სახეობაზე. გაბრანდელ ზესაყვის ერთი და ავტორის ერთ სტენდენცია.

"ყუდას ჩად უნდა მყენობა, / ვაჩვიან მუდამ მცინიანი".

მწერალი მწივენებობად უგუფბა უკუღმართ ის რჩიურ სვე-ბედით გათიშურ, გაღამეცნიებურ მოძიჯნე ხარხთა ყოფა-ყხოვნი-ბაში გამომუშავებურ მგებელეებას, რომ მუჩი და მცინობა ვაჩ-გთა, გაძოჩინებურთა ხვედრიცა, აბა

"ყუდას ჩად უნდა მყენობა".

ავტორი პოეტის დახატვისში თითქმის მერიტებურია ამ მე-ზობურ ხარხთა შიჩის გამეფებურ მუღრსა და მცინობაზე აღმო-ცენებურ სურნი აცემოსტეროსთან. მაჩნამ სინამდვილეში ^{ვს} მხრო-ლოდ პოეტური ხეჩიბა, იმისთვის მოძაჩვებური, რომ მკითხველ გაუადვილოს იმ სურნი აცემოსტეროში მგებრა, რომეღიდაჲ იშ-ლემა აღ უდა ქუთვლაყჩის დჩამა.

"ქისტვებს წაყსხამ ყხენები / აღ უდაიხიყ ფოთიანი.

იორ ნაღავერით ფრთამეხსმური მკომბრე~~ბი~~ შინისვენ მიეშუ-ჩებობან:

"გუმაან აქვ, გაღავერიონ, / აჩხოცის თავი შთიანი /
გაღაბეჩყვიონ ნაღითა / ქუჩა მთებისა ყვირიანი."

და მათ ბედაურების ნაღებით ჩამოღიორ კდის ნაჩლევერით მოგდინება ამგჯეჩი ერთმანეთთან და უკავშირებელი, მიჭა და მიგ უდაჩეღად მიყჩილი, მეც ნაჩიღად ხარხუჩი პოეტის ქაჩ-გამე აჭილი სტრიქონები:

" უს ჩო აღ უდა მ გაიგო, + / თოფს და უშიჩა უღიო; /

+ / უნებურად გაგონებდათ "უს ჩომ მადრმა გაიგო" - აჩხენახს დექსიდან.

აიხსნა იაჩარდში +/ ,/გააფხაველინ ხმადიო, / გაუშინჯილინ ვადანი, / ხმადს აჩ მაუყყდის ცაჩიო".

მწერალი ჯერ-ჯერობით ხარბურ ხაყყვიყვიგბის ინჯიყიკამეა დაწვლილი. იქმწვმა ხელოფიკველი ხეჩვიღეგბი და ჩიბგბი (აქ ვლბს 57) მოგვიჩი ხეჩიქონებინ უმეკიკინეველად ვადასმ-ვაღმისმა (57) შვიღეგ-ბა) ++/, მხოლოდ აქა-იქ ივეღეგბს ვაჯახ თვარე და მაშინ დიდი თხედავი ვაღმის ეჩიო მოხმით თვარ-ნინ გავიყვიგბს მითხ თვარწაჩმედაყ პეიშაქს:

"ეიხსჩიის ხანია, / მვეჩის მიხღეჯს / კელინ შავაჩღეგნი ჩქაჩიო / ვათენებინას ჩიუხში / შეჩობმა დაჩქვა მაჩიო, / ძაღეგბს კი სძინავთ თუმიე, / ჯერ აჩ ვაშვიღა უხეჩიო".

მაგჩამ თვარ-წაჩმედაყ პეიშაქის დახაველის ყთენებდაყ ვერ ანეღეგბს პოეტიის მღონაჩგბას. ~~ქოთა-შად~~ შევანიღე-ნიკოთ მიიხსჩიოქის ^{წიბ} აღედა. ~~წიბ~~ თოთქოს "გამშაჩქვეღ" ამოს-ღვლშინ მწერალი გვეჩღეში ჩიხხეკთ აცანორ თავის გმინს. მწერალიე თოთქოს მღეჯჩის პათოსს აუცანია. პოეტიის მიჩგვის ვამობევევა, სიყვევეის ვაშღა ჯერ თოთქოს აჩი კი დაწყებუღა და ჩვენი უკვე ვახლოვეგბით მის სავუღმინაყიო პუნქცს, სა-დაყ შემშაჩოვეღ ვაქვაყისაგან ჩამღვიღი გმინი და აღამიანნი იბაღეგბა. ვახაოქაჩი, შვიღეგბა ვაღაქაჩგბეღად იოქვას მხოლოდ დიფერაფერისათვის უშაგარით დინა მიუჩობით მიიხ-წიჩაქის ვაჯა-ფევეღა ამ სამეჩნიყო პუნქცისაკუნ და ამიყო-მაყ მოგჯერ ასე უღაჩღეღად.

+ / უღაჩღეღობა სიყვევა-ქევევაში: შჩავლობითში უბერხ უღად ნახმა-ჩი "აიხსნა იაჩარდში".

++ / ჩახავვიჩივეღა, ჩვენი იმის თქმა აჩ გვიწდა, ჩომ ეს ნაკ-ღეღეგბაჩედაყ ხარბურ პოეტიიღან მომღინაჩოგბს.

ժողովանք յո, հողորդի կեցած յտիցոտ, զսողորդն ինքնաբերական ժողովանք
պայմանաւ զի հողայն ^{լոնուք} սպիտակեմ զմ յստադրակ սոյրբերոն զանք, հոմ
տիցն զխոնոտ, տոտիոն յայց մոտեցողոտ սոսերոան ինքնոն Նայրեմո-
նայոտ միցիլն, թաշիամ զս թոտուք թոմիցնցեմա, հողորդի զոր մոսց-
չանն, յայնս զի միցեմոտ զայրիւր զայրու ոսոտ մայրցնոնստոն, հողոր-
հոյնա տյնքայ յստադրակ զայնմոն միցնոնայոն զալցեմա.

հողորդի զոր ^{կարուչան} յայն յայն զայրուցեմա սոյրբերոն
տյնքայ զմոտեցողոտ սպեցնոն մայրցնոն զմո, զնանս:

"Մեղրոտ տյ յո յոտիցնցեմ, | սոյրբեր-սոյրբերոն միցեմո,
զմտան յայն "գայրոն-միգեցոն մոնիցըմո. թաշիամ զայրոտ զան-
ցեմոհը, "պեցնեցողոտ զազաիցնոլ", "յղ-տայցից" զայրուցեմ յոն-
ցոն նանստոմա զի տյ զի զիլցցեմ զալքան, սպրոդի հոնաննոտան,
ոցո զիտ թահլնայ զի զալցոյցեմ մոն նանցեմ. ոցո նայնցեմոտ զալ-
զամիցըցեմոտ զանցըմիցեմ "սպրոցմո" մայրոն թման զ, տյ յոցը-
րոնսմեցեմ, հոմ հոտմից գոյից զայրուցըցեմ հոնեցողոտ զմոհցըցեմ մոն
գըլո, զս զգեմոտ ոյնցեմ զմ նայրայնցեմոտ համահը միցըլոտ զմ միցո-
մոտ զատոմը սալնոտ յիտոդիտոմոնստոն զամանսոտեցըլո սպրոց-
ցոմայրո գիամա: "Սալն մալքըլի սոյրբերո".

զայննա տյ ոմոցոմ զայրեմա զալքա զայն զալքիւրալ զոսոն սոյ-
րբերո, հոմ մոտահցեմ ման "պեցնո" հայննա. զայրա նեցա յոհոմցե-
մոտ ման սոսահլոն զմ միցոմոն սոյրոնն զմոտեցըցեմա զալքոլան. յի-
ցըլո, նեցա "թոտս զմ հպրոն" յայոն մայրա մոն նանքն մոտուք մա-
հայնսլըլն մեցեմալցըցեմ:

Սմեցիւրոյ տոտիոն զայն ոյրիցեմ սոսերոան ինքնոն զմ զանայոն
մոմցնցոնսլըլն. մոտահցեմ զոսոն զայրուցեմոտան տոտիոն զայրուցըցեմ
մոն մոմահոտ նանսահո, զմ զատոմը, զալքամիցիցեմա սալնոտ միցըցնոն
յիտոդիտոմոնստոն զանցըլոտ սատիցըլո զայրուցըցո:

"Զիտն զայն զանքըլան զալքըլան, | սպրո զայրա համոլ".

Մայրոն թման սոյրբերոմա զիայրուտահո յայրո զի զանցըլո զալքան
միցըցեմա, զայն զանոնցըլո մայրուցըլոնստոնսպ միցըլոնցըլո զիոտահո զմ
գմոտըլո. ոլցըլո զայրոնն մնայն մայրուցըլոն զամոմահոնն զս հոմցեմո,
հոմ նանցըլո զի զամսահոնն զմ զի զալքըլոնոնն մոնո զայրուցըլո.

"Հաննա և Մուլքը լուրջըր", հոմըր, շնի ծղոյիտ տանամորա մ-
յինն լաւընցամ-

"հառնանա զնոզնոնա"

Չյ յարթոն մըրնահրնա մոտոյոն Նյտոյիո Յայնա լըրնա, հաննանոս
մոնոըրն, հոմըրոյ միշղըրոն մոնոըրոն սևուրոպոն ոնշրն, յարթոն
մըրնահրնա մըրնահրնա, ջոյնոմըր լըրնոնը ջալայոյոյն, հալայ տար-նըրո-
տո մըրնահրնա յահըրնա, ուրըրն մոնոն ըրնըրնո համոնըրո, մահամ
մյոտնըրո մըրնահրնա ըրնոն, հոմ յն սահըրոն ըրնոյ մըրնահրնա,
հոմ ոնշրնա յարթոն զըրնոն յոյն ջոյնոմըր, ջոյնոմըր մոնոնըր,
մնաըրնա յարթոն սայրանոտ, յարթոնըրն ջոյնոմըր:

հոմըրոն հոմըրնոյոյն

ոնշրնա ջըրնա ըս մըրնոն տոտա ծիտըրա. [մտաըրոտ ըրնոնըրնոյն
ոնշրնոտ ուրնոն ծալըրն յանոն սևոնոտ մըրնահրնա տնըրն. մահամ
ամ, սըր հալայ տոմոյըր տոննոնըր սըրնոյնն մաննոնըր ջոյնոն յանո-
րոտ ջոյնոմ ջոյնոնըր, հոմ ծիտըրոն, մըրնահրնոն սոմնոնոն, սոմնոն-
ոն ըս տըրոտ ջոյնոնըրնոն ջոյնոննայրնոտ սըրնոնըր յոյն յոյն սայր-
նո, հոմ մըրնահրնա մոտ մոտն ջըրնոն, յոյնոնըր ըս մոյնոն յոյնոնըրոն
մըրնահրնա, հոմ ծալըրն սըրնոն սոմնոնըր յոյն մոն մոննոնըրոտ հոյ-
նըր, մոտ սայրնըրնըր յոյն մաննոն ջոյնոնըրնըր ծիտըրոն ուրնոնըր
ջոյնոնըրնըր, յոյնոնըր ոմ յոյնոն մոմնըրնըր հոննըրնըր ըս ջոյնոնըր-
նոնըր, ոմ յոյնոնըրն ջոյնոնըր, հոմըրոտայ մըրնոնըր, յոյնոնըրն յոյնոն-
նըրոն մոնոնըրնոնըրն. յոյնոն յոյն յարթոն յոյնոն յոյնոնըր մոն-
ոնըրն յոյնոնըրնըր, ոնըր ծիտըրոն ջոյնոնըր ըս սըրնոնըրոտ. յոյնոն
տոյնոն. մըրնահրնոնըրն! յըրոն յըրոտն մոյնոնըրնըր [յոյն ու
ըրնոնըրն ուրնոնըր ջոյնոնըր, յոյնոնըր! յոյնոն մոտնըրնըր յոյնոն
ըս մըրնոնըր ուրնոնըր յոյնոնըրնըր ջոյնոնըր ըս տանայ տարոն "յոյն-
նոն" ջոյնոնըր ջոյնոնըր մըրնոնըր:

մահամ մոյնոնըրն յոյնոն ջոյնոնըրնըր, տանայ հոյնոն յոյնոն
հոմ յոյնոնըր, սահոմըր ջոյնոնըր, սահոմըր մըրնոնըրն. մոնոնըրնըր

ոն. յարթոն ջոյնոնըր: "յոյն հոմ ջըրնոն ջոյնոն! տոտն ջոյնոն
լըրնոն!"

ბიხა, ეს ღვინო და მისი თანმდევნი სასიკვდილოს პირი პაუქრობა
 თავისი სიმძაფრით, დათბველობით, მასში ჩაქსოვრე აღაშთიანნი და
 ასე ვახილავთ ქვე-აღაშთიანნი ვანგდებით, მის მიერ შუქმნილ თავშიან-
 დამყვამ მთაბქედნიღებთ ცოცხ ან დაუგდებს ისეთ ბაჭარეუნი სუენებს,
 რომონიყაა ფესმაჩელი აქიღვევსის მიერ შუქმონის ღვინა ცოცხას უი-
 ბე-ვარავენის ვანივით.

"გამახყვინა მუყარის თაფი,-
 ვდის პირი დაიშეღებოდა,
 ნაძობი ცყვილის ბეუდას
 ვართაში ჩაეშეღებოდა.

ბეუდა და მუყარის სასიკვდილოც ცყვილებს სძლევიან ურთიანეთს
 და თვითველი მათგანთ თავის ნახროსს სავუთანი სურს თან ავანს.

-აჩა გქინსაა, ჩავე-ბაღთ...-

მუცალი ეუბნებოდა.

ბეუდა მუყარისთვის ისევე "უცხო მთის და წყლის" აღაშთიანთა,
 ისევე უღვთო და ძაღლთა-პირთა, ისევე ბევილად ვახილნიკა სასი-
 კვდილოც, რომონი მუყარის ბეუდასთვის. თხოვე მოპირდა პირის შუენებ-
შებოქვილია ვვანიონ ურ-პაჭროანიქარეუნი საბოგადოებინს აღაშთიანისთვის
დამახანითებელ ჩნებინა ნაჩმოდგენებით,

~~...~~ არ უდასაყ თვარსა და ჩხილში აქვს ვამჯდარი ჩნებნა, რომ
ის, ჩივრად "სარსის მუღრია, რომ ის გუდანიის ჯვრის ყმაა, რომ გუდა-
ნის ხაფი მას დაიჭარავს უჩველს ცუკობისაგან, სურს მოუშაინოვს
თავის ყმას ჩვე-დადლი ქისციის ძეგვამი. / აქ მკითხველს უნებუნად
წარმოუდგება აწიაროგია ახეციური ეპოსის შემჩნებთან, თვითთვებს ბრძო-
ლაში თღობის უსა თუ ის მოზინაღრე ათონა, აპოლონი, ან თუთი ძეგვ-
სი რომ მძარეველბს და უქმდაგება. /

გუდანიის ჯვარშია თითქმის მანტოქა ადაყლინა თავის ყმას ქისციის
პირველი წახროლი და ხიკველიცის ბრძეაღრეზიდან დამხხრეღარი აღუდას
მკვერდიდან აღმოსდგება მუყარის გამაქუნებელი და გამანბორევილი
სამედიოთ ყოყინა:

"სუ გომნავ, მჭინდეს, ჩვე-დადლი, / ყმათა გუდანიის ჯვრისას
და სავასუთ "ბმა არ უდაის თაფისა / ჭეჭასა მგვანდა ყისასა".
ამ პიბეჩბორაში ვაყა უსათყოფ ხარხუნი აოეშიის სანეგებშია დახლობი-
ლი / "უჩოთ რომ ვადმომიჭინა, / ჩისხვასა მგვანდა ყისასა", ხარხუნი
ღეჟსი "მეშომეყინა ყოჩიარლი" / მაგჩამ ეს პიბეჩბორა დამანმეყნებ-
დაე უღრის, ეინაიღბს ^{ჩამოქმედი} მხროღელი წახროლი მთელ თავის სურს თითქმის
თან აცანს.

აქ მომყდარია ვახვერება უმაღრეს წეჩვიცის აღწევს. ისინი
უკვე მკარგავს აღამიანობის ყოველგვარი წიშან-წყარს. მკითხველს
ეჩვეუნება, რომ მის წინაშე თნი აღამიანბი უი აჩა, თნი, სისხრის
სყნიოთ აღგმნებელი ავასაა, რომერთა გულში წაშლილია ყოველგვარი
გჩმბობა დახლობის და მეზინარეზის, რომერთაყ მხროღე უჩოთ მისანნი
ასურდგმარეზის: ყელში სხვეს, მში და უბნერობს თავის მოპირდაპირებს.
მომყდარია გამხე, ება ამ სიყვერის წამღვილი მნიშვნელობით მათი
"ღიაროგის" წარეგან სმოვანებაში, ასე უსთქვათ, რომ ეციკაშიყ მოყ-
ლობს თავის გამოსაყვრებას.

- ნი მოგბედავა, ჩვე-დადლი. - / ისევე უდაისი ნმასა
ეს "ანი მოგბედავა", განსაკუთრებოთ ეს დაგჩეხილი დაბოლოებება
მმნიისა სუბ სისხლით დამეზ მვედებორ მხეყის-დმეილს, ბრედვიონვას
უჭიმ მგავს, ვიღრე აღამიანის მადგეთაგან მოწყვეტილი დანაწვეჩეგბე

სიყვავი.

აქ ვა ს უნებუნად აღმოვჩნდი რეინმონტის ძეგლის მუშა ავა-
დასთან, ჩოყა ბნობის უბნით ვამხე უბურ მწიფს ვურმევერებ
ხადველი მხევენი ღმურით აღმოვჩნდი.

Я пламенел, визжал как он;
Как будто сам я был рожден
В семействе барсов и волков,
Под свечам потолка лесов.

Казалось, что слова людей
Забыл я - и в груди моей
Родился тот ужасный крик,
Как будто с детства мой язык
К иному звуку не привык

გიაგოვერად ჩემ ნაჩმთვერებთან მოვინ სიყვევის ვანვითაჩე-
და, ჩვენი დავინდავით ჩემ ქუჩ-ქუჩობით ვავე თვარმევენიობის რი-
ხადიუჩობით მთაქანებს თავის ვმინებს თავ-ქვე, უკიდურესი ~~გამო-
ვით~~, ვამხევეთის უფსიქიქისაკვე. მუშობერ ხადება ვათმევერებთან,
ვადამევერებთან ავმობეჩით, ჩივე მოვინს ჩიხავარეში თხობით-სევერევენი
პრანში იყო მთვემველი / "სედას ჩად ვხდა მევერებთან, / ვაჩვიდა მუდა მ
მევიდანი", მუშობერ-მთმევი უმინს დახანითება "ავნიდა, ავი-მნი-
ნი", / აქ უფით და უფით მთაქანებთან მთაქანვერ სავთვეთის რინადივანი

ღმურებს მთაქანებვერ მონისხანთა ნახჩორი უვერებთ უფით და უფით
უახრთვერებთან მთხანს, მავჩამ ავერჩი თითქოს ვანმჩად ახან ვჩირ-
ვეებს ამ სისხრთან-ჩინთან, ჩემ უფით სჩიქრად ვამთავერებთან მთმე-
რჩით ქვე-ადამიდანეჩი, მხევენი იმსევიქვეები. მთაქანდა მთრეთა ნახ
ჩორი ხან ვერის, ახან თავის სთავერთვეს "ნამევერევეს მამეჩთან ვედი-
სახან" და მამინ ვჩითმანვერე იჩვევა ვამევირებვერ მსჩორვერის ვმევერ
ღჩქვენა და ვადამჩინებორის სამევირე ვიქინა:

"- თამ ქვე ვაუხევივეთა, / სვერებთან სევერებთან თმინახან. /
- მადრა და ვივერ ბეჩივერ / კუნჩიდან აჩი სქჩის ბერახანა".

უფით და უფით ვაჩივარებთან ავმობეჩით, ჩადავ მხევერის ადამხე-
ვით დამევერებთან მუდარით თავის ნახჩორს, იხვე ვადამჩინებთან ადამ
სახიქვერე "ნახჩივეს" და იგი მთხანს მოვერებთან ვახთანის მთაქან

սոսանջրոտ օրհնող ժողովուրդները:

- օհ սփոհն, օհ, հիշե-ժաղա, / ցմեմ ճարանոս իշխուսն, /
գամահիշքը իշխո ըմպեցնոն, / ժըն թաղեղիցն ըցտոսանս / ճըն
ան ծըն, ն ճընհիցնոն, / անցիցըն ճարոն յոսանս / հաշո սնց-
յանց մոլեծնոն, / իշխոն օհ, մը ճարճամ միհոսանս:

Ըստ ժողովուրդի ճարանոսի համարձակ ձևերն իշխանայնիցն ճան-
հորն, ըստ ճամ մոնիցնն ճարոն "Սանս ճն", հոշոն, ըստ սոսանց
"Յոն-համոնոն" յահաշոն ըհոնիցն օրհնոն:

"Ճարոնոնոն նանհոն / յոսն ըմպիցն ճարոն փոյանս"...

Են սնիցիցնոն ոնց ճամոնոն, հոշոն մոնցըն յոլոնոն ըստ
յանս փոյանց. մյոտոնըն տոտոն ճարոն ճարոն հանցըն. ան
նիցիցն ճարոնոնոն, հոմ օհ ճարոնոնոն ճարոնոն ճարոն սոյ-
նոնոն մնաշիցն սնոն:

Ճարոն ճարոն մոլեծնոն իշխո յոլոն ճարոն սնցըն հոնոն
յանոնը-ճարոնոն ճարոնոն ճարոնոն հանցն-ճարոնոն
նոնոն ոշո իշխո յոլոն ճարոնոն ճարոնոն, ոնսոյնոն
սնցընոն ոնցըն:

- օհ, սնոն սփոհն, հիշե-ժաղա. - ճարոնոն ճար-ճարոնոն
ճարոն ճարոնոն սոսանջրոտ ճարոնոն ճարոնոն:

- ճարոն սփոհն, ճարոն, հիշե-ժաղա, / ճար, ճարոն մոլեծնոն
սնոն ոն մոնոն, մը, ճարոն, / հո ճարոն ճարոն ճարոնոն?
ճար-հանցըն ճարոն մոնոն մոլեծնոն ճարոն. ճար մոլեծնոն
սնոնոն սոյնոն, "սնոն մոնոն" մոլեծնոն ճարոն մոլեծնոն, ճար
սնոնոն մոլեծնոն ճարոն, հոմ ոշո սնոնոն ճարոն. մոն
ոնոն, հոմ ճարոն, մոնոն մոլեծնոն-մոնոն ճարոն: "ճարոն
սփոհն, ճարոն, հիշե-ժաղա, / ճար ճարոն մոլեծնոն". ոշո ճարոն
ոնցըն, ոնցըն ան ճար, ճարոն, սնոնոն մոլեծնոն ան սնոն
յանոն ոնցըն ան մոլեծնոն: "ոնցըն օհ մոլեծնոն մոլեծնոն". ոշո
սնոն ոն մոլեծնոն ճարոն: ճարոն ճարոն սոյնոն անցըն.
յանոն ճարոն ճարոն, սնոնոն ճարոն ճարոն "սնոն մոն-
ոն" մոն, սնոնոն ճարոն ճարոն մոլեծնոն:

«მამა გიგოს, და ნათესავს წყევლ შინა / მწვანეს ბარახსა მთისასა».

და ნათესავს დასწყისსა დასრულებას

თუ მთლიანად მთვარე ნათ თვარს ვაჟას შემოქმედებას, ასე წარმო-
გვიდგება, რომ ის მოცივების, სახეების, რომლებმდე და გვებლით ვა-
ჟას მოვების, / განსაკუთრებით ვი იხეოთ, ღრმა იღუპი განწყობის
მქონე მოვების, როგორც აა «არქა ქეთვლავრი», «სტუმარი-მას პინძე-
ლი» და «გველის მჭამელი» / ეფიქების სახით, სხვადასხვა კუთხით,
და სხვადასხვა ჩაკურხით მოყვებით მთელ როგ მის ღირსეულ და საგმი-
რო ღეჩებსში, რომ ეს ღეჩების ეწიგვარი შესამხადებდ საფუძვრებს
წარმოადგენენ ამ მოვებისათვის.

კერძოდ, ეს მოცივები, სიკვდილთან მოჩვენება, სიკვდილის აჩრ-
დილის წინაშე აბსოლუტური წარბეჭეუბანობა შეუღრკველობა, როგორც
ვაჟაკობის უბღრესი გამობაყვრება, გვსდგება ანა მარტო ვაჟას მო-
ვების «არქა ქეთვლავრი» და «სტუმარი-მას პინძელი», ანამდე მთელ
როგ მის საგმირო ღეჩებსში. განსაკუთრებით მკვეთრად აჩის იგი მ-
ღეჩი ღეჩებსში «სიკვდილი გმირისა», რომელიც ვაჟას ღეჩებსისა და
მოვების მოცივების, სახეების ასეთ მთლიანობაში განხილვის ვარ-
შე სამა სი, ძნელობის მომგვრედ, წინეს ვადასუდ განცხადების პირობებზე
წარმოგვიდგება. მოგვყავს ამონაკრეფი ამ ღეჩისადან.

«უის ქუხილივით გაიხმა / სოფლად სიკვდილი გმირისა.. /
ღრო ჩამოყვდო მყრის ყვითამ / გაუღვიძარის ძილისა /
უჩაქდობს გაუხარებდა, -და მქარში ვრდარი ივრისა / თავს
რომ და წყვო ვკვებისო, / ქაღალტ აწიშნა ხერქთა, / რომ
გაფყვანათ ვარმედა / აბჯარი-აბჯარით მთვლითა / სულის და ღვთა
გარეთა / წესი მქვლის მქვლითა / ქუჩი თავად წამოიწი, /
იღაყვებს იღვამს სუფლად, / სიკვდილსა / ანი მწებლება : /
კერძობა მქონდა წესად / უნდა ხმელითა სუფს მღვარვარსა, /
თუ ვი მოვდა ხერად; / უჩინარია, ვის უბნძვის / სული ამოქდა
ყვრად / თავის მომხრევი ვაჟაკისა / არვი ეგონა ქვეყნად : /
ვკვირს, რომ ძარი უჩინმა / და ჯაბნა მყვოს-მყვლად; / მყერი
სუფს, მას უბს უერი აძღვს, / მონახ ჩასმე გვან ქეცხასა /
მყრის ქაღრს ანი სქამბ მხორღ მით, / ანი გააგონებს კვწესასა.

მუყარის მუყარო ვი ვინა თუ ვერძობს სიკვდილის მიწისში, უჩინებდა აქარს, აჩამედი უკანასკნელ ამოხსნაქვის "სურდით" გამგზავ-
ნიშის" ვამსაყ მან გარი, "უღიბკენ," საგმინო საქმეუბისკენ მიუხევეს.

"უჩითუ უხროდა აღუდას, / ხანს აჩა მკანგავს უღიხასა" /
მაგჩამ სურდითმინდავს თვარმა და ხერმა უმეყენა, - "უღ" აჩ გაუმაჩ-
ქვდა.

სიკვდილის აჩრდილმაც დღე მოყსნჩადა და მუყარო უმუჩემა უკანას-
კნელი წაძი იმინსთვის გამოიყენოს, რომ იაჩადი თავის მუნაწონ გმინს,
მინივუ მკვედე აღუდას ვადაუღო მს.

მეომო მოყვანირი დექსის / "სიკვდილი გმინისა" / გმინი ბერნიძე
ვადაუღოყავს იაჩარს მათი ხმანიშის დინს ვაუკავებს:

"დღე-მამას ანდენის უნიჩავს: / მანშეს მიყუით ხმარია, /
სხვის ბერში ნუმი, მეგვერება, / დინსი სხვა აჩუნს აჩი. /
აჩქარი ღუნიჩაიშვილსა, - / ის ვაჩვი მუომანიჩა" და ა.შ.

მუყაროც გმინ ბერნიძესავით იქვევა :

"თოფი აღუდას ვადაუღო, / უჩის კიდე უყუვის სიყუვასა / - ახლა
ქენ იყოს, ჩქურ-ძაღო, / ხერს აჩ ჩავაჩდეს სხვისასა."

მაგჩამ მ.მ. დექსის / "სიკვდილი გმინისა" / და მუყარის ქყე-
ქას შორის დიდი თვისობრივი სხვაობაა.

დექსის გმინი ბერნიძე თავისი მეგნებით, თავისი ვანყდებით

მთლიანად ვვარმოვხერ-ვაჭრიანიქარენ საშყარითი ჩიება, მომავლად მს-
ყარის ბიწერ-ვადაკნელი უხობიერება ვი თუმი სავსებით ვინ ვაჩმინდა
აღამოანთა ცომობრივ ვანკერძობის, სხვადასხვა მოღვმის ხარხთა მუყ-
ჩივებუ ვანშაოლოვბის მეგნებისაგან, თუმი აღუდა მისი წაჩმოღვენი
ისევ უღუთო, "ჩქურ-ძაღო" მოღვმას ეკუთვნის, მაგჩამ მუყარმა
მაინც მან ვადაუღოყა თავისი იაჩადი და თავისი ამქვეყნიური ვაქ-
ვაყომა. ამით მან საშყარება წააჩთვა აღუდას ვამანიქვები სხ სინა-
ჩულით დამცვბარითო. აქ "სურდით" გმანე დამღვანი მუყარსა და აღუდას
შორის თითქოს იბმება ჩადაყ დამაკავშირებელი მადებნი, უჩთმანუთთან
ვადამეჭვირებუ მეშობერ სარხთა შორის ვათხირე უფსკიურზე იღება
უჩთგვარო ბიდი და ამ სურდოვი აშაღვბის, ადრინდინების მეშდევ მუყარო
მოსწედა:

"სიყვავა გავშიჩა პიჩხვლა, / დაბლა გავჩიხა მიჩხა...

ახვ ვაჯვაჲნიად კვლევა მიყარე და თუ "სულის ამოხველი" ვამს
მიხე შეგნება თქნაჲ აჩის მანს, იქ მიხვება სავკუნთებოთ ღანაშირ-
ვებ გვაროვნურ-პატიოაჩიქარ უნ სავმოგადოთის ადამიანის შეთვლევ-
ბათა უვინოთსაგან, მუყარის ვაჯვაჲნი სიკველით, მიხე უ ვვა,
სიქლო, ბრის უკანასკნელ მუთებში შემაძინებებურ, თავშიაჩიქარემ მთა-
ბეჭილენებას ახლენს ადუღამე, ულიებს ყვინებს იწვევს მიხ შეგნებაში

ის დიდი მნივობრივი მნიშობა, რომელსაც გადაიკვანს ადუღა მუყა-
ლის ვაჯვა უნ სიკველითს ვახველის შედგადე, და რომელიც ვამხმებურ,
გამაკეთებლობებურ და ამაღოჩიხებურ ქაჩიყენილად იქჩება ვმიჩის
სურში, ვვაგონებს იმ სულის მიმჩაობას, რომელსაც აჩის ულოვურე შა-
ვის "პოეტიკაში" ვათაჩიხისს უნოვებს და რომელიც მღვთმანიქობს
სულის ვანხმებულაში, ამ უკანასკნელის მიუჩ ვადავანორ ღლიჩე
მნიშობის შედგადე, ^{რასა} აჩის ულოვურე ტრაგედოის მთავარ ამოქანად
სახავს.

სიყვავა-სიყვავით აჩის ულოვურე უნ "პოეტიკაში" ამ ს აგანზე ვკით-
ხვლობთ შემდეგს: "ტრაგედოა აჩის ახაბვა სუნიოქველი და სხველი მოქ-
მეღებობსა, რომელსაც ვაჩიქველნი სიღილე აქვს, - ახახვა შემკობილი
უნით, მიხე სავადასავა საბუებოთ ვად-ქარავ სავადასავა ნაწილებში
ახახვა მოქმედებოთ და აჩა მოთაჩიხობთ, ახახვა, რომელსაც შექმლე-
ბობსა და მიშის საშველებოთ აშგვარ უნიქობათ ვანხმებულა სიხჩიქელში
მომგავს..." (აჩის ულოვური "პოეტიკა" ^{იავი ბუ-} ნ. თაჩიქმაში ქილ. ს. ვანე-
ლიასი დიობეჭელა უჩინად "საბჭოთა ხელევენება" №-5 1940 წ.)

აჩის ულოვურე უნ "პოეტიკის" ამ უენიქარე უნ ადვილის ნველობა დიე სიძ-
ხელე უნ სიჩიქარე ვენს, უინაიღან აჩის ულოვურე აჩ ხსენის, თუ რომელი
უნის მას უნ "ვანხმებულა". თითონ ვათაჩიხისს ბეჩიქველ ნიქლიკოქმ უნ
მკვენალობის ნიქლიქი ნაჩიქობილი უნებაა და იგი ნიქნავს რომელიც
სხველის ვანთავისხველებას ჩაიბე მავნე მავუჩიქილ-გან, ისე სულის
ვანხმებულას ჩაიბე სიბილენისა და ვათაქოვოქი აფუქვეტობსა ვან [ილ.
საბჭოთა დიქციონარიქი უნიქიქლობელია ტ.წ. გვ. 155-156 / აჩის ულოვ-
ური აჩ ვანქიქილავს, თუ რომელი უნის მას უნ "ვანხმებულა", ბეჩიქველი
"აფუქვეტობს ვათაჩიხისს" თჩხაიჩის მნიშვნელობის შემგველია და იგი-

შეუბნებელი და ამდენად უფრო სრული და მოქნილი, უფრო უფრო
შეიძლება იქნას გამოყენებული არა მარტო ტრადიციის, არამედ
ყველა სხვა უახლოეს ^{ახალგაზრდა} განხილვის შესაძლებლობად.

ყველა-რამეც დას მოგმართო სიტყვა სხორცე გმირის ქაღალდის/
სურათის განხილვად, სურათის აღწერისთვის მის ძირე განხილვად ღირს
მნიშვნელოვან მნიშვნელობას, მნიშვნელოვან შედეგებს შეეცადე. მართლაც რა
განხილვად ღირს იმ სურათს მომართვის ამდროულად, რომელიც
აღუდას შეგნება უკიდურეს გამხურვების უფროსედას მუშაობის,
ხარბთა უჩინო-გაგების, შეტვისების და დაძმობის მნიშვნე-
ლებზე აკრებს, რომლის თვალშეუხებლობის აღნიშვნისათვის სიტყვა აქ
გმირის ბუნების განლაქმნა, მისი მონაცხან საშუალოს შეყვლა, მისი
ახვ უსტყვათ სურ-აბადი დაბადება.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი და ხვედრისთვის სასარგებლო
შედეგებისა ^{თქმ} რითადი, განსაკუთრებით არის ის განხილვა, თუ
როგორის მხარე უკიდურ და მარტო მნიშვნელობით **6** სიტყვა გმირის ბუნების
განლაქმნა, მისი მონაცხან საშუალოს შეყვლა.

იმ მსუღრამა, რომელიც ნამდვირითვე უკეთეს ნიშ მხეკით
ლმოდ "არ მოგხედავია" რავე-მოდო, რომელიც თვითვეს თავის
სახორც და მუდგინება, რომ მას მუდგინის გული განუგმინა, ვინმე
გამოლტვანა. მყის გამჭრნა ^{და სხვა} სისხლისმსმელი მხეკის იმს უტყუ-
ბი. მას არც გამარჯვება ახარებს და არც დავეა.

თითქმის ყველს ყინული საშობს უკიდურად, მაგრამ ეს არა ნაკლებ
დამარტმუნებლად გვეჩვენება რვეს მოგმობს და იმარტმუნა, ვინც სხვა
ღრის უკიდურს უკიდურსაგან დახნობა მოგვეჩვენებოდა. აღუდას არ
იბილავს, მას თვარს არ სჭირს მუდგინის იარა ი, რომლისთვისაც ის
სხვა ^{შეიძლება} განხილავდა.

აღუდას თითქმის არ ვნდა, / აღუდას რომელიც ქაღალდი; / არ
აქვინის იარაღებსა / არ უნარებსა თვარით.

აღუდას თითქმის შეყვლა მუდგინის უფროსის გამოყოფისთვის, [მუდ-
გინი მნიშვნელობით, სისხლის ტყინით გაყვამებზე აღუდას გულში აკრმობა
მოსტვისა, ვნ უფრო სხორცე, აქ მომუდნა ქაღალდი ნაბი, რინილი
სიბილი. სვესური სიტყვა თითქმის უნებს ქინის უფროსის მის ძირე მოკ-
ლე "უარველი" კიბუს:

ոս ճահգծողներ, հոմ մշտնադարձ անստեղծ ժողովրդագրության
հիման սուրբ ուրիշ հոնն մեզ, "Այլևս անստեղծ" ունենալ մտքը
սլաքոցի և փոփոխյալի ժողովրդի սեփական և ճշտ ունենալ "ստեղծ" և
սահմանի և լինելով մոռոնաց, զբոս ճանաչելու հոգևոր տա-
լանի մոռոնաց անհոն շնորհի մեջտեղի ժողով և հոգևոր ոչստ-

Պարզաժամկետը ճանաչելու, հոմարև մոռոնաց խոյան Պարզաժամկետը ճանաչելու
ճան մարտապարտ ժողովրդի ունենալ ճանաչելու ստեղծ.

"Ничем не может владеть человек, пока он боит-
ся смерти. А кто не боится ее, тому принад-
лежит все!"

Պարզաժամկետը ճանաչելու հոմարև "տուն և մշտնադարձ"
ճանի շնորհի մշտնադարձ, հոմարև մեզ ճանաչելու ճանաչելու ճան-
աչելու հոյս և հոյս ճանաչելու ^{պարզաժամկետ} ճանաչելու, ^{տալան} մեզ մեջտեղի ժողով և
մոռոնաց անհոն ճանաչելու. x)

զբոս ճանաչելու, հոմ ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու
ճանաչելու մեջտեղի ժողով և սլաքոցի սուրբ ճանաչելու, հոյս մշ-
տնադարձ անստեղծ ժողովրդագրության ճանաչելու ճանաչելու. ճանաչելու
ճանաչելու, ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու. ճանաչելու
ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու. ճանաչելու
ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու.

"Ճանաչելու ճանաչելու, / տալան մոռոնաց ճանաչելու ճանաչելու.
ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու, / մոռոնաց ճանաչելու ճանաչելու.
ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու, / ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու, / հո-
գևոր ճանաչելու մոռոնաց / ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու" xx /
ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու
ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու
ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու
ճանաչելու:

"ճանաչելու ճանաչելու, / ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու /
ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու, / ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու..."
ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու
ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու
ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու

x) Ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու ճանաչելու
x) Лев Толстой „Война и мир“ т. III - IV. 83. 257. 8-я. Academia 1936 г.

გვაჩვენებს — მადრიდის რაიონის საბრძოლოების ბაზა ჩვენს სისხლში
ან ადამიანს ვაჩვენებს, მას ან ძველს დასახელებას, დაამახინ-
ჯოს ^{მას შემდეგ}, მოსჭრას მას მარჯვენა და საამაყო მითყავს იგი
თავის "ქვეის ვაჩი".

მან ვერ გაიმეცა მუყარის მარჯვენის მოსჭრედი, ჩო-
გონის შემდეგ უამბობს თავის მეტოხებს:

"მარჯვენას ან სჭრის მუყარსა; / იტყობა: "ყოველი
აჩიო; / ვაქვამო ჩემგან მოვედო, ღმერთმა გაუბონოს მვედა-
ჩიო. / მვედავმედავ გუბას მარჯვენა, მუნვედ აღადი აჩიო, /
მუნ ხვედ მუნს გვემე დაშინდეს / ნქმე ხ ჩობს ქვეის ვაჩიო".

აქ ჩვენ ვხედავთ, თუ რა მუყარს ვედად აჩივებს აქო-
ჩი საუკუნეობით გადაწყვიტულ ცოთა შინის აღმართულ, მო-
ძულებობის, გათიშულობის განდევად ვეგებს, რა უბედეს ჩო-
ვოლუთას ახდენს იგი გმინის შეგნებაში. თუ ამდენხანს ვი-
ჯვო, უღეთო ქისცი მიხვვის ^{უღრმე} შინაღვი შეფასების,
"ყოველი-ბნადის" განეშე იღვა, ახლა აღუდას გუბს უდაგავს
მის მიუჩვე მოვედ მუყარის სიბნადელი შინვედად გაივლეებს
აღუდას გუბში აჩიო, ჩომ მუყარის აჩა თუ სწორეშინაჩი ვაქვა-
ყია, ჩომ ყხონებულ მუყარს "ჩვიბა სვებიყო გუდადა", აჩა-
მვედ მის შეგნებაში აღმოყენდება უჩიო შინსმწვედომი, მთერ
მის აქომაშვედ შეგნების დამჩივვევი შეხვედდება, ჩომ "ვი-
ჯვო," მის მიუჩ მოვედელი ქისცი "ღვთის შვილთა", გუბანის
ჯვიის ყმათა შენაწონი აღამიბანია. და ეს შეხვედდება თანდა-
თან ფართოვდება, ღმრავდება, ვრუდდება მუყარის მთერ გვანი-
მე, მოღვმაშე, ამდენხანს შეუჩივებს ^{აქვად} მიჩნეულ ცოთში.

"ვანგი ვყოლია გუდადი, / ღმერთი ვიღოგნიძელის გვა-
ჩიო. / სიჭრითი დაძხუნა ნაბადი, / მვე გადაადვა რაჩიო".

ոյմնցնա սասցոյո յոնճոյոյո զըլճան ժըլը, ճըհոյնը-յայնոհո-
 յըլնի նյոնոըլնոն նոնընցնո զըմոյնցնը, հնճնա-Նահմոյցնցննա
 ըս յայտո յիտ-յիտ ճագցնոն ըս Զըտոյոնցնոն, յըմանոննոն ոմ զնը
 ճագցնան նոհոն, հոմըլոյ ճըհոն, Երմոն զոհըլընն սըլըլընն ըս յընո,
 զյոմնամըլ ճըլնայնցնը, զննոլոյլընը ճատոյը Երմոն զըմոնոնց-
 նը յիտըլընն, յոնճոյոյո ոյմնցնա մոյը մոն ժըլը սըլըլոյի սամյո-
 հոն ըս զնը յըլնցնան նոհոն, յոնճոլըն մոյը մոն նոնճըն սամյո-
 հոն տոտյոն զհոյլոյո ոնցոո, հոյ ճըհոյնը յայնոհոյըլնի ս-
 մոլըլոյնոն նոնըլըն զի մոմըննոնցնը,

ըս զն ժըլըլո մոնճընո սամյոհո ոմնայնցնա. [սըլըլոննոն ժը-
 յըլոն մոյի զննոլոյ Երցոն զնըլ զըլճան, մոյննո մոն մոյի սոյ-
 յըլըլոն յոնն- ճըմոյլըլնցնը յըլըլ "զննոլոյլըն" յայնոյոնոն ճան-
 սըլնո ~~...~~ ճըհոլըն զըլճան մոյըլ սըլըլոյի զիսցնա, տոտյոն ժը
 ճըլնո ման ճըլմըլըլը ըս զմ ճիլըլոնըն յըլնցնըլը նոյնըլ մոյ-
 ընցնո նըլնոտ ըս ճըլնցնըլ, յընո հըլըլնա ըս մոլըլոն զըմոնոն
 նոնճըլըլը նոննոյըլ **Յըլոն** ըս սոմըլըլոն ձըլըլնո. ըս հոլոնոյ
 ոնցնոյ ըլնցնոյն, մնըլըլ զի ոնցնոն ըսմոյնոն զն ոնն, զըլոս
 հոմ մոնո սըլը մոլըլնըլ ըս յըլըլոն մոնճընոն, հոմ ^{նոն} յըլո
 տոյոն յըլըլ ըս ճըլնոն ^{...} զննըլնո մըլնցնն, հոմըլոյ զն-
 յըլնո Երցըլնա ըս ոլոյնիլըլնա. մնըլըլ զի մնըլնոն զըլճան սըլըլ
 ըս ճըլնո սըլըլըն, յոնճոլըն յայնո, ոնցնո հոլոնոյ սըլըլն ըլըլն
 ընըլըլըլոյնն ^{...} ըլըլ Երցըլոն ոյոն հոմ:

„Душевная рана, происходящая от разрыва духовного существа, как ни странно это кажется, понемногу закрывается точно также, как и рана физическая. И после того, как глубокая рана зажила и кажется сошедшей своими краями, рана душевная, как и физическая, заживает только изнутри выходящей силой жизни.“

(Л. Толстой - "Война и Мир" - том II-1У стр. 501, Изд-во Академия 1935 г.)

Երբ որոշում է ձեռք բերել որոշակի նպատակներ, անհրաժեշտ է հարկադրաբար ստիպել ինքնին զբաղվել նրանով, որը ընտրված է. որովհետև միայն այդպես է կարելի իրականացնել նրան. որովհետև միայն այդպես է կարելի իրականացնել նրան:

«Ներքին սահմանափակում, / Դուրս, փոփոխությունները: / Այնպես ճիշդացնենք մասերը: / Մշտաբար խնամախոս մտքները: / Իրական ճիշդացնենք մյուսներին, / Մաքրելով հիշատակը և զգացումները: / Երբ-երբ մասնակցություններ: / Կրկին զգուշանալ: / Երբ-երբ խոսել մյուսին: / Մաքրել չնրա չեմքից ցանկություն, / Երբ-երբ զգուշանալ, / Երբ-երբ զգուշանալ մտքներին:»

Երբ որոշում է ներքին ուժերը մաքրել և համաձայնեցնել. որովհետև որոշումն այնպիսի ճիշդացում է, որին զբաղվելով զբաղվում է. ցանկություն, հոգու մասնակցություններ, հիշատակ, մտքներ, զգացումներ, որոնք մասնակցություններ են միմյանց: զգուշանալով, զգուշանալով մոտ միջանկյալներ:

«Երբ մաքրվելով ճիշդացնել, / Երբ զբաղվելով մաքրել, / Երբ զանազանությամբ սուսերում, զբաղվելով մաքրել, մաքրել:»

Մասնակցություններն այնպիսի ճիշդացումներ են, որոնք զանազանությամբ մաքրվելով զանազանությամբ մաքրվելով, հոգու մասնակցություններն այնպիսի ճիշդացումներ են, որոնք մասնակցություններն այնպիսի ճիշդացումներ են, որոնք մասնակցություններն այնպիսի ճիշդացումներ են, որոնք մասնակցություններն այնպիսի ճիշդացումներ են:

Միայն ճիշդացումներն այնպիսի ճիշդացումներ են, որոնք մասնակցություններն այնպիսի ճիշդացումներ են, որոնք մասնակցություններն այնպիսի ճիշդացումներ են, որոնք մասնակցություններն այնպիսի ճիշդացումներ են:

Երբ որոշում է մասնակցություններն, որոնք ստիպելով զանազանությամբ մաքրվելով զանազանությամբ մաքրվելով, զանազանությամբ մաքրվելով զանազանությամբ մաքրվելով:

Մասնակցություններն այնպիսի ճիշդացումներ են, որոնք մասնակցություններն այնպիսի ճիշդացումներ են, որոնք մասնակցություններն այնպիսի ճիշդացումներ են, որոնք մասնակցություններն այնպիսի ճիշդացումներ են:

"ბევრჯერ მათხნომ დედგმამა, / ქუეფდა ყოჩანი მავია, /
ღამფამფად გბდა თავმედლა / გავმადღა ჩი სჯავია, / ვერვინ
მამჩივა იღბადი, / ვერავინ ყუვა ავია, / უჩუდომს ხედებ-
სავ აღნომს / მუდ მშის სხივები მწვავია".

ამა ყრბს იმედას ციხე-ქაჯი მუდ მიკრუდი "ერუდომ"
ქისც-ღუკთა მოჭჩიდი ხედებით, ჩომედთაყ მშის მწვედი
სხივები აღნომს. ეს სჯჩათი აყოყხედებს აღუდას ცნობი-
ჩებაში მავიდირონთა მიერი გაღახდი სისხლის-მღერედ შე-
ტაკებებს თავღამსხმედებთან, მოთარეშებთან და თავის
მხრივ ხევსჯჩთა მიერი მოწყობიდი ხარეჯანში ჩბეჯა-თარეშთ
სამკვედი-სასიყოყხედოე გაღამტერებუდ მეშობუდ დეკ-ქისცთა
ცომებინსა.

აღუდამ კრიციკუდოდ მიმოიხედა იჩგვდივ და მას
აჩ უნონება" აჩა თუ თავისი თავი, აჩამუდ ის გარემო,
ჩომედ მიდაყ იჭა ამედენხანს ცრიადებოდ. ეს დავსჩუდებუდი
სისხლის დერა კარის მეშობედებთან წარმოებუდ ბრძოდებში,
ეს უაჩჩომ დადამქეჩა და დარბეჯა უჩთმანეთისა მეშობუდ
ხადებთა მიერი, ეს შეუჩიგებუდმცერობის და მოძუდუდობის
აცომსტერო, ეს დავსჩუდებუდი წყურვიდი სისხლის აღე-
ბის, ეს ამავობა ქაჯის კარმე მიკრუდი მცრის ხედებით,
დარბეჯდი, ათხრებუდი მცრის სოფლებით, წამოსხმუდი
ყბუნებინს ჯოგებით და ყბუჩის ფარებით. აღუდას ქვეყნ-
ჭიერად უკვე ესმის უაჩჩომბა და სიმბეყუ ამ მეშობუდ
ცომთა შორის გარადებუდ შედინსა და მცერობის, ჩომედოყ
მათ გაღა შენებით უმუქჩება.

ამიცომთაყ ახე მარავს მდევჩომბისგან დაბჩუნებუდ,
"უნდომღ" მოკდეჯის თავის დამამის წინს" სისხლში ხედ-
გახვიდი აღუდას მშობდიერი მავიდიის ხიდეისას ფიქჩი ამ
უაჩჩომე, მეშობუდ ცომთა უჩთიერით ჩბეჯახა და ათხრებამი

დაწმენული მღვა სიხბეზე, რომელსაც თითქმის შთის მღინაჩუ
კი გაუავებია.

"ბევ ჩაფი წახუდა საჭალოდ| დახმეოდ სიხბელს
ღვაჩია;| შეუღებია წათლად| ავი აჩლოცის წყაღია.

და ეს განყდა აჩლოცის მთელს მის აჩსებას, კათაჩ-
მისის, სუღიჩი განწმენის შრომესი, რომელიც იწყება
აღჯახს სუღში იმ კაცასტროფის შეღეგად, რომელიც მას დაა-
ყდა თავს მუყაღის გმინჯი სიკვედილის განყდისას, უჩთის
წუთითაც აჩ წეღღება. მისი დაძაბულობა კიღევ უფრო ძღიჩ-
ღება შიჩქუშად გამომშინად შაყიღის ყიბუ

კრებულის ხილვინას. მიხეი სურის ამბობენა ძველ გვაჩოვნულ-მაყნი-
ანიჭილნი ხამყაჩოს შინააღმდეგ აბარე შინააჩსით იესებია.

ეამროდ, დანამაყრებრივად დახმბეული სინხრის ნამდვილი ღაღადი-
სია, ბიზილნი შინასწარმეყვეჯელთა ნამდვილი გოდებაა აღუდას თუ
ავეუმრის / მკითხველი ძნელად გამოიწოდს / იერლექსია, გვაჩოვნულ-
ქაქიხაჩაქაქი ხამყაჩოს თანმდევნო ლეოვან მომდინაჲ მქსიმბა-
სა და სინხლოის ლქხაზე;

"უნაყ მტყურობა მასწყურდეს, / გააღოს სახლის ვაჩია, / სინხრ
დაიგუნოს ვეჩაში, / თუთობაყ მიგვე მდგანიოა. / ღვიწმლდაყ იმას
დაპლუდეს, / მუჩადაყ მოსახმანიოა. / მიჩქვანი დაიწუნოდეს, /
მიტამ საყდაჩში აჩია. / სინხრ შია მქონდეს ქონილი, / იქ დაი-
წუნოს ჯვანიოა, / დაიწავიკოს სტეშიგობი, / დაამწკრიოდეს ჯანიოა. /
სინხრში დაიგოს ღოგონი, / გვერდს დაიწუნოს ქალია. / ბეჭი
იყმომს ბვირები, / ბეჭი ვაჟი და ქალია; / იქვე საღდავი გათ-
ქონოს, / იქ დაიქანიოს მკვედაჩია. / შენ რომ სხვა მაპვეა, /
შენყ მოგვედეს, / მკვედეს აჩ შაჩნიცნს გვაჩია".

აღუდას სურში მომხდანი ვაჭაჩშიხის, მიხი ^{სყლოხი} მკითხველების გამოსავად
მომგესვად განდა ^{სოხოს} მქვადის შემჩნელ სიკველიის განსა; ამ მხაყვირ
ხეჩნს მიქმაჩთავს ვაჟა ჩოყჩიყ "აღუდა ქვედდაჩში", ისე "სტეშიაჩ-
მას შინძელ ში".

მოვლდშია, ჩომვლდშია უნდა შესძინას ნაწარმოებინს გმინის შინაჭხი
სამყაჩოთ დიღის ძაღისა უნდა იყოს. დიღის ძაღის, ჩისაკვიჩვილია,
აჩია იმ მნიშვნელობით, ჩომ მან მთა და ბაჩი შესძინას. შვიტდება ეს
დამჭკნაჩი ღოგონის ღვედმინაზე დავაჩინა იყოს, მაგჩამ ის უნდა ამ-
ქლავნებდეს დიღ ჩამ ვროყესს და ასედაყ ^{განიყლდებოდეს} გმინის მივი,
ის ძინოღის მომგვეჩი, შთვეჩი აჩსებინს შვიტვირელის ძაღით უნდა ჯს-
მიანდეს გმინის სურში. ასეთის მკითხველებითი ძაღის მინიჭება ვჩ-
თის შესვლეთ თუნდაყ მახაჩა, უმნიშვნელ მოვლდ სხატვიის თვიტ მწვი-
რის მხაყვირდ ძაღაზე ჭკილია. და ვაჟას ძაღუძს დიღი ძვირ ში, ვა-
ჭაქლიმები გამოიწვიოს გმინის და შესაბამისად მკითხველის გურში
აჩა თუ სინამდვილეში მომხდანი ამბებით, აჩამვე გმინის მივი თყნდაყ

სინამაჩი განსულითაყ. მის ბრწყინვალე მაგაღითი ვაჟას ღვესი " ვჩვიდეს
სინამაჩი". ნასეთ ჩოგონის მხაყვირელის დამაჩნებუნებლობით გვიჩვივებ

მწერალი, თუ ვაწყდათა რა უაჩიბნარს იწვევს & უჩველებს მიუჩ
 ნახედი სიბმარნი სარე რთვერის თავს დაწყდა რა უბედურებაზე, მის
 სახთუბადთან მოდარაჯე შეიღ ხვესურის გუღში, თუ რთგონი ვახვეყებ
 ამ სიბმარის მოსმენაყ ვი მათ თავდაღებას საშობღოს დასაყავად
 და რთგონი უბრუნებდა შემღგ ვის უწერგია შეცარა ვახს:

"რმგადებღირსა შეცარა ვახსა/ ასპიწძის ვერზე დაღღირს
 ეძინა:/ თავი მიღყინონ უნაგინებდა,/ ცანმე ნაბადი ვაღაე-
 თინა,/ დარაჯად აღგამ შეიღნი ხვესურნი,/ უჩველებს უხედიო ბა-
 დასსა სძოვდა:/ მიგღებ-მოგღებით ყოფნას რვეუდი,/ თივან
 და ქერსა არავის სთხოვდა./ უჩველებს თავით უმის ხვესურნი,/
 რმ ბჩიღონს გშინი სიმიკაური,/- რმის თქინებში არის გართუდი,
 ბრე სწყურა ნყადი, არე მშინაშ უური./ ვამა მღარია რმ ღონს
 მერის ვღვთით,/ ახუყუდი აქვს სური და გური/ რამღენი მომვე
 ღვეი, მსმადი,/ გწებამი სთვლის, ვარაუდს, სწევდა:/ თუი...
 რწმოყი... ვიღვეაყ შევი,/ მხოლოდა ხმღითა, - თან რიბუნს
 სწევდა/ ხმარს დაშბაროდა ბაწარეუდსა,/ ვადას ხერს სჭიდებს,
 თან ამოსწევდა!

ვიღვე სწყურია სიმიკაურის "ბაწარეუდს" სისერი... სიმიკაური
 არა ნაკლები ვაყვარია, ვიღნი ვღუდა ქუთღადური, და ^{ამაგ რხალს} ^{სიქვე} მან იყის თუ
 რისთვის დაშენა ამ ღღეს მჩიღით ასპიწძის ვერზე, რისთვის ვის-
 ცუმინა "შავეთში" თუი, რწმოყი ღვეი, მსმადი და სმოყიდ მერითა თვდა
 და ვარაუდი მის გურს სიხარჯს მყოფს. უჩველე მბორგავს ძიღში...
 ქუთიღინებს.

"რა უსიბმარება? ვანი რვეუნს თავსა!/- სწუნან ხვესურნი, თქვეა
 ვერე უჩი, / რმ ვაღღვიძოს, ვერი მბვედავს მახსა./ თვეით ვიღღვიძა
 არ დაყმუნა,/ რმმმა რმმურად წამოიწონა./ დარაჯთ რეჩრეუდსა, ვიბ-
 ვიბ, კურეყინა/ იბავე წუთი ყური მოსწინა./ "ვიბა ხარა მანდა?"
 წარმოსთქვა გშინმა/ რა თვადი ვარსა მთავრ-მოთვეთ./

- რვეუნ ვარა, უჩველე შენი ხვესურნი - მიღვეება ახლოს სიმიკა-
 ური, მადლი რმერის რმ ვიღღვიძეთ, შენმა ძიღში შეყოფამ და ^{წ-სიღმა}
 ძარია და ვვადლოთ. ეშმაკს თუ შემშურდით რვეუნი ღღვედაღელი ვამარ-

კვება, ყხადიო „დავლათიანთა“ მშურობსო, ღუთისაჲნ წყუღეს სწადი-
გუღი, ჯონება მოგვიწამდომსო.

- ეგ ღმერთმა უწყისო - სიბმარნი კი ავი ვნახეთ,- მიუგებს
ღრმა ამოთხვრით ეჩუკდე. მაინუ გვამყნე რაიუ შეგემთხვა, ცუბი-
ღი თუ მწარე, შენს ყმათაყ გვიწდა გუღით კიყოღეთო,- აჩ ეშვე-
ბიან შვიღნი ხუვსუჩნი პაჭაჩა კახსა.

- შენი სვებეღი, იგოვ ჩვენია / სიბმარნი ჩვენაყ გაგვიწი-
ჩე-ო. ეჩუკდე იამბობს სიბმარს:

- მე ის მეტი მძინა, რომ საქაჩოვღელს / თავით ზღღმღე ყუყ-
ხღი ეკიდა, / თვით ჩემ სჩა-სახღსა, სამუფო ცაბცსაყ... / მღერნი
სთვღავღა ხაღსხა ფეხითა / ჩემი დაშქარნი აბჯაჩ-აყჩიღი / იღვა
უძჩავად და აჩა სწუხღა, / თუშყა ვიძახღი: "აბა ბიჭებო, / უჭინს
ქვეყანას", ხმა ჩემი მქუხღა. / გაქვავებუღან, თითქოს სცუბებნიან
/ რომ საქაჩოვღელ ყუყხღეშია სღუღღა".

მეფის სიბმარის მოსმენამ მთელი არსება შეუჩყო გმირ სი-
მიკაუჩს, ამიყომ ასეთის აღად-მართაღი დამარწმუნებღობით ქღერს
მისი სიყყვები:

- ღმერთმ წყ ამყოფღეს,-ამბობს ძალღიკა,- / წემყ გაუთენოს
მშვიღობის დღი! /... / მყყ თუ იქ ვიყავ გაუჩღღაღა, / მიოხარ
ეჩუკდე, თავი მოვიკღა?... "

ისეთის გუღმხუჩვადებით არის ეს ნათქვამი, რომ მკითხველს
ეჭვიმიუყანღად სჯეჩა, რომ ეს ძალღიკას მხრივ აფეჭცაყია, მანჭვა-
გჩეხა აჩ არის. ეჩუკღეს რომ ეთქვა - შენყა ძალღიკავ სხვეღი-
ვით გაუჩღღად მგღეზაჩე მესიბმჩე სამშობღოს უბეღუჩების და
წახღემის ყამსო, ძალღიკა მართღაყ თავს მოიკღავღა ასევე გუღ-
წჩღეღად ქღერს ძალღიკას დანარჩენ თვისცომთა სიყყვები:

- თუ გაუჩღღად იქ უწყარენით, / რაღღა გვიწდაწან წვეჩ-
უღვაშ-თმარნი? / მოგვის შოს ღმერთმა სამუღამღდა / სახვესუჩეთოს
სავადნი გზანი, - / ჩოგორი შაუღეჟთ არაგვის ჭადას, / ჩოგორ-ღა
უნახსუჩ ჩვენ ჩვენნი მთანი?!"

მწეჩადი აქ ამქღაუ-ჩებს, რომ მახ შესწევს ძღღა ეჩითის მუხვეღით

უმნიშვნელო მოვლენით უდიდესი ძვირები გამოიწვიოს გმირის შეგნებაში. ხევსურების სურში ერთგულს სიმშრით გამოწვეული სურთი ძინორა უკუქყვით სურთი მღვდლებს იწვევს ერთგულში, გადაწყინს მას გულთან მძიმე ფიქრთა ჯანს სავანოვლეს მომავლის შესახებ:

"თქვენ ვერ შეგნიშნეთ ვერც ერთი იქა," - / ამბობს ერთგული, / ღმირი მოხდის, / მოურიცა გული სამტრიალელი, / ფიქრები მწარე, / გრძობები გლოვის. -

მუილი ხევსურის ამ უსამართლო თავდადებით. გუდაჩუყებულ ერთგულს ღმირა-ღაღადისი აღმოხედება შეუძლია, რაც ასე უხმაურება ყნობილ აღვიდს ნ. ბაჩთა მუილის მოვლიდან "ბელი ქაჩორისა"

"მადლობელი ვარ, ღმირთ ძლიერ, / რასაც მოგვიღებ ქიამლორთ დახდა. / გვბარებოღეს შენ სავანოვლეს, / დაუსრულებდა მტრისგან გვემული; / მუი ვერ შევძელ, ვით ხორციელმა, / მტკიუნად დამეყვა ერთი და რაქული. / შენ უმადრონიც უახულებ ქვეყანას, / არ მოჰვდა მასში გმირული სული. / ამერი მიუყი მაღარი, მტკიუნე. / სიყოფილე შევინო, მოსვენებული."

აბა რაა სავანო ამ ბრძოლასა და სამტრიალში იმებს - მთიერ ცომთა. მიუჩ ურთ-ერთ დაღა შექნა ათხრება სმირის. უახუელი და განაწამები აჩიან თუშ-ფშავ-ხევსურნი და ღვ-ქისც-ღილოვნი დაუსრულებულ ერთ-ერთ ნბევით და უღეცით, მაგნიმ^{და} რა მაღარი და მტკიუნე ამირი[?] ამ ბრძოლას, რომელიც ამხეყებს და ავერანებს ორივე მხარეს, ამ დაუსრულებელ ნბევისა და უღეცის უმართლასა და სიმხეყეს აღვილად სწვდება აღუდა მის სურთი სამყაროში მომხდარი დიდ სურთი ძვირების შემდეგ. ის სწვდება, რომ სამავგიეროს მღვდლის, სისხლის აღების კანონი გადაშენებით უმუქრება ორივე მხარეს.

"შენ რომ სხვა მაჰქვდა, შენც მოგვეღებ, / მკვლელს არ მაინჩინს გვაჩიო".

ამ აღვილას აღუდას რეფლექსია და შინაგანი მოხლოვი თითქმის შეუძინებლად გადაღის დიადოგში⁺.

რეფლექსი სავანო ვაქას თითქმის ყველა მოვლებს აქვს მიღწევილება დინამიკული მომადი გადავიღისა.

ძმა-ძმობნეულებთან და ძარ-ჩაღრთან, რომლებიც ხაზის ზანებზე ვად-
მოუჭონებთან აღუდას "ყლის" მღვდლების გახადებად.

ყნადიუიუდი მოლოყვით ხვეუნთან შეყინებში აღუდას: "სახელო-
ნიმუ ხაჩია"...

"ბებერი მკობხავს უშიშა / აღუდას ამბავს უღისხა / უამბობს
ქუთღაური / ამბავს ლილუველის მგენხახა."

აქ სტროფი ~~თქვა~~ ყნადიუიუდი ხარხურ ღვქსის ყარობშია მოქყუ-
ლი, სიყვავა, ღვქსიკვა ხარხურ ღვქსს უგუგბა, მაგჩამ აღუდას მასუნი
სჩუღებით ვერ უყუვა ძველ კარა მოცში, ძველ ყარობში, ის ჩოგჩჩყ ახა-
ლი ლინომ ხეობქ ვს ძველ თხიფჩჩკებს. ბებერი უშიშას მკობნია, რომ იგი
კვლავ იმ აღუდას უღამჩჩკება "ცოტოთ ვადარესილი" სახით რომ აგუგ-
ნა მისი "ყთიანის" მომყავუგებუღ ღვკებს. უშიშა მოგლის, რომ აღუდა
ღაიწყებს მუიად თხჩობას თავის "ყლის" ზე სახებ. მაგჩამ ^{აღ}ღიღინღელი
შეჯახებდა მუჯადთან აღუდასთვინს შა ჩოღაყ ღიღი აღამიანური ყდა ვამოღ-
გა. ამ ღიღით ვანყელი სჯიიერი ზე ძჩჩწყებში / ^{და პიღავს ვამოქყუიღოთ} კაღაჩჩობის / მღვდვად
მისი სჯიღი ღაიყადა ძველი შინააჩჩისხა ვან, მისი გჯღღან ამოჩჩყუხა
ძველი ვანგი. გვეღის მქამღელი მინღიანსი აჩ იყმს, ამ ზეჯახებში მუ-
ღვვად აღუდას

"ახალი სჯიღი ჩავღვდა, ახალი ხოჩყი აიხსა;"

აღუდას, მინღიანს მსჯავსად აჩ ზე უყუნიო ყხოჯღთა, თჩინვეღთა,
მყუნა ჩუთა - ვსუღთა და ვახაკოთა" უნა, მაგჩამ მის შყსებზე მუიღღება
ოთქვას რომ, "გჯღის სვედა და თვარეუბის, / ჩოგჩჩყ ბჩჩმას და ყჩყს ვა-
უხსნა. მან მუიღგნომ, რომ უყსო ცოშის, მოღვმის აღამიანს, საამკვეჩო-სა-
სიყოყსეღად ვადამუგჩჩებუღ ქიხესა და ღვკს, ყჩჩყობს, მოყუნათღა ვს სვე-
სურიკოთ გჯღი უღვკს მქეჩღში, რომ ისიყ აღამიანისა და მუიღღება სვე-
სურიკათვინს მოხანოშნი და სათაყუანომ აღამიანის გახდეს.

აბოცომ აღუდა ჩვეუღებჩჩიკ უიღომღ აჩ იხყუბს თხჩობას. იგი აჩ
ყღიღომბს ვაამაჩოღმს, მუგმობღებში ყნადიუიუდი მისადმება მოიღან ღამჩყ-
ნებუღ ვაქყაიუიხადში:

"სახელონიმუ ხაჩია".

სვესურიკი "ყდას" ნა გმჩჩომ თავ ვადანავადს უყუკიან.

աղբուքս անտեսեցան, / յոզոյ անտեսման հիշելով՝.

Երբ հայրը-մայրիկանքս չի համարում-համարեցողսն իսկու-
նան իմարտը տղան զիս հիշեմ աղբուքս մողի ոմբոյուլը չիմը
զանցեղո՞ր թա զամուլսորո սըրոցիկ մհմուրոն, մոնո յոհալո զա-
մուլսորոցնոն, թա անոն մոտեցմից միմյաւորսն չ մսխըլումա-միմ-
սընոն մոմահո. յոհիտ միմու. տղան ահա **ուր ԿԷ, ՅԱԺԻՐՈՒ**
հիշեմ աղբուքս մողի զամուլսոր մեռմից յոհուլ չ ըհանուսըմո,
ոչո մեմալ ահոն հախուրոն, **ՁոնՆԵՆՆԵ** զան ոհոն **Նոհուլսըլ,**
ոմբոյուլո ոմոն-տղոն, հոմ ոչո ը **Ձոն** զան հայր չ-մայրիկան-
ը չի սա հոգալուցմոնս զան զանննյալոցնըկո հանմուլսընս, մսխըլում-
միմասընս մողմյաւոս հանմից մուլսընոն ^{ՅԵՆԵՂԵ} թա զաննայրոցնոն
ոնցո հայրոն **ՅՈ**, **ՅՈ**, հոլուհոյա՞մ յոնո ցոմոն, յոնո մու-
լոն թա հիշըլոն աղբուքսնոն աղբուքոնսնոն. զանուլ չ-մայրիկան-
քս չի սա հոգալուցման մո տղան յուլըկո միցիոն ոմբոյուլ չիմ
միցնիցմա մողոնսնը միմոյուլոնոն **ՅՈ** սա հոգալուցմոն ոնոլմո մի-
մյաւորսնը կոմիցնա-մայրիկան մո. **ՅՈ** զաղոյ մոհուլսընս, ոն-
ըլոյուլսնո յո ահ- մսխըլումն, **ՅՈ** տղոն մսխըլումն յոհուլսընոն
մալոյուլսնը, յոհիտ սեռիցը զհոնքը թա սամյաւորը յմսխըլեկո թա
զայրոյանոն, -զայրոյանոն զալոյուլսընըկո զանհիցնոն, մողսընոն,
զանըլըլը **ՅԵՆ-ՅԵՆ** սա հոտ - տայմից մոյսըլոն տղան տղոյուլ
միցիոնտղոն, **ՅՈ**, տղան մողի զհոնքը թա սամյաւորը միմյաւորսնը
մսխըլում-միմասընսն չի զաղոյ զաղոյ մոհուլսընս, ոչ ման ահ-
լըլոն տայն զանցնոն հոննյա զհո-մոհալ միցիոն տղանոն.

"Նալեմ ուղղընս ըղոն, / զոնս զայն հիշոնն միցոյուլսնս".
անտես զայն **ՅԵՄԵ** մուլսնոն ընոյուլ զայն **ՅՈ**.. **ՆՈՒՅԸՈՐՈ ԳՄՈՒՆՆԱ**."

Յոյսնիտ տղան յաւանից զոնս, հոյսն աղբուքսնըլոն ոնո-
նըլըլըլը մոտննընոցնն, "մոնիտըլըլըլը" "ըլոնն միցըլո" զայնը-
մո թա յոյուլսնն.

- რას ამბობ? ქისციის უბნებში / ან დასერიდა ჩაუღრდა".
 (ჩაუღრდა ამ შემთხვევაში ჩვენ არა მარტო ჩვენი გონიერების და-
 ხით წარმოგვიდგება. აქ ჩაუღრდა ვაჟა უფრო ცხადყოფის მნიშვნელო-
 ბით უნდა ხმაირბრებს. ჩაუღრდა აქ აღსებობითა და გვიანობა-
 რეუნი საზოგადოების მიერ უნდა და საბუნებრივად გამოიყვანებულ
 გზებზე, გაქვავებულ, გაჩეუვადი მსახურება-შეფასების, ჩემი-
 წარმოდგენის მნიშვნელობით უნდა იხმარებოდეს, რასაც უბნობრივ
 თანხის უბნობრივი დევი-ბირევი, ავტორი სახელგანთქმულ წარმომ-
 ხა " მიჩვეულებული ამჩვენება", „კორექტიური წარმოდგენებს უბ-
 რებს.)

აღუდას შეგნებაში კი თვისებებში⁶ შეჯახების შედეგად უფრო და
 უფრო ცხად და იკვეთება მათი საკავშირით იღუა აღამიანთა
 ცოდვასთანობისა - მიუხედავად მათი მორგების და ჩაუღრის სხვა და
 სხვაობისა, (ჩაუღრდა ალმომყენებდა დიდი მუშაობისთვის იღუა აქო-
 მამდე გათიშულ, გადამცეჩენებულ ხარბთა უჩო-უჩო გაგების, მუთუ-
 სების და დაძმობილებიან.)

ამიციდაც არა სავსებით სწორშიც ხა იღუენლობისათვის კი აღაჩ
 უბიანიგბს აღუდა მის განშემო შემოჯახულ თვისებით მის მიერ წაგჩ-
 ძმობს და განყიღის. აღუდას კიღო ეკვე მქადა გებრის პათსით უღრის.

"ჩვენ ვიყვით, რაყნი ჩვენა ვაჩო, / მარტო ჩვენ გვბეობნ
 დედანი; / ჩვენა უხობლებით, უჩაუღრთ / ეკვიში მოღრის ქმე-
 ნანი / ამის თქმით ვნაჩა-მარტობთ, / ქვითმეღრთ ეკვეთეს იყო ნ,
 / ყვეღანი მარტარს ამბობენ / განა ვინაყა მყოიან?!

თვითველი სიყვია აქ უჩოსათვის უყვია იმ კანიაკველობის, მებ-
 ლეველობა- განმსხორტების ვადეაანს, რომეღოყ ვაჩს აჩყიდა ყჩე ჩემ-
 ნათა ქამბში ჩაღრულ თემს. აქ აღუდა ვამეღრად ამსხეჩევის ამ მებ-
 ლეველობის კებჩის, რომეღსაყ ეკან ამომქაჩებთა ვაჩი-
 ქაღრე ამჩოვებების წომეგბს დამოყვებულ აღამიანთ, საღყ ყვეღაღყჩი,
 ჩაყ მთეღმის, თემის, ჩაუღრის თანგეგბშია მოყოღრე, უჩოთ, მთეღიანთ
 თჩგანბმის წანეღად ვანიყეღაღ საუკვეობით ვანმეკიყებულ ჩემ-
 წარმოდგენებით ეკვე-ეკვეობა, წამეღრე აღამიანობა მხოლოდ მან

"გაღი გაშიფრია, ანა შქმა, / რაჲ საქმედოა ძმედება: / "ღაჲ
დაჯდეს სახედსა, / მე გინიგვსიუანი მინიგვდაღა".

აღუღამ შუჲნი ქონცს დააქია მარჯუენა. მის შიუნი მოკვეთილ
ქონც-ღუკთა მარჯუენებო მის ქუენს ვანბე "აღიღუგბიუთ შუიღოა".
სახედგაათქმულ ვაქუაიონს, მუჲარონს მკლავის მიმადუება აშ სიხსლიან
ცნოფუგებე აღუღამს სახედს ^{აღამს აკუანთ შემოქმედ} (სიბი-სა რავაშედეს შუშაღუგბეა. მაგნამ
საკუთარი გუონს თქმა ან აბღუეს აღუღამს ამის სეზას. გუღი უგბ-
ნება აღუღამს: ნუ მოიშოქმედებ იმას, რაჲ "საქმედოა ძმედება"
რაჲ შენ ~~შინაღი~~ ~~საკუთარი~~ მსჯელბით, განსჯით საძნ ხიხი
და დასაგმობი. დასთმე ამისთუის თუით სახედო და ღიღება, მე
გინიგვსილე მინიგვდაღა.

თავის გუონს თათბინის აყორა, საკუთარი გუონს ვამიჩად დას-
მა და თემის საკუთრობით გამშვიკიუებულ მსჯელბა-განაჩინის
უკუგდება კი ამისთუენის ახარ საფუხუნიშე ახუღას, მაღარ შუმა-
ნიხუნი მსოფმხედუელბადა და მსოფრე გინმეზის სიჩებას და
ბანიბარობულ რწმენა-მარბოღუენების ცუკუობაში მყოფ თემის წი-
ნა აღმედგ ამსუღრეზას ~~სინმეს~~ ეს. ამ მომუგებლბა აღუღამ უკუე ძველ
ღმ უნთების წინა აღმედგ ამშობებულ ამიჩამ მრთმეუთისის შუშაწმინ
გმინია.

ყხადია, რომ ბნულ შეხედულებების ცუკუობაში მყოფი თემი
ან დაყოველებს მის-სინა აღმედგ ვაღაშეჩებას: "სეგსუჩთა ახარ-
უბღებო / ვაღიქცე ან ცუკმედაღა, / ავარ ვამხედებს აღუღამს, / შაჲ-
ძნახსიანს ხმედება:

"მოკველი, სიკველი გინიგვსაჲ, / რა-ხანი სიყრუის მოქმე-
დაღა, / ვიხსუნ ვაღიბშიჩადი, / ღიყუთ ვაქუგლე ყხებდაღა; /
ფანი ქხეის რასაბუქუვაღა, / ზიჩიმ ვაუღვანს ვაჩაღა; / დამბაჩა
ვამოაღგებინსო! საბჩუაღაღა, ათთისცა რაღა!"

სეგსუჩთა "ახარუბღებმა" აღუღამ თავიანთი ქუეით მინაწთან
განსწორებს, - მას თავმოწმობე ვაქუაიისათვის უკუღამე ამიბე და-
ნაშაღი - სიყრუე და ვუღედებობა დასწამებს, - / "ვამოქმედი სანი
ქონცნიშუიღა, / ვაღუქუეუნიანი ქაღაღა" - ჯხლიანაღ დასეგნიანს აღუ-

լան, հոն-խոն տըրաքոն մոն յայսի-յայտան:

Եմ նոհոյրո, նայտահո, նոհոյն չո, ոնըոյ ուրաքոն մսչոյրո
նոն զամոյթնոնատոն տըմնա ճիհոն Երչոն, զաննոն ոչո:

Նիհոն Երչոյն Երչոն/նոհոն չաչոհոնոն, յաչ-տայն նան-
լոնն մոննոնոն/յիհոնոնոն յահոնոնոն: /զան ոնոն յիտըոյրո/ ճի-
լոնո նահոնոնոն, (ճիլո յոնոն, ճիլոնոյրո ճիլո ճանոյն ճիլո-
մամոյ == յիլոնոնոն նաննոյն ճիլոյն, Երչոն նանոն նանոյ
յիլոն, նայոյննոյն ճոննոյն:

"Նանոյնն Երչոնոն/ ոննոյն նահոնոնոն":

Երչոն նաչոն ճանոյնոն մոննոյն ճաննոն մոնո մոյնոնոն
զո մոնո մոնոնոն ճիլոյն մոնոն "ճոնոյնոն յոնոն մամոյրո
մոնոն ճահոնոնոն":

Մոնոնո մոնոնոյնն Երչոն մոնոնոյն նանոյննոն ճոնոյն
նանոյնոն-մոնոն ճոնոնոնոնոն տըմոն տըլոն: ոչո մոյնոյննոն,
նոնո մոնոյնն Երչոն մոյնո մոյնոյն մոյնոն մահոյնն ճո մոնո
լաննոյնն մոյնոնոնոն, հոմ Երչոն Երչոյննոն, հոմ ոչո
լոնոյնն Երչոն ճոնոնոնոն յոնոն մոյնոն, հոմ ման մահոնոյն մոյ-
նոն մոյնոն: մոնոնո մոնոնոն մոնոն մոյնոն: Երչոն ճոնոն "նոյն
ճոն մոյնոն": ոչո մոյնոնոյն յոնոն մոնոն նաննոյնն ոննոյն ճոն,
յոնոյն ճոնոնոնոյն մոյնոյն, ճոնոնոյնն, մոնոնոնոյն մոյնոյնն
մոնոն ճոյնոննոն մոյնոն տըմոն: յո նաննոյնն մոնոն նայտահո նո-
նոնոն, մոնոն ճոնոնոյնն:

հոյնոյն մոյնոյն ճոնոյնոն, ճոնոյնոյնն տը նահոնոյնոյնն մոնոյն
յոյնոն նանոն ճոնոնոյն, հոյն ճոնոննոն, հոմ տը մոյնոն ճո-
նանոնն ճոյն տըլո-մոյննոն ճոնոնոնոն մոնոյննոն ճոնոն
ճոնոնոնն յոնոյննոն, Երչոն մոյնոնն Երչոյնն մոյնոնն
ճոնոնոնոն մոնոյնն ոչո մոնոն ճոնոնոնն մոնոննոնն
մոյնոննոննոն:

"ճոնոն ոն յոնոնոն" մոնոն-ճոնոնն մոնոն ճոնոնն ճոն
լանն յոնոնոն, նանոյն ոննոննոնն ոննոննոն նոյնոն: "Երչոն յի-
տըոյրոն" Երչոն յո տըլոն տայնն ճոնոնն նոյնն ճոնոննն նոյն-
նոն մոնոնոնն ճոնոննոն, մոնոյննոն, մոնոննոն

და განადგურების უფლებს, რომ ამ პრემიის დაპყრობის შემთხვევაში
 დი, ხავერდოვანი, ^{ხავერდოვანი} ~~დაპყრობის~~ განადგურებისადმი უნდა, გვანოვნი
 მადრიდაჩქარევი სამყაროს რწმუნა-ნა რწმუნებულების უფრობაში მყოფი
 ფი გუნი, ^{ხავერდოვანი} ~~დაპყრობის~~ ამ ნახატიდან უფრო მადრიდაჩქარევი განადგურების
 უფრო განადგურება სამყაროს.

მწვენილი განუხორციელებელი ფაქტორი განიღვებს თავის, გმირის უნ-
 ბიერების მონიშნულს. გმირი არა უნდა არღვევს გვანოვნი-მად-
 რიდაჩქარევი სამყაროს უნიკალურ შემთხვევებზე საბუნებრივს, მწვენილი
 გადასაღებებს თავის გმირს თვით უფროსი და ბუნებრივი სამ-
 ყაროსა "ბუნებრივი სამყაროს", სადაც ხარბთა გამოშვება, გადაშ-
 ლეობა არა მადრიდაჩქარევი მადრიდაჩქარევი და მადრიდაჩქარევი
 ლეობაში. გმირის-განადგურების, ნაწილობრივების, აბრუნების
 განადგურების, ამადრიდაჩქარევი, აღმართების გმირი ვაქანს, თავისი გმ-
 რი იმ სამადრიდაჩქარევი კარგობისათვის (და უფრო მარბაყ) მიმდევს,
 სადაც იქმნება მადრიდაჩქარევი ნიღბი და გმირის ხარბთა გამოშვების, გადაშ-
 ლეობის და მადრიდაჩქარევი და აღმართების, ^{აღმართების ნაწილობრივი} ~~დაპყრობის~~,
 მადრიდაჩქარევი და აღმართებისადმი.

გმირის შიშა გმირი სამყაროს განადგურება, მისი უნბიერ-
 ბის ახვრად მსოფლიო უფროსობის და მსოფლიო გმირების ამ მადრიდა
 საფუძვლიანი მიმდევრობის თვითთან, მადრიდაჩქარევი-გვანოვნი სამ-
 ყაროსთან მადრიდაჩქარევი ^{ახყრ-ახყრ} ~~დაპყრობის~~ გმირი, მადრიდაჩქარევი უნიკალის
 მუთლოვნი არ ხსენებებს გმირის მადრიდაჩქარევი იმ დიდ სურვილს კარგობ-
 მის მადრიდაჩქარევი უფრო, რომ უფრო მადრიდაჩქარევი მისი არსი, და
 რომ უფრო მადრიდაჩქარევი მადრიდაჩქარევი მის სურვილს მადრიდაჩქარევი კარ-
 თარბობის, განადგურების, აღმართებისა.

სიწვენილი ^{სა-ღ} ~~დაპყრობის~~, უნბიერის უფროსობის მადრიდაჩქარევი
 კარგობა და კარგობა უნიკალის გმირის მადრიდაჩქარევი მადრიდაჩქარევი
 ბრძოლის, მისი სარბაყი, გმირული სიკარგობის მუთლოვნი. გმირი
 გმირობის, რომ მის უნიკალის მადრიდაჩქარევი იმ უფრო, რომ უნიკალის
^{დაპყრობის} ~~დაპყრობის~~ სამადრიდაჩქარევი მის უნიკალის მადრიდაჩქარევი უნიკალის
 მადრიდაჩქარევი მადრიდაჩქარევი. მადრიდაჩქარევი მის მადრიდაჩქარევი მადრიდაჩქარევი არ

იძლევა პირველი მძღავნი ბიძგი, რომელმაც შესძინა მთელი მიწი აწ-
სი. ყოველი მომღვწემ ~~მძღავნი~~ განსყდა ამ საბუნების ერთ მომწესს
ეყსილეება. ერთ-ერთი ასეთი მძღავნი ბიძგი აღუდას ძველი ცნობი-
წების სწიფვის და მიწი ახალი/სწიფების აღმოყენების შემოყენში აწის
აღუდას მიერი წახუდი ძნობის მომგვირედი სიბმანი.

უფრო სწორედ ეს წახუდი სიბმნის თხრობაა, რომელსაც წინ უს-
წივბს მიხუიკვი იღუმაღვბით მოყუდი მთის ლამუელი პეიმაჟი:

"დაბნედა, წყარნი ტიჩიდაქ, / კაღთა გვეხუნივის ლაშისა; /
ღრთა ვაჩსკვრავთა ეიკვიკის, / მიუჩივვა ბარახმეგრნამისა, /
მკვდართ სურთ საფრავით გამონჯრის, / ღრთ მათ სიმღერის
წყნარისა. / ღვნი გამოვლენ კლეღამა, / ხე-ხეში ესეცებთან.

ეს მიხუიკვიად გამძაჟრებელი ლამუელი პეიმაჟი ყსოვრად ებმა უ-
ჩივბა აღუდას აფიჩიარებელ სურისკვეთებას.

სოფელში ყველამ იკაბშმა ^{ქა} ძირისთვის ემზადებდა. მაგჩამ აღუ-
დას თვადებს ძირი აწ ეკაჩებდა. მას აქომამდე ყყნობის და ჩიით
შეშკვიჩი გუდი.

- პუჩი მიიჩივით, - აღუდას / და-ღვრან ყხვეწებთან
- მე პუჩი აწ მიწდა, ღვდომ / გუდი შამევიჩა ჩადამე, / წყხედი
ყუდი სიბმჩებთ ვსიხჯე, / ჩიგში ვიყმედი საღამე. / წინ გვეღვა მი-
ყვარებელი, / ხეხუჩინ წწყებით იხხღენა. / სარაშქროდ დამზადებელ-
ნი, / მოგნი ვაჩებზე იღგენა. / მუნაყ იქ ვიყავ, ვიჩიჩიდი, / ჩო-
გონყ წესი კაყისა. / გუმანი მიქმნდა სარაშქროდ, / ვაშიყ მოვიღა
წახვრისა.

სიბმანიტში გაღასელი აღუდა ~~სიბმანი~~ ^{სიბმანი} სამეკობრო ტმების
ფჩინჯელში ჩავბმის. თვისტომებთან ერთად იგი ისევე სარაშქროდ,
ქიუს-ღვევბის საჩბევად, ახათხჩებდა ემზადებდა. მაგჩამ სიბმანსა
ყხადში განყვირედი მუყარის დაწდი ისევე მოიყვანს მას ყწობამე:

" ერთ წამს ხედი ვინამ დამღაყუ, / უაჩი ჩამიღვა ხანჯჩისა. /
შავხეღენ, მუყარო იყთ, / უანთ ეყვა ჯაქვი ჩვარისა, / გუდზე
ეჩინივა წიშანი / მე-ღ იმის ბჩიძობის წამისა, / ეჭინა წაყვიჩიჩი-
შია / ღვდა საფევი ბჩიძამისა, / კლედე იღვა, გავუგებდა, /

ყნებზე, ან ჩამოსვლის თვარისა".

აქ მწერალი მხატვრულ განმეორების ხეობს იყენებს. სიმშა-
ში აღუდა კიდევ უფრო მეტის სიმშაგროთ განიყლის მის მუხბი-
რებაში თითქოს მანათით ამომწვან სანებს სურთმობრძავ მუყადისა,
რომდღიყ სურის ამოსვლის წუთებშიყ ნაცყვინში ბარახს "იყყდა"
და ისევ საბრძოლველად მიიწყდა. აყტონი აქ უნთხვე კიდევ ხამს
ყხვამს, რომ გარდაყვება, კათარ მისი აღუდას ყნობიერებაში მყყ-
ყხველად, წამიერად, მომყნცვარყჩად მობდა. "გურმე უმრნოვა ნი-
შანი/ მყ-ღ იმის ბრძოლის წამისა".^{x)}

ერთხვე ყხადში ასეთის ცრალკურის ძინორით განყდორი,
სიმშაში კიდევ უფრო მძაყრღება.

აქ მუყადის ღანდის რივილი აღუდა-მუყადის რინთა ბრძოლის
კინრო რვარს აჩღვეყს, მუყადის ღანდის გურგამგმინივი სიყყყები:

"მინდა სიკვდილი, ან ვკვდები, / მამკარო, მიოხნა ხვეწ-
წითა". / თქვენ დაგჩრებს წუთისოყელი, / მყ-კი წავიდე ქვეყ-
წითა, / ღაძელთ, ხვესურთ შვიღებო, / ღამყრობით, ხმღების
ქხვეითა".^{ეს რხის მყბოვიი ასე ურყყინველოყ ნაყყამი სიყყყები}

გმობა-მერყვენება, ხარბთა უნთ-ერთ ღამოკიდებულობაში საყკყ-
ნეთა მანძიღმე გამეყებულ, ღაუნერელი უყღებისა, რომღას ძაღით
ძღიერნი რემულობს, რომ ყვეღაყერი მას ღაჩრებს მზის ქვეშეთ, რომ
ყვეღაყერი ის "გაძღეს", ყვეღაყერი მან მოიბყვეჭოს - სხვა კი
მას ღაყმოწოს, ან ღა აღოგვას (მინისაგე სიხისა) მქვეყნით წავიდეს.

აქ მწერალს გმინის პინადი განყღებო ღიღ მხატვრულ განმოგა-
ღოებამღე აძყავს, სახვეყში ღიღ მხატვრულ სიმბოლოებაღ იქყყვა.

თავისი პინადი ქყყვის უმსგავსოებას - ძღიერის, მძღვეყ-
ღის მიერ ძღვეღის, სყხვის უყღებათა უმურმავიას აღუდა განიყლის
როგორყ ხარბთა უნთოყრობაში საყკყუნეღების მანძიღმე გაბაყონე-
ბულ ბოროყვებას. აქ ვაჟა ერითის შეხვეღით უბინ და პინიმღელი
მასაღამე იძღვევა საკავთბინო ისყროის უარჩესად მალად, ქუმა-
ნისყჟი გაამჩნებას, რომდღიყ პინღაპინ უხმაურება რვეწს ღიღ
სყადინური უპოქას.

შემშაჩავ სურნათით სრურღება აღუდას ეს ცრალკური სიმშაჩი:

x) სხვადასხვა ლაღისა ა.ღ.

"დავჯი, ჯამ ვინამ დამიღვბ, / კაყის ხონყ იყმ წვნიანნი, /
ვსჭამრი მშაჩავრა თუშყა-ლა / კაყის ხერ-ფუნნი ძვლიანნი. / ჩასა
ვსჩადლო, ვსჯავჩობრი, / უმსჯავსი, შაჩვუნებელი. / "ჯამეო, ჩა-
მამ მიძახა / ნუ მხდებოი გაშვეჩინებელი: / კიდეჲ მიმინთუოთ ადუდას
წვენი ხონყი გაყხერებელი" / მიმაცეს კაყის უღვაშით / წვენი-
ხონყი შანერებელი...

უკლ. ზეზახაძე

~~აქვე~~ კანობალიზმით, უმსჯავსო, შჩვუნებელი კაყიჭამილი-
ბით უსახეობა ადუდას ეს სხვა მოღვმის ხადბთა დასაჩბევად,
ასათხინებლად და დასამონებლად მომინთელი "მეკობჩელი თმი", ჩო-
მეროყ უფრო ვდუჩის ფონებში, და მხოლოდ მასმეობაჩა გაჩადღეს
ჩვენს დროში ფაშისყ ბაჩბაჩოსებმა.

ჩაყ დრო გარის, უფრო და უფრო მკვეთრად უპირობანიღებდა
ეროშანეთს ადუდას ასარი შეგნება ძველ, გვაროვნურ-შაქრილიაჩ-
ქარურ ~~ხარმოღვნებობის~~ სამყაროს, მკითხველისათვის ყხადი ხდუ-
ბა, ჩომ იხინი ერთად, ერთი ყის ქვეშ ვდლარ იმყოფებენ, ჩომ
ასეთ მაღარ, ადამიანის მთელი აჩსებობს შემვეჩომ ჩწმუნას
აღარ ძადუძს საქმედ, მოქმედებად არ იქყეს. მაგჩამ სად და
ჩა ფონებში უნდა მოხდეს გვაროვნურ-შაქრილიაჩქარურ სამყაროს
წინააღმდეგ ამბობებელი პიროვნებობს შეხერხებულთა გამომქლავნე-
ბა, მისი გარამწყვეტი შეხერხება-შეჯახება თუშითა.

თავისთავად ყხადი, ჩომ ეს შეჯახება უნდა მოხდეს იქ,
სადაყ ყარობებობ და ყველაზე უფრო მძაფრად მქლავნებობა გვაროვ-
ნურ-შაქრილიაჩქარურ სამყაროს შემაქულაბებელი ჩწმუნა-ხარმოღ-
ვენები. და ასეთი დრო და ადგილია "საუფრო უამი," ხაცობა და
ეს მომინთოყ დგება:

"უამი მოვიდა საუფრო / ხადბი ხაცობას დოღა: / უნდა
აყნობონ ხაცობსა / ვინაყ კი ჩამა სჯკიოღა".

შეიძლება დაჩწმუნებოთ ითქვას, ჩომ ხაცობამე შეკჩებოღ ადამი-
ანიებბს შოჩის ადუდა ყველაზე მწვავე ცკივილებს-განოყდის,
შასაყ მუყაროვით "გურში სჭინს" მოუთხებელი ქმუნვა-სყვდა
"უნდომდად მოქლელის ძმის" დაღუშვის გამო. მასში მომინთდა

ახალი ამიო, ახალი შეგნება, ახალი გაგება აღაძრათობისა.

ამ სვედით და ფიქრებით გუდაამძიმებულ მიღის აღუდა
ხაყობაზე. ამიყომ მოგვა იგი "წიხსდოქით", კითხვით ნაწიკის
ბმადითა. ("წიხსდოქითა მთებობსა" - ამბობს ერთგან თავის
ღვქსში უაჯა/ "ხვევის ბერს აძღვეს მომუეჩისა, / დაღვა
დახჩიღის თავითა". თითქოს მოჩიღეუბის პობაში ღვას აღუდა-
ქედმოდჩეუილი, თავდახჩიღი, მაგჩამ ის, ჩაყ აღუდას გან უჩი-
ხავს, მისი აღჩიღის და შეგნებობს აღაძრათის მხჩიკ უღღესი
აბმობებზე, აჯახეუბაა გვანოვსუ-მაღჩიო ჩქად უჩ საბყანოს
ხინააღმღეგა.

აღუდას უნდა მის მიჯჩ ჩადეჩიღი, თავისთაჯად გამოყსნო
ჩებედო მიყყოღება ჩითიმე მათწყ გამოისყიდოს. მას განუბჩა-
ხავს "უჩქუღო", მოუნათღავი ქისყის, მყუაღის სულის მოხახსე-
ნებდაღ ხაჯაჩოღ შეხსჩიოს გუდაანის ქვანს კუჩაღი. ბუნებჩიკო
ჩომ გვანოვსუ-მაღჩიო ჩქად უჩ საბყანოსთან ჯუჩ კიდევ / და მი-
იძღება ითქვას პოეშიის დახახჩუღაშღე/ მთელი თავისი ხჩსებით
თჩგანოვდა ღ დაჯავშიჩებუღი / აღუდა თავისი სულის ახად მოძჩათ-
ბას ^{ძვალს} ~~თჩჩიმა ში~~, უაღობში აქყუვს, სახაჩებობს ენით ჩომ კოქვათ,
"ახად ღვიოს ძველ თბიერჩავებში ახხამს".¹ / ახე ბუნებჩიკო,
და შემოქმედებობს ჩვადისე უჩ პჩიჩყობშიე მაგომე უაჯა აჩახოღეს
შღადაყობს ამ ბუნებჩიკობას, ჩადგანაყ ~~შინსივე~~ ^{ბეჭე} თქმით "სადო
დახვაშიო ის უ¹ აჩაფჩის შექქმნის, ხინააღეუიღეს აჩ შეეფჩი-
ბოღეს, აჩ ეთა ნხმეობღეს".^{+/}

გვანოვსუ-მაღჩიო ჩქად უჩ ჭჩადიოეობის, ნეს-აღათებობს
სადოჩაჯობე მღგომ ხვევის ბერი ბეჩიღიას აძღვეს აღუდა საბ-
სხვეჩიშღო მომუეჩის.

+ / იხ. ბ. შ. ხეჩიღი: "კჩიღოკვა ბ. ი. შ. ვაჩთაგაუასი.

ბერიცა განსახიერებდა, მეჩხინიფიკაცია იმ სამყაროსი,
ჩემივესაყ ამ "საუფლო ვაშს" სამკვერთ-სახიუმეხლო ბრძოლა
უნდა ვაქმანოს ად უდაშ. საზე იმთ, პათეტიური ცონით მი-
მანთავს ად უდას ხვეის ბერიც ბერიცა:

"ვინ ამწყაღობნებ, ად უდავ, / ამა კურაფით შევითა? - /
მკითხავს ად უდას ხუყესი / ვადანეულის მკვდავითა. /
ლიცო ჩვენი ბაქონი- / ვუდასის ჯვანი თავითა, /
საყმონიყ ძლიერნი შევანან, / ღუთითა და ღუთითა ძალითა

^{ვახუშ}
ყმა უყვანს ბაქონსა, / წყაღობა ვმალეობისა; / ვაქვაცინი
იმედიანნი / ჩვენს ბაქონს ვბეღებობსა. / მითხარ სახელი,
ვის სწიწავ, / იმასაყ შევნიერება. / სანჯანს აიძნობს,
ლიცების / სათქმელად დაუღიერება.

ად უდას აჩ უნდა ვუდასის ჯვანს ვაუღვებს, აჩ უნდა
ლიცო "ბაქონის საყმონს" ვამოუტოშოს, მაგინაშ ^{ვას ვანუზხანაყბ} (ამ საყმონს
უნებაში ახალი, სულ სხვა მინააჩისი ჩასღოს და ამით აჩსე-
ბითად შესყვადოს ვუდასის ჯვანს აჩსი. თითქოს ად უდა ვერი
გჩძნობს, ჩომ შიგნიდან ატუთქებს ძველი ღმერთების სამყა-
რის. იგი ახალი იღვოს პათოსს აუფანია, ამოცომ ად უდა ყო-
ველჯვანი წაჩთავლის, წიღაღობიღას ვანიეშე ამეღავნებს თა-
ვის განმჩაბვას ხვეის ბერიც და ბაქობაშე შევნიებოდ თვის-
ცომების წინაშე:

- ვე სა მხვეწიჩთა, ბერიცა, / ძლად მკვე უღის ქისცი-
სა. / მუყადს უყყდენენ სახელად, / მოყნათღავის შეიღისა".

ად უდა მიიხწი ღის იქითვე, ჩომ ვან უმეღად ვაშიღოს
თემ-ჩ-შაქრიკა ჩქად ვჩ სამყაროს პორიბონცი იმით, ჩომ აქმა მ-
ღე სამკვერთ-სახიუმეხლო ვადამეფერებდა, უყხო "მთის და
წყლის", უყხო ჩქედის და მოღვმის ხაღბთან, ღვე-ქისცებთან
"მოყნათღავებთან" ^{უხიოქიხაღას} (ააფქმელად დაუღოს ხაღბთა უჩთ-ერით ვაგე-
ბა, უჩთ-ერით შეთვისება, და ხაღბთა ძმობა.

ეს აჩა მანცო ვანიკვერე გჩძნობათა ვამობაუღებდა,
ეს მღვეღტმსახუჩებობს აქცია, ჩომლითაყ ად უდა დამობს თა-
ვისი მიყვადებდა წინა შჩებობს სამყაროში შემოთყვანოს
მოყნათღავი, უჩქველ, ძაღტთაშიჩად მიჩნეული ქისციც, მუყა-
ღის სველი. ამით ად უდა დამობს დავნ ჩჩიოს ამ მეობებუ ხაღბთა

შინის საუკუნოებოთ აღმართული გათიშულობის, მტრობის, მოძუ-
ღულობის კვლევით. ხარბთა უჩინოებოთ ვაგვობის, მტუნიბუბის და
ძმობის ბილი ვახლეს მათ შინის.

კახვადუ დაძმობულობით, | ვაძმობულობით მინსტინა, |
ჩოვონი უნდობლად მოკლეობს | თავის დაძმობის ძმინსტინა. "
აქვეყნიქს უკუდა ხვალ ბილ.

მკობხვერს უწყხობუბა ახეთი დინიული დაწაბუბა არუდას
მხინი | ჩოვონის "უიხე-ქავხე" ბეჩილას თქმით- "ჯღინდესა-
ვით" მკობი მის მინი მოკლეობს ქინც-დევკობის ხეღობი | თუ
კი იგი ^{ოკობი} უჩინის ნუთითა დაივინყუბს იმ დიე სუღიუჩი კავა-
სუჩინობას, ჩოვონიუ გამოვლელ არუდამ, იმ დიე მუჩიებს, ჩოვონი-
ბიუ მახდა გმინის სუღი მუყადის სააჩაკო ვაუკაყუჩი სიკ-
ვლილის ვახსელის შიღეგად.

უჩინის შუხეღუით შიუძღობა უჭინი პაჩილოქსად უჩად
მოვჩუენობს კახს, ის აძბავი, ჩოვონის ახად, ვახსეღებს,
განწყობიღებებს, აღამიანობის ახად ვაგუბას, აგვბუღს ხარ-
ბთა უჩინ-უჩინ ვაგუბაბუ, უჩინ-უჩინ მტუნიბუბასა და ძმობაბუ
საქვეყნოღ ალიანებს "საუღელ ქამს", ხაჭობაბუ, იმ აღგი-
ღას, ხადაყ ხეღობა დიამუღჩიღუჩად სანინააღმღეჯო განწყო-
ბიღებთა ვაღვიუბა. ვვაროვხუღ-პაჭინიანქად უჩი სა მყაჩოს
ხიღაღაგბუ აძობჩიღიღ, ⇨ ძახთან თჩიგახიუღად დავავშიჩიღებუღ
არუდას გუღუბჩიყუილობის შიღეგია, ჩოვონი მას სხადიო თავისი
ახადი ვახსეღობი და განწყობიღებობი ისუღ ამ სა მყაჩოს
ჭაჩიღებში დაახად გუჩოს. ^{ეს} / მუღი სა მყაჩოს / ^{ახვია} ვაძმობუბაა არუ-
დას მხინი და მას ბეჩიღი "შეუძჩიახავს", შიუკამათობა,
ჩოვონიუ ყვღღამუ უჩიუვი, შიუჩიგვბიღი ნაჩილოღაგვხეღი
ვვაროვხუღ პაჭინიანქად უჩი სა მოვადოღობის იმ ვახსეღობა, ჩოვონი-
ღიუ საუკუნეთა მახბიღებუ მუღეს, მუჩინობას ^{უბიღებუ} / სხვა დასხვა
ჩიუღის და მოღვმის შიუბობუღ ხარბთა შინის.

ბეჩლია სწორად ხვდება, რომ ამ, გუდასის ჯვრის საცობა-
ბე ქუჩი უნახავი მსხვერპლის შენჩივით აღუდას უნდა უბომბე
გამოდოს და ამდენად დაანგროს გვაჩოვს ურ-პაჭჩიანიქარეუჩ
სამყაროს საბეჭეჩები, რომ მას სწადიო მონათლავი, ძალად
და ძალდა ~~ქიმა~~ ^{სე} ~~ბრახე~~ ^{ბრახე} უჩჯულო - "ლეთის შვილთა", გუ-
დასის ჯვრის ყმათა დეჩად დასახოს, მათ შორის საუკუნოე-
ბჩივი მუღლით და მუჩრობით გათხჩილი უფსჩივი ამოაქოს,
ჩაჭეხილი ხილი გასლოს.

ბეჩლია სწორად ხვდება, რომ ასეთი მსხვერპლის შე-
ნჩივა გუდასის ჯვრისთვის აჩსებითად ხაჭთან და ამდენად
ძველ გვაჩოვს ურ პაჭჩიანიქარეუჩ სამყაროსთან მეჩვიჩ უბაა,
ძველი კეჩმების მსხვერჩვაა, ძველი სალოყავების გმობა-
შეგინებაა და ახალი ჩნშენის აღიჩებაა, რომელმაც გუდა-
სის ჯვრის სამწყსოს აჩი და გჩძნობა, მთელი აჩსი უნდა
შეუყვადოს.

ამოცომ აივანს ბეჩლიას ასეთი მისცეკუჩი შიში,
ამოცომაც მოედინება ყოვლის ჩამდევავ სიოლუჩივით ქეჩუ-
მის პათოსით აღგმნებელი მისი სიყვეა. მამა-პაპათ უჩყვე,
გაჩეუვად ან დეჩძმი უძიებს ბეჩლია პათოსს თავის შეგონე-
ბისათვის;

"გა უჩჯულებელს აჩჯულებ, / მენ ეგ აჩ შაგინებებისა, /
ქისცისად სავდავის და ვვდა / ვაჩვად აჩ მოგინებებისა /
მამით აჩ მოღის ანდეჩძი, / პაპით და პაპის პაპითა, /
გონთ მოღი, ქჩისცეიანი ხაჩ / უჩჯულოვლები მაგითა;
ეშმაკს ნუ მისდევ... ეგ სიყვეა / ჩოგონ ამოგვდა პა-
გითა?! / ჩოგონ ვახვეწო უფაღსა / ძალღი, ძალღების ჩი-
შისა, / მინამ სჯობს, ყანი და მექყენს, / მეჩვი გამის-
კდებს მიჩისა, / ანუ ბლვამ დამნთქას ყძიჩომ, / ხადილი
ვსჭამო ქეჩმისა. / ჟეჩი ეღება ბეჩლიას, / ჟეჩი სხვა
ჩიგის შიშისა."

ბეჩეობას მისცოუნი ძნობა და შიში აოცანს. მას აღბად
პიხვილად ყბეჭა ანუთ სავითხვბთან მუხდა. გუდანიხ ჯუჩის "საყ
მომი" აღუდამდე აღბათ აჩავინ გამომდგანა ასეთი მკვერეხელი,
რუთის მუხბონი.

აღუდას კი, რომელიც მთელი თბვისი აღბეჩით, უმყოთ
მიკვირლია თუმიხ მჩგანიბმთან, უძნერდება ამ სამყაროდან მონ
ყვეუა. იგი ახალი ამჩის, ახალი მსოფრგაგების, მსოფრმეგრ
ძნობის. მშობია ჩობის სავინერ ცვივილეებს განიყდის. ამიყო
მაყ ასეთის რჩევიხვით მიმანთავს აღუდა ხევის ბერის:

"-მღვენსა ნუ გამიბსუბუქებ, / მადლი თუ განყარობს
ღვთისათ, / ყმა ვაჩ მყუ გუდანიხ ჯუჩისა, / ხევისუნი თქვე
ნის წყდისათ, / მითომ უჩინი ვაჩთ, ბეჩეობავ, / მუხოვირებნი
ეჩითის მთისათ."

ამ "მიოთმში" უკვე გამოიხმის აღუდას დაეჭვება და
აქედან წაჩმომდგანი სანსონაჩვეუთილეების განწყობილება -
მეუბლია თუ აჩა მას ამის მედდეგ მერჩეს თავის თემს, რომ
მდელი ს უღ სხვა გრძნობებით, სხვა განყელებით სეხოვ ჩობს.
ამიყოთ ასე განხიჩუღად გაიხმის მისთ აჩგუმიწყაყია, რომ
ისიყ გუდანიხ ჯუჩის საყმოს უკუთვენის, რომ ჩს და დანაჩჩენი
შაყილეობხეღებო ეჩითის "წყდის და მთის" ხევისუნი აჩიან, და
ამიყოთმაყ ისინი "გითომ" ეჩითი აჩიან. აღუდა და გუანოვხეღ-
შაყილიაჩქად უჩ წაჩმომეგენების ცყვეუობაში მყოთო თემი ეჩითი
აღაჩ აჩის, მათ შიჩის ^{ყბვე} (გაჩეყვადი უღსკვირლი). აღუდა და თემი
თჩი, ეჩითმანეთისაღმე და შიჩის შიჩებუეო, ეჩითმანეთთან დაჯახებ
ღი სამყაროა. აღუდა მთელი თავით ამადღდა ამ თემში, იგი
ხადხთა ეჩითიგჩგაგების, მეთვისების, ^{მთის} მუშანეიბმის მადარ სა-
თუბხეჩი ავიღა.

ბეჩეობა თემის განყდათა მჩგანიშაყოჩია. თემიყ მხანს
უბამს ხევის ბერის და ამიყოთ წაჩმოსთქვაამს იგი ასე გადაჭ-
ჩით და გადაწყვეტილად, უკვე აჩა მეგონების, აჩამეღ განა-

ჩუნიხ კილთი:

- ცყუილად ხყეღბი, აღუდავ, | ცყუილად იყუეო მიჩხაო. |

ამით ბეჩილიამ წაჩხვავა აღუდახ თეძთან. სავჩით უნიხ -ვა-
მონახუიხ უვანახუნელი იმედი.

აღუდა გჩძნობხ, რომ იგი და თეძი სხვადასხვა "ჩაქელს"
ალოჩიგბენ, რომ მათ სხვადასხვა "ლმეჩით" უბით გუღში და
რომ ბეჩილიასთან ქუჩუში აღაჩ გამთადგება მასთან შეამავლად
ამიყომაყ იგი თითონ კიხიულობს მღუღელ მსახურებას, თითონ
ამწყალობებს "სახეუნაჩ", შეხასიჩავ კუჩავს. მისი ამჩი,
აქომამდე კითომით და ჟეხაკიგით მოჩიუდი, ახდა გაბეღუდად
გადადის მოქმედებაში. აღუდა მცკიყუე ღება ახადი ჩნმეჩის
ხილავბე:

"გაჯავჩიღა ქეთეღაქჩი, | ჟეჩი დიღვა მგლიხაო; |
ხელი დიღვა ჟიანგუღსა, | მუქი ამოხდა მჩიხაო. |
უქნივა მომეჩიხს ქელმეღა, | თავი მკომჩავს ძიჩხაო. |
თან შეგხეუნა ბავონსა, | ნუ შამიყოღებ შეიღსაო, |
აღდადა ქეონღეს მუყადსა, | მაგ მოუნათღავ გმიჩხაო.

თჩგზიხ მიმჩითავს აღუდა გუღანის ხაღს, ჟეჩი ბეჩილიას
მეშვეობით ხყეღლობს იგი ხმა მიანველინოს "ბავონს" - მეორე-
ჯეჩი სავუთაჩ "დამწყალობებაში" შეხთონეს მსხურეპდი მიიღოს
და თჩგუჩეუ ახე ღადგამგმიჩავ ჟეჩიგნათ გაიხმის უჩ-ეჩით
თან მომეღაჩ, ეჩითანეუთთან გადამეღეჩეღ მუგობედ ცომებს
მჩიის მძობის და მეგობრობის ხიღის გაძღებ, თითი, დიჩიუ-
ღად დანბიღებუდი მოხსენიება მის მიეჩ "სუღეთში" გახყემჩი-
ბუღ დამაზის ძიის მუყადისა.

"ვაჩგადავ დამიწყალობენ, | გამომეღეღავ მიხთვიხა, |
ჩოგონყ უნლობდად მოკეღდის | თავის დამაზის მიხთვიხა...
[თან შეგხეუნა ბავონსა | ნუ შამიყოღებ შეიღსაო, | აღდადა
ქეონღეს მუყადსა, | მაგ მოუნათღავ გმიჩხაო.]

x) ხახვასა ჟეჩიო ა.ქ.

ეს აჩინს აღუდას უკანასკნელი ამბობებდა და უკანასკნელი
საფეფვა თუმიის წინაშე.

აღუდამ აჩი იყის, შვიანმინა თუ აჩა ვუდასის ჯვანმა მი-
სი თხოვნა, მაგჩამ ამის შუამდგომლის სიმახორეში დაჩნმუ-
ნებელი აღუდა ღუმილინი ჩაიძიებდა, საშაგოეზი ბეჩილას პი-
ჩით ამეფეფუდებდა ჩისხვიით აფანოლი თუმი:

ბეჩილა ყაღხეზი ღებდა, რომ აღუდამ იკისჩა ხევის ბეჩი-
ლა, თითონ ღაქვლა ვუჩაღი და ისიყ მოუწათრავ ქისციის სულის
მოსახსენებლად:

„ბეჩილა ჯაგანი-ა შილინი / ხარხისკე იმამს პიჩსათ. /
გაგონილა, - იძახდა, / ასე აგებდა ჩქულისა: / საკლავს
თითონ ღვლავს აღუდა, / მამხსენე ქისციის სულისა / ხარხი,
მინდაჩის ჭვიგომ / მახუხი თქვენი სულისა.“

ეს მიმაჩნდა ყალიბი, რიცხიანი ვითხვდა. ბეჩილამ წინ-
დაწინ იყის საფლობაზე შეკრებორ შავილითონების გულის მ-
სუხი. თუ ვი შეიძლება ამას საეჩითლე გულის მახუხი ეწოდოს,
ეწინადან, ჩოვთჩე მეშთ ვთქვით, ეს აჩის ეიწილე შეშომ-
ღუდე გვაროვნაკლ-ქაქიაჩი რაჟი მსოფრმხედეელომის და
მსოფრმეგჩანების საფედეფიდე ამოსელი მსჯელობა-განაჩენი,
გაყინული, გაქვავებული, გაჩეუვადი, განუხივლად შესახი-
ლებული. ბეჩილა მოუხლღებს შავილითონა „აჩიოპაგს“:

„დაჯა ჩილით, ხევისეჩი შეიღებთ, / ყველანი-ღიღნი
მეჩიჩენი, - /

სამაჩთალი ვქნათ - მოუხლღებს შავილითონებს ხევის ბეჩი
და თან იქვე, ვისიმი აჩინს, „გულის მახუხის“ მოუხმებლად
უაჩნახობს განაჩენს:

... ვუმიცვიჩით აღუდას სახლის დიჩენი; / ნუ დაიწა-
ნებთ, ექმნეჩით / ყოღვილის ამავიჩენი.

ბეჩილა თუმი *pro forma* ამბობს: „ხარხი, მინდაჩის ჭვიგომ
მახუხი თქვენი სულისათ“, მაგჩამ ის აჩავის მახუხს, და

თვალები", მაგრამ ისიც უძრუა რისხვით აცანოც თემის
წინაშე. მინდოა "ველახასა მშვედს აღუდას, / გუდგე გა-
ღიწყვის მკლავები".

გადამთვრად შავიღიღონთ ³⁰ (ყოფ-მოჩე უც ხევის ბუჩის გა-
ნაჩენიყ ~~ა~~ მუდმეფად ^{მბრანგლყ} უჩეუნებათ. იმათ ^{ახ} აკმაყოფილებთ აღუ-
დას დარბევა და ანიოკება, მისი "მოკვეთა", განდევნა თემიდან
სამშობლოდან, აღუდას განწიგვა იმისათვის, რომ იგი "სხვა
ქვეყნის ყა-ღიუბლის შანამჩიჩები" გახდეს. ისინი მიიწვევენ,
რომ ახლავე დაუბნელონ შიგე აღუდას:

"შასმულებმ ხევისყრთ შვილებმა / მაიმა რევიან თარები, /
უნდა სყან ქეთელაურისა, / კაშასად უღეჩენ რვარები".

ისევე მუყარის მარჯვენა, რომელიც მინდოამ მოკვეთა
და შავიღიღონი მოიყანა აღუდას გასამაჩიღებლად თვის-ცომთა თვა-
ლში, იხსნის აღუდას. მუყარის მოჭრილი მარჯვენა აგონებს
ღუიწისაგან გაბჩუებურ ხევისყრთ, რომ აღუდა მაინც სწორუპო-
ვანი ვაუკაყია და ის გადაჩიგნა თავის მეგობრების ხედით
სიკვდილს.

თითქოს აკვირებულად და თავმომაბუნებლად იჭრება
ჩამოღენიშეჯეჩმე შოემის მდინარებაში მუყარის ეს მარჯვენა,
რომელიც აღუდამ ვეჩ გაიშეფა მოსაჭრელად და რომელიც მის
საჩუბიღიყაყიოთ მო³კვეთა და შავიღიღონი ჩამოიყანა მინდოამ.
მუყარის მარჯვენის ხელახლად გამოჩენას აველოჩი იყენებს იმი-
სათვის, რომ გვიჩვენოს თემის სიკვიწე და ჯუფეხელობა. სა-
ჭირო იყო ისეთი მძაფრი, ძინლოის მომგვიჩი, კათარბისის გა-
მომწვევი განყდა, ჩაყ აღუდას დააცყდა თავს, რომ მისი გონე-
ბა განთავისუფლებულიყო საუკუნეთა განმავლობაში დაშინეებურ
გვაჩოვენურ-შავიღიღონიქარურ წაჩმოღვენებოსაგან, რომ მას თავი
დაუღწია თემურ-შავიღიღონიქარურ აჩჩოვენების ცყვეობისაგან, რომ
ის „კოღეჭვიურ“ წაჩმოღვენებოდან გადასუდიყო მოვღვენების შიჩად-
წიღვიღელურ განსჯაბე, შეფასებაბე, განსაკუთრებით ისეთ

~~რედაქციის~~ საკითხში, რომელიც აჩინებს სხვა მოვლას და
ჩვეულებას ადამიანის ~~გაგონის~~ და შეფასების საკითხი. ასეთი
ჩვეულებების გმირებთან მხოლოდ არ უნდა განიყვანოს. ამიტომ
მხოლოდ მის აჩვენებაში, მის შეფასებაში, მოხდა განდევნა.
თეში კი მთლიანად გაუფრთხილები ჩვენს და ავტორი ჩვეულებას უკა-
ნასკნედი სწრაფობაში გვიჩვენებს ~~ღმარს~~ ისევე უნდა, ისევე
ძველ ნაწარმებების ცვლილებაში მყოფს, შეზღუდულს, იზოლი-
რებულს სხვა მოვლას და ჩვეულებას ადამიანებისაგან. ყველა-
ფერი, ჩვეულებების ჩვეულების მიღება მდებარეობს, იმ თა-
ვითვე, აქტიურად განხილულია შეჩვენებისათვის. ეს დაუ-
ძრველი დაძინების ჩვეულება, წინააღმდეგობა ~~ღმარს~~ "ჩვენ" და "სხვანი"
უხვედრი ჩვეულება, ^{ისე} რომელიც ^{ეს} აღიქვამს, იმთავითვე მომდინარეობდა.
ეს გამოიყვანა, ~~განაგრძობდა~~ მოთხოვნის ~~განაგრძობდა~~ ბერ-
დიას უკანასკნელ სიტყვებში, ჩვეულება ეს ბედუკულობითი მუყა-
ლის მანქანა ისევე გამოჩნდება სყენაზე.

"ნაიღობს, - ამბობს ბერიდი, - / უფრო უჩვეულებას ძალისა,
აჩვენებს ხვედრით შეიღობს / ყმანი ეშმაკის, აღისა. /
ძალის მიუგებთან საჭმელად / ხელი მუყალის მკლავისა.

~~განაგრძობდა~~ ბერიდიას მანა "ხვედრით შეიღობით",
"გუდანიას აჩვენებს ყმობით", ~~"ღმარის შეიღობით"~~, "მონათლ უღო-
ბით", მოაქვს თავი. იგი ~~იზოლირებულია~~ გაგებულის ყნე-
ბებით "ჩვენ" ^{ეს} "ისინი" - აჩვენებს, ისევე კი ჩვეულებას "მო-
ნათლ უღობ", "ღმარის შეიღობით, ყველი კეთილი შეშველთ, "ისინი"
- კი ეშმაკის, აღის ყმათ, უჩვეულებათ, ძალთა პირთა ბანაკს ეკ-
უთვნის.

და "აა გან-ა მღობს ბერიდიას აყობილი "ხვედრით-შეიღობით"
ძალის მიუგებებენ მუყალის მოკვეთილ მანქანებს. ამით თეში
თავზე ბრებს აყობს აღუდას მიერი წვედობით ახად ჭეშმარიტებას.

"პირი აჩვენებს ექთავმა, / მოხლოდ მუყალი ბნაღისა" -
თითქოს პირუფყვამაყ შეიღობდა გმირულად დაღუპული მუყალი-

მის მოკვეთილ მანქანებს პირი ან ახლო, მაგრამ ბერია
ამასეთაჲს ბნელ აბრთა-წყობის, -სხვა მოდგმის, ჩუქრის
ხარის გაუფანტობის, მათგან განმხორციების დასახატუთგ-
დად და სავალაგებლად იყენებს.

„ხევის ბერი იყვავის ბერია: /ხევისუხრო, ნახეთ თვა-
ლითა: / ძალდი ძალდის ძვარს ან სტეხსო, / თქმულია იმაჲ
თავითა.“

აღუდა სდუმს. ხილი, ჩომლის გაღებას ის რამობდა,
კვლავ ჩაფხვილია, უფსკრული, ჩომელიყ შაფილიონთ აშორებდა
~~ა ჩაფხვილია~~ „მოუნათლავთა“ საშვარისაგან ისევ გაჩუ-
ვარი ჩივბა. მუყარის მანქანებს კი ბარლები „დაბლა ათი-
ვენ კავითა“.

ბაჩბაჩობის უფსკრულიდან, ჩომელიმდამ ვაჟა გვი-
ხაფავს, აღუდას, პოემის დასაწყისში, აღის იგი მუშა-
ნიბმის, აღამიანთა მიერ ურთ-ერთ გაგების, ხარბთა ძმობის
და მეგობრობის თვარწარმცაჲ მწვერვალგებადღე. აღუდამ გუ-
რბიყვილოდ მოინდომა გვაროვნულ-შაფრიო ჩქარერი, ბნელი ჩნმე-
ნა - წარმოდგენების, მოხისხლეობის, ხარბთა შორის შუღლისა
და მცრობის ურადიყვიტობით დამძიმებულ თემიყ ~~ა~~ მუყვანა ამ
თვარის მომჭირე სიმაღლეგებადღე. მაგრამ მას ძალა ან უყო
ამისათვის. ახალი აღამიანობის მესიყვევე აღუდა ძლივს გა-
ღურჩა თავის მეგობრების ხმლებით აკუნვას, მაგრამ მისი
ამჩინისებური ქმედობით აღმთებულმა თემმა ~~ა~~ ანა ნაკლ
ხამძიმო და მეშინავი მსჯავრი გამოუჭანა თავის უჩი, მვა
ბობე შვილს, ვიდრე ეს ამჩინს ხვდა წილად ქვეყნად ყვეხლი
მოცანისთვის.

„მოკვეთილ იყოს, სხვა ქვეყნის / ყაღრუბლის შანა-
მზინები“ დაიძახა „ყოფით პირგადარესილმა, ჯაგარ-აშლილმა
ხევის ბერმა ბერიათ, ჩომელიმდამ აღუდას ქმედობაში სწორად
იჭრძნო გვაროვნულ-შაფრიო ჩქარერი საშვარის ძველი ლმინთების

მსხვირვია. - მოკვეთილ იყოს - მოსყა მანი ბნელე უჩაღიყო-
ბის უყვეთბაში მყოფმა თემა და მაჩორაჲ "ბეჭით ვადინჩი-
ლა" აღუდა უფსკრულში. ^{ჩოგონს ვეპოვს ვაფსი} ეს ყველაზე საძიძო სასჯელია
აღუდასათვის, ჩომერის ^{თიქსი} თიქსედავით თავისი ამბობსებია ძვე-
ლი თემის წინააღმდეგ, გულის ყველა-მაჩორაჲ, მთელი ^{თიქსი} აჩ-
სებით მოკრულთ თავის თემთან, თავის მინა-წყართან. სახე-
ვაჩი და უნჩივის აღუდას, ~~ეს~~ ააწიოკვს და ააობჩის ^{ბილი სესი} და
მაჩორაჲ საშინლად ააფიჩის აღუდას ყოლ-შვილი: სასტოკ მამ-
თაჩში, უნჩი ყინვასა და ქაჩ-ბეჭი შეუბჩადებლად გამოჩი-
კვს აღუდას ოჯახი შაღილიდან.

ქავეასიომის სასტოკი მამთის პეიზავით იხსნება მო-
მის უკანასკნელი თავი. "თოვლი სთოვს, ქაჩი ბობოქრობს, /
ყველბ შაკრულა მოვბისა; / ჩამოღის ხევაღ მოვები, / ჩამონას-
ხეფი ვლევბისა. / ... ვის მასწყენია სიყოყბე, / გმას ის
ვინ ვაუღვებისა? / წინ მიღის მგზავჩი, მიჭველავეს, / ხე-
თოჲ უკანა პყვებისა."

ნამდვილი იჩიეშიადაა აღუდას ყოლის ღვდას ვოღება,
ჩომერის ახე ამძაფჩივბს მომის იხედაჲ უჩაღიკვე დინადს.

"ავამშე, ჩვენო სახეკაჩო, / ქვა-ქვაზე აღაჩ დგებამ, /
ყინებე, ქჩინოს ბობებზე / ახლა ყოვები სხელებამ"

განწიჩულების, სასონაჩვეთიღების განწყობიღება
მოისმის ღვლის მიმაჩთვაში აღუდასადში:

"ღვდა უყყოდა აღუდას: / - შვილო თაჩე ნედაო, /
შენთან ვეჩ ვავბღებთ ვეჩე მენა, / ვეჩე შენი ყოლი ღვდაო. /
ბარღებთ აგვიბოქჩიჩა, / ხე-ფეხ დაგვიბჩა ძნედაო / ვამშე,
ჩა უგბოთ დავლივაჩო, / ვამშე, ჩოგონა ბნედაო!"

... მომაკვედავს დავფიჩებოვაჩ, / გონი გამხლია ჩეფადა. /
მუხღებ აჩ მამღვს, გულშია / ბნელი ჩამიღვა სევეფადა. /
ვამ, მამა-მამის საფრავნო, / ვლევნო დამღვანო მწვეფადა!
ექსპოჩიის, თავის მინაწყლიღნ, თეშიღან მოკვეთის

-სამიწვერებას აღუდას ყოლის მოთქმა-გოდება წყვეა-კრურვაშიც
გადაჰყავს:

"კარგს ნუჩას მნახავთ, ხევს უჩნო!" / ერთი დიდავი სწყინე
ბიხა- ^{მუცა} ~~მისი~~ მზადაა დაჰგმოს, გასწიწოს თემი, რომერმაყ აღუ-
დას თჯახი ასეთ ამიწვერში, ყოე მამთაწი სახიკვე იღო გზას
გაუყენა, მაგჩამ აღუდას წამდვირ სტოკურ სიმცვიყით და სი-
ღიწით, აუღვრევებრობით გადააქვს ბედის კიწთები. თემმა გას-
წიწა აღუდა, მაგჩამ აღუდა არ იმეცვებს სამშობლო მინა-წყარს.
მის ^{დაე} ერთი სამდურჩავი სიწყვეაყ არ დასყდება თემის წინააღმდეგ,
რომდრიყ ჩიხხვად დააწყდა მას თავს. იგი ბოლომდე, გურის
ყვედა ძაწვეებით დაკავშირებულა თემთან. მისი სური და გური
იხვე მშობრიურ მთებთან ჩიება.

"ჯავრობით ეწყვის აღუდა: / -დიდაყნო, წუ ხაწთ ყბუდადა,
მოდით, მომყვეით, ვიღინოთ, / ღმერთმ ეს გვარგუნა ბედადა, /
ჯვანს არ აწვიწოთ, თემს წუ სწყვეთ / წუ გარექყვეით-ყვედა!"

ჩა გურ-გამგშიჩავი, სიყვანურის სიწყვეები აღმობედა
აღუდას მშობრიურ თემის მიჯნის გადაჯრისას, იმ თემის, რომ-
მდერმაყ ის ასე შეუბნადებლად მოიკვეთა და "ბეჭით გაღისჩოდა"
ამ სიწყვის წამდვირი მნიშვნელობით:

"ერთხერ მაუნდა აღუდას, / ერთხერ მობჩუნვა თავისა: /

"მშვიდობით საჯიხვევებო, / გამახარერნო თვარისა! / მშვიდობით
ჩემო სახე-კარო, / გურში ამშდერო ბნადისა! / მშვიდობით, ჩემო
ბაყონო, / ყმათად მიმყემო ძარისა."

ამ ცნალოკური თინადის აკომპანიმენცად მოისმის ქარის
ხვივილი, "თითქოს მწვეცად დამდგარო მთებიყ კი გაუშვეჩებოა
აღუდას მნაჩე ბედს.

"გასწიწეს მგზავჩოა სამურმით / წყარო და მინა თავისა.
მცერად დამდგარინ მთის წვეჩინი, / იხმის ხვივილი ქარისა /

გარე-ჩინ, ქარ ვარვარეს,)

თხრილი აღაჩნის კვადრისა. / ერთი მოიხმა მოხილთა, მწარე
ქუთონი ქარისა.

ღვრას მწარე ქუთონით, თუმიხვან მოკვეთილ, ექს-
პონირებულ ალუბას გულგამგმინავ შეძახილით "მშვილდით
საჯიბვევებო" - ხეუღლება 1888 წელს დაწერილი ვაჟას ეს
მოგმა-ცნაგებია. მაგნიამ ვაჟა თითქმის თავად დაუკმაყოფი-
ლებული დაჩნა ამ მოგმის დასახელებით. თითქმის მწერარმა
ბოლომდე ვერ ამოსწერა ის დიდი იღვა, რომელიც მან სა-
ფუძვლად დაუდო ამ შესანიშნავ მოგმას: იქნებ ის არ აკმა-
ყოფილებდა ვაჟას, რომ მან ამ მოგმაში მხოლოდ ერთად-
ერთი გმინის-ალუბას გულში შესძლო ხარბთა ურთიერთგაგებობს,
შეფხილვების და, მუგობრობის ყვეხლის აგომგომება.

"ჩუნიის მკვნიფული", დევივიით ვერში თუმი კი ყრუ, შეუს-
მინაჩი დაჩნა იმ დიდ ფსიქოლოგიურ-მოხარული ძვირბისადმი,
რომელიც გმინის შეგნებაში მოხდა. თუმიმა უღიფვიონვერად,
უმიფვიონვერად მოკვეთთ თავისი სხეულიდან მაღარ კუმიანიურ
აბჩის მიანიგებული ალუბა. თითქმის ვერე მოგბმა, ბუნებაში,
რომელიც აგრე-ჩიგ მგნიძრობიანი, აღამიანიის განყდათა
უშუალო თანაბიანი "ახსებად" გვერდინებთან ვაჟას შემოქმე-
დებაში, იგნიძრეს ალუბას ცნაღებია.

"გაწიჩეს მგმაჯრთა სამუდმოთ / წყალი და მინა თავისა
შეფხად დამღვაჩან მთის წვერნი, / იხმის ხვივილი ქარისა. /
გადვიღნენ, ქული გადავდეს, / თხრილი აღაჩნის კვადრისა".

თითქმის ყოველჯარი გამომხმარებელს გარეშე დაიკაჩნა
ალუბას მიერ სათუგმოდ თქმული სიფყვა ხარბთა ურთიერთგაგე-
ბის და შეფხილვების შესახებ. მაგნიამ 1893 წელს დაწერილი
მოგმაში "სეუმაჩ-მასპინძელი" ^{ნა13} ვხვდებით ალუბას შეგნებაში
აღმოსუენებულ მაღარ სავაყოობრობი იღვების გამომძახილს. ვაჟა
აქ კვდავ უბნუნებება ხარბთა ძმობის თუმას. მაგნიამ, ეს
მოგმა არ წარმოადგენს "ალუბა ქუთუღაურის" უბნალო განმყო-

ჩვენას ან ვაჩიდაყიას. ვაჟა აქ მიიხსენიან უფრო ღრმად
გაბრელის ახალი მსოფლმეგზიდების კვარი ანა თუ ყარკვერე გმი-
ჩების, ანამდე თვით მასის მეგზიდაში. აქ, აქი კიდეჲ პოე-
მის პირედიეობაში "უხურო და უასაკო" ბუნებაჲ კი გამსჭვა-
ლულია ახალი აზრით, ახალი მეგზიდით. მთებოჲ ამჩიგზილან,
ამღვანან ამ უაზრით, მეგზიდე ხარბთა შორის გამეფებულ შელ-
ღის, მყრობის წინააღმდეგ. აქ ბუნების განწყობაში მოყვმუ-
ლია პოემის დეიცმოლოგია.

"ბნერს ხევზე მოპყუფს მღინაჩე / გულამღვირუელი ჯავ-
ჩითა, / ვადმობჩილიყვინენ მთანიყა, / ხერ-პიჩის იბანდენ წყარ-
მედა; / ბევრი მომკვედაჩა მათს მუერებე, / სისხრს ვერი იხდუ-
ნენ ცანმედა / ძმის მკვერღის სისხლი სწყურია, / კაყი ჩომ მიე-
ღის გზამედა." ["მთანი მალღინიყ" ვერი იხდენენ, ვერი იგვე-
ბენ უაზრით, მომიჯნე, მეგზიდე ცომთა საუჩოიგჩიშორისო პიძორა-
ში დალეჩილ სისხრს, თითქოს ამამე მოპყუფს ჯავჩით გულ-
ამღვირუელი მღინაჩე.

ვაჟა-ფშაველას ბევრი მკვერღეაჩი, "სცუმარ-მასპინძელს"
"არუდა-ქეთედაურიმე" მალღა აყენებს, ჩოგონიყ ვთქვით "სცუმარ-
მასპინძელშიყ" იგვიჲ ხარბთა უჩთ-უჩთ გავებოს, მეტვისებოს,
ძმობის და მეგზიდობის მალღლი იღვაა მოყვმული, მაგჩამ პოე-
მის დასაწყისი, ვაჩღა მეგზიდ მოყვანოლ ბუნების სურათისა,
ანი ამჟღავნებს იმ დიდ პოეფურ გმინებას, ჩომედიყ მკითხვერს
აჯალთებს, იმყრობს "არუდა ქეთედაური"-ს პიჩვერ თავეზ მივე.
"სცუმარ-მასპინძლის" შესავალს აკლია "არუდა ქეთედაურის-
თვის დამახახიათებელი დჩამაჭიყელი სიმძაჭჩე, დინამიყრობა,
ვაჟასთვის ჩვეული სახეებოს გამოკვეთა, დინამიყჩი ვამღა.
მოქმედება აქ ქისცებოს სოფრეშია ვადაღვანოლი. მაგჩამ ნამ-
ღვილი დჩამაჭიყელი მოქმედება, ხახიათებოს მძაჭჩი შეჯახება
ანი მოსჩანს პოემის პიჩველი ექვსი თავის მანძილმე.

ვაჟა, მიხთვის უჩვეული დიდ დჩოს ანღომეჭს იმას, ჩომ
პოემის უჩმანვითის ვან საკმაოდ დამოჩიშორებულ სახეებს წო-

აი. ჩი. რ. მ. ა. ა. ა. ა.

ვაჟა მისდევს მყუხრამეფე საუკუნის ქართული დიდგინაფრის
 ოსტრუიკას, რომელიც ვიხუნი ვანისში უპიროფრებად ამ წანაფრედ,
 თხრობით მანფრანს მამართავს. ამიფრმამც, ჩვენი აზრით ამ პირ-
ვერ თავებში "სფრმაჩ-მანპინძელი" ვერ დგახ, რომელიც
გნებავთ საშუალო ტინს ვბის მოფმამე მალდა.

მოფმის ფაბურაჩული ქარფა ამ წანორში, ის ამბავი,
 რომ ძმის სისხლის ასაღებად წამოსული შვიდაფური მთებში
 და ვაჩენორ წისრში შვეფუთება და გაფყნობა სანადიროდ წა-
 მოსულ ჯოფორას, რომ ეს უკანასკნელი თავის ოჯახში მიიბა-
 ფრეფებს შვიდაფურს, რომ ჯოფორა და მისი ყოლი აღაზა მთის
 წეს-ადათისამებრ ფულლიად შეხვედბიან "ღვთის სფრმანს",
 რომ ურთურისი შინაწონ ვაუკაფების შეხვედრას და გაფყნობას
 მათი დამბობორება მოსდევს, ის ვაჩეფოება, რომ აღუდბ ქის-
 ფების სოფერ ვაჩეფში მოგონორი სახელით შემოიბაჩა, რომ
 ჯოფორასთან სფრმჩად მყოფ დროერ ქისფმა ვამოყნო ქისფე-
 ბის დაუბინებელი მფრნი, რომ მან სოფერი აამვავა, ფებსე
 დააფენა შვიდაფურის შესაფყნობად, რომ ქისფებს ვყავთ ვი-
 ლაფ, სფესურთა ^{ხელოვ} მოვეული "უწაფრონო" მვედაჩი, რომ ქის-
 ფების წეს-ადათით საჭიროა სისხლის აღება ასეთ შემბაჩავ
 ფორმებში - ფვეერ ჩავაჩენორ მოსისხლის სამსხვერპლო პი-
 რუფვევივით დავერა მვედრის საფრავებე, ჩათა ამ უკანასკნელს
 მოწა-მსახური ვაფრიწონ "სურეთში", რომ ჯოფორას შეგნე ბაში
 მანპინძლის მოვადრება ~~ფრახება~~ ჩიაცი ჯოფორაფ ვაჩეფვად
 "საუფრო" წესად მიაჩნიდა/, ვჯახება ძმის სისხლის აღების
 მოვადრებას, +/ მეფნის მხლოდ ვაჩეფნულ სიმბაფრებს და

+/ ვინაიდან აღმოჩინებბა, რომ შვიდაფურს მოუქდაფს ჯო-
 ფორას ძმა.

აჩა შინაგან, იმან ენცურ დინაშვიტულ კონტრაქტს. და ეს
 იმიტომ, რომ მიუხედავად ამ რთულ ფაბრიკურ გადახდა რთვინა,
 ყოფაყობა რეალური ფონის ვაქასეულ მსვლამბით მონაზვინა, პოე-
მის გმინები ერთმანეთისაგან თითქმის შინაგანად და შინიშინი-
ბური ჩრებობა. ყველაფერი ამის მოყორა მეტის თუ ნავდების
 განვიწყობით შეიძლება, მაშინ ჩოღესაყ შეუძლებელია აღუდას
 და მუყადის რჩობაბრძოლის, ან აღუდას თეშთან შეჯახების,
 მის შივი გუდასის ჯვრის ხაყობაზე კუჩაყის შენჩინვის სყენ-
 ის მოყორა, თხრობით გაღმყყმა. ეს სყენები აჩ შეიძლება
 კაყმა "თავისი სიყყყებით" გაღმოსყყ, მომყყყ, იამბო, ვინაი-
 დან აჩ შეიძლება ნამდვილი დინაშვიტული მოქმედების თხრობა,
 მოყორა, ^{და} თუ ვინდა იხინი განიყადო, პოემა თავიდან ბოლომდე
 უნდა წაიკითხო.

"სყუმა ჩ-მას შინძის" ნამდვილი დინაშვიტული კონტრაქტი ^{შეიქმნა}
 მაშინ იწასკყება და მწერალიყ მაშინ აღწევს ამ პოემაში
"აღუდა ქეთვდარჩისთვის" დამახასიათებელ ეპიური შე მოქმედე-
 ბის მწვერვალებს, როყა ^{მეტი} მომბილ ნეიარაყის ხეღყებს შეუ-
კჩაყენ, ქისყების სასაფრამზე მიიყყამებენ და კისყინში.
 ხანჯალს აჭყრენ, ჩათა მოხდჩიკონ, სუღიყჩად გასყყებთ და
 დააძაბუნონ იგი, განამზადონ იგი ქისყების "უმაყჩონო".
 მკვერჩისათვის შესაწინად, მის წინაშე საიქიოში მონად და მო-
 სასახურყე წაჩსაღჟმად.

ჩვენი ღებუღების საიღიყსყჩაყიოღ განვიბიღოთ ამ სა-
 შენიყყო შენქყთან მისასვდელი სყენები, მიყყყეთ კვად და
 კვად პოემის მღინაჩებას.

პოემაში ბოლომდე უსახელო დარჩენილი დროული ქისყი,
 ჩომეღიყ გამოიყწობს შეიარაყჩს, გამოღის ქისყთა თემის მაყ-
 ნედ: "კაყი ჩომ სჩანდა სახეშია, / კაღაჩ შეჩითული, ხნიყჩი, /
 წამღგა ისიყ ღყებზედა, / ჩოგჩიყ კღის ვეფხი ძღიყჩი. /
 სყუმჩად მოსული უყწობი, / სყუმაჩს კაყიყს სყემს სხვიწასა...

შაგნამ, ჩაღნახა უხნობი, | თუნი დაჯდო მგონსამ; | აღუღად
აიყნობდა, | ჩასაყ თიქრობდა ისამ. |

ღრმურ ქისცხ აჩ ეჭაშნიკა მვიდაუჩის, ქისცთა სოფლის
ამაობნიგებელის და ამომგდებელის დაწახვა და მას თავის თავად
"მიუღის ხელი ხანჯჩისკე", რომ თუმიხ მაგური ვაუხნოჩდეს ქის-
ცების სოფელში შემოჭჩიღ მვიდაუჩის. შაგნამ ღრმური ქისცე ვერი
აჩღევეს სჭე შაჩ-მას პინძეობის წესს.

"აღვა და ჩუმაღ ვავიდა, | თითმე იკბინა მწაჩედა, |
სამჯერი ჩაიკჩა გურს ხელი, | ჩოჭა ვავიდა ვაჩედა. | წავიდა
კაჩი-კაჩს დაღის, | ეწასა ჰღესავს მწამითა: "ქისცებო, ჩვენი
მოსისხლე შემოგვეშაჩა ლამითა | ეგ ჩვენი ამომგდებელი, ჩვენი
მჩბვეელი ძაღითა, | ვაუმაძღაჩი მუღამუამს | ჩვენის სისხლთ და
ძვალითა. | ღღეს ჩვენ ხელთ აჩის, ვეყაღოთ, | ვაგემოთ გემ
მწაჩია, | მაგათ მოკლედი ამ მათხუღს | გვეავს უშაღჩონო მკვედა-
ჩია."

ღრმური ქისცე ნიშანს აძღევეს თემს, რომ მვიდაუ-
ჩის მიმართ შეასჩუღონ კანიბაღისცური წესი, ხევესუჩო სეღოთ
მოკლედი ქისცის დაჩღას საჭღავმე სამსხუერიპლო პიჩეყევიკოთ დაშ-
კღან მათ ხელში შემთხვევით ჩავაჩღნიღი მვიდაუჩი, რომ ამ
გმით დაჩღას სეღეთში მოსამსახუჩე ვაუჩინონ, ჩომეღიყ მას
წყადს უბიღავს, ჯღანს ვაუბღანღავს, ყოვეღგვან სამსახუჩს ვას-
წევეს, ჩასაყ მისგან მიყვარებელი მოთხოვს.

"სთქვით-თუ აჩ ვამბობ სიშაჩოღეს, | თუ ჩემი სიყვევა
მყდაჩია? | მიშაჩოავს ღრმური ქისცე თვისცომებს. ღრმურ ქისცის
ეს მიშაჩოვა ხევის ბერი ბერიღას შეკოთხვასა მგავს შეკჩიგბიღ
ხევესუჩიგბისაღმი გუღანის ჯეჩის საყობაშე, სადაყ აღუღამ თვი-
თონ დაუკღა "უნღობღად მოკლედი ^{ავის რაშე} მას, "მოუწათღავ მუყადს" სამ-
სხვეჩიპლო კუჩაღი:

"ხაღბო, მიწდაჩის, ვავიგო | მასუხი თქვეჩის გუღისა. |
დაჯაჩღოთ ხევესუჩო შეიღებო, | ყვეღანი-ღიღნი, მიყჩიგნი! |

სამაჩთარი ვქნათ, - მოუწოდებს ბერია შავილიძეს "აღუდა-
ქეთვლა უნ"-ში და თვითვე გამოაქვს განაცხადი: "ნუ დაიწინებთ,
ეჭმენით, ყოღ-შვილი ამაყი ხართ".

ახვევ დროულ ქისცის მიმართვაში ჯანვრელებსადმი:

"სთქვით, თუ ან ვამბობ სიმაჩთარს, / თუ ჩემი სიყვავა
მყდარია... უკვე მოყვმულია პასუხი-განაცხადი, მაგნამ ანა
"პასუხი გულისა", ვინაიღვან ერთ-მინად შეკრული თემი უსიყ-
ყვარე, განუხრედად ემორჩილება საუკუნოვანთ განმტკიცებულ,
ოსევე ^{სიყვარული} თუნიძის რამ ვინამაჩთ, კოდექსი რწმენა-
ნაჩმოდგენებს. ამ რწმენა-ნაჩმოდგენებს სიმაჩთარ-სიმტყუანე-
ში, ჭეშმარიტება-მყდარობაში ანაჟის ჯანვრელებსადმი ვქვნი ან
გვახარებ, ვინაიღვან თემის ყაღვრული წევრი, ჩოგორე და მოუკიდე-
ბერი მოაზროვნე სუბიექტი ვი ან მსჯელობს, თავის გულის ვი ან
უთაბიჩნება. პასუხი განაცხადი გაქვავებულ რწმენა-ნაჩმოდგე-
ნის სახით მზადაა ჩოგორე დროული ქისცის, ოსევე მისი თვისუ-
მების შეგნებაში.

ამიტომდაჟ ყველა დაჟყვება მობჟე ქისცის თაბიჩის, რამ
შვიდაჟრის, "ყხვიჩიღბნ ძმანი აღიწონ, ხანივით დაჟკრან იგი
დაჩრან საჟდაჟში და ამ ვანობაღიხუერი აქციით მგზობერ-დუშმა-
ნებს უჩვენიონ, ^{რამ} მათ აქვთ "უჯიშო გვაჩია".

ჯერი-ჯერიობით მწეჩარი ან გვიჩვენიებს, თუ ჩით მიიბიღა
შვიდაჟრის პიროვნებაში ანუ ძლიერად ჯოყორა, რამ მის ყნ-
ბიჩნებაში მყის ამოჩიყება საუკუნოვანთ დაჩრვილი ეანვი ამ
მგზობერ ხარბთა გათიშულობის, შუღლისა და მტრობისა. ჯერი
მის სურში სომ ან ვადჟერიო იმ დიდ გამწმენდ ეანიშხარს, ჩა-
მაჟ ანეთი საოყანი ვაჩდაჟება მოახლინა მთავანი გმინის ყნ-
ბიჩნებაში პოჟმა "აღუდა ქეთვლა უნში"-ში.

ამიტომდაჟ შვიდაჟრის და ჯოყორან ანეთი ზყვსკარით
დააბლოყება, ჯოყორან სიყვავებით: "ეს ერთი ყნობა, ხვად
ძმობა, / ერთად შევთვისდეთ სუღითა", რამდელით თავისი ემო-
ყობნარევი განწყობით ვვაგონებს ყნობიდ აღვიღ "კავთ ყანი--

ლოდან" / გურს გური იყნობს, / და ღონეს ღონე, / მორი გავი-
ყობ ჭინი და რხენა" / მაინც სტოვეებს, ასე ვთქვათ "მხატვრი-
ლი ავანსის" შთაბეჭდილებას.

ჯოყორა მან უღო-მან უღო, "ხერ-ხანჯრიანი" ჭ ვგებება
მის სახე-კანზე მომდგარი, შუნი-ძიგის გრძნობით ავანტი
ბრძოლს. მა გნამ ჯოყორას თავდადებულ გამოქომაგებას ვინ
შევიტის მის სტუმიანს, რადგანაც იჩვევა, რომ იგი ქისტების
მნიშველი და ამომგვებელია, მათი დაუძინებელი მტერია.

პოეზის მდინარეებში აქომამდელ ვხვდებით მინ-
რის სახის ექსპონირებას მომუშავეებს:

"შვიდალაუნის სახელი, / ბავშვსაჲ კი იყის მთაშია".
სახელი კი შით გაითქვა შვიდალაუნმა, რომ "ბევრს ქისტს
მთაჭრა მარჯვენა, / უღოლ საფრავში რადღაა". ამიტომ უხ-
ლება მას ნადირობიდან მომავალ ჯოყორასთან შეხვედრისას
თავის უნაობის დაფარვა, თავისი თავის ჭიურედ ნიწიად
გასაღება.

ბეჩქვრ უჩაგვლიის ხორსავით მისძახის თვში
შვიდალაუნის ქომაგ ჯოყორას:

"ეს იყო მუდამ, ჭკვათხელთ, / ჩვენის გაუღვრის
ყდაშია, / მგლურად რომ გვეფრეებოდა, / რომ გვიჯდებოდა გზა-
შია /...-თვით აშან მოჰკლა შენი ძმა / აჩყიანებში თოფითა, /
ჩვენ უიყნობთ მაგის სახესა, / ვადარესურსა ყოფითა. /
"გაბრავაჩთ შვიდალაუნი" - რამგვეკოდა გონითა; / აავსო
ფშავ-ხვესურითი / აქით წახსმულის ძრახითა / უკან ვაუღვა
ღამიანსა / თუბიანი, ღვგის რიხითა".

აქ ერთის შეხვედრით ვაყს მოვიხვეწება, თითქოს ვაჯა
უკვე ჯგუბა საკუთარ კალამოში - უნდაღუნი გმინი აქ
ისეთ ხერსახებ ნაკვეთებშია გამოფენილი, რომ ჭეშმარიტად
მსოფლიო მრეწველებს შეჰხვეწებოდათ. დანხმებულები ხანთ,

რომ აწივის ან შეეძლოს ამაზე უფრო მეტმინევენით გამოყვანთა
მეკობრისა და მოთარეშის სახე. ეს "მგელნიად რომ ვაყვებოდ-
და, "რომ ვიკლებოდა ვნაშია" "უყოფით ვადარესილი სახე". ეს
მანდრავს გულმკობრად გონით რამონა დახეობ:

"გახლავანთ შვიდაუნი" - ეს დამარწმუნებულზე დამარ-
წმუნებელი მიმეხობდა: "დავსო ფშავ-ხევსუნიეთი / აქით ნაწ-
სსმურის ძროხითა / უვან ვადუღვა დამქანსა / თუხმარლი დევის
რთხითა".

შანიც ^{ახლა ვაქეთ, რომ} უვერდოფერი ეს ნაწარწყლია, მოყლილი, მოთხრო-
ბილი და აწა მოქმედებაში მოყმური. თუთონს უწინარეუნი სა-
ხე შვიდაუნი სა ჯერ-ჯერობით მოქმედებაში აწ ვაშლიდა, აწ
გამოვლენიდა და მწერარის აქომაშლე სულ იმის ყდაშია, რომ
მოგმის გმირები ურთმანეთთან შეახვედროს, დაახახოს. მკით-
ხველი ვაკვირვებელი იკითხავს, ამაზედ მეტი დავაუშინება
შეხვედრა, შეჯახება სახეებისა რაღა იქნება, ჯოყორა საუკუ-
ნოებნიც მუდით ვათიშურ ცომის შვილს შვიდაურის ძმობას უფ-
ყება, უვბნება: "ერთად შევთვისდეთ სულით". შვიდაურის
ვულისთვის ჯოყორა თემის შინსა სცეხს, თემს ვაუღვება, მის
ვანზე მხმდვან, ვამძვინვანებულ, სისხლის შაძიებულ ბნობს
შეებებება მარცოდ-მარცოდ, ერთ-ერთ მომხდურთაგანს მძიმედ დას-
ჭრის და სხე. მაწინაშე აქ მელავნდება ერთი მოვლენა, მხაყრულ
ნანარმოების ნვლომის, შეფასებ ისათვის ვადამწყვეტი, აწსებო-
თი, რაც მიუხედავად ამისა ხშირად მწერლისათვის და დიფერია-
ცურის მკვლევანისათვის შეუმჩნეველი რჩება, სახელები ის,
რომ მწერარმა შეიძლება მხაყრული სახეები ურთმანეთს აწა
თუ შეახვედროს, აწამედ ურთმანეთს დაახახოს, შეახაროს და ა
შეათქვიფოს კიდევ და მიუხედავად ამისა ისინი მხაყრულად უ
ურთმანეთისაგან უაღრესად დაშორდებიან და რჩენენ, რომ მწერ-
არმა შეიძლება ნანარმოების გმირებს შორის ათახნადი ურთ-
ერთობა ვაბას და მიუხედავად ამისა ამ გმირებს ურთმანეთთან

ანაფინი მქონდეთ საფინო, უნდა იქნას ანაფინი უსაქმებოდეს,
 რომ ნაწარმოებში მოვლენები შეიძლება თვარშეუხებლობი სიხინა-
 ფითი იყვლება, მაგრამ ნაწარმოებს ანაფინი დინამიკი-
 ბა ან ახასიათებებს. შეიძლება ამ დებულებას მოყვანა უაღ-
 გირი იყოს ვაჟას ამ შეხარნიშნა ^{3m/2m/} ~~თუნდაც~~ შეხავად თავების
~~შეშინის~~ განხილვისას, უნდა იქნას ახლო ამბავი ჩვეულებრივად
 მთელი შემოქმედების მანძილზე ^{2m/1/2m} ~~სქიით~~ უნიქო მწერლებს და უაღ-
 გირი შემთხვევაში, ნაწარმოების ამა თუ იმ ნაწილში, ამა თუ
 იმ გადასახიზებზე, თვით გენიოს მწერლებსაც. — 37.

უნიჭობა იმდენ ხდება რამდენად და შეიძლება უნიჭობის დაძმობილე-
ბა. იაფად უხდება მწერარს მათი შეთვისება /იაფად მბაყვირული
 საშუალებების ხარჯვის თვარსაზრისით/ უაღირსად, უმრუხად
 მისდევს უნიჭობის ამ დახელოებებს საფუხრები. მოვიყვანოთ
 ადგილები საიღიუსეჩინაყოფი:

რამდენად:

"სახლი აქ განუგახ მიღვას / ქვენი და უიხე უნიჭად /
 ამალამ ჩემთან წამოღი, / მე გავიძლევი თავად. / თუ განგად
 ან და გიხვლები, / ანუ და გიხვლები ავად. / ხვარ თითონ იყი,
 ძმობილ / საიოთაყ გინდა იარე. / მოგს მე გიამბობ ჩემს დარდა,
 მოგიყ შენ გემიზიარე. + /

შეამოყვავებს ნადიჩი, / წავიდენს განუგაშია, / ბევრი იუბნებს
 ამბავი, / უნიჭობის ვაყენენ გმაშია.

რამდენად სუქმანის ყოღის აყნობს:

-ანი სუქმანი მოგვარე, - / ლუთის წყარობაა ჩვენიშედა, -
 რომინუ და გხვლები, დიოყო, / იახლა მკილია შენიშედა.
 აღაწაშ, * სუქმანის აბჯანი წაუღო, / მიიშაყივა შინამ; / ქალი
 მისდევდა უკანა / რამდენად მიღის წინამ, / თან მისდევს შეი-

+ / მათი დახელოებების ყველა საფუხერი ადგილზეა შედგენად მი-
 გვაჩინა, უნდა იქნას მოგმა უნიჭობა ყნობილთ - ა. ქ.

დაუჩი, / ძმობილი გაიჩინაო"- და დასახიჯი ამ უჩიოეჩიშინის
ძაფიბის ვაბმისა - "ივანშმეს, თვილი სუქმაჩი / მასპინძელს
მოსწონს ვუღიოა. / "კაჩვი ვაქვაყი ეყყობა", - / თიყურობს თავის
ჩაქუღიოა / ეს ეჩიოი ყნობა, ხვარ ძმობა, / ეჩიად შუქთვიისღუთ
სუღიოა"...

იოღად მობრა მვიადაუჩის, ჯოყოღას და აღამას ვაყნობა,
დაახლოება და უჩი-ეჩიო შუქთვიისება.

მიუხედავად ჩვენი უღიღესი მოწინებისა ვაქა-ფაქ ვეღას
ნიჭის წინაშე უნდა ვსთქვათ, რომ ჰოეშის ^{ინგუი} ვაშლის ამ ეყვაშე
მნეჩილის თანცვაშია უსათუოე თავისი გმინებინს შინაშეაჩის მუღა-
პინში ყუჩავს, აჩაჩიოეოთ მბოლოე მუღაპინს მინჩიჩინის.

მხაფეჩიური სახის დაბადება, ^{შახტის, სოქი} ~~მათ~~ უჩი-ეჩიოთან ვაღაბმა
ყოვეღთვის დიე ^{ინტერვიუ} ~~გაიგოღებთან~~ აჩის და კავშირებური. იოღად ვაიბა
მეგობრობის კავშირი მვიადაუჩისა, ჯოყოღას და აღამას შინის,
თოთქოს იოღად ^{ინტერვიუ} ~~ინტერვიუ~~ ამ რჩ ცოშთა შინის საუქუნოობით ვათხრო-
ღი ვათიშურობის და მოძურეობის უფსკიური, მაგჩამ ჩკინის მკვენი
ყეღი ღევი-თეში ძვიჩად და უსვაშს პინოქნებას საუქუნოებოთ ვან-
მცკიყებურ შეხეღეღებინს, წეს-ადათის, ჩწმენა-წაჩმოე გენებინს
ყევეგობიღან ვამოსვილის ყღას.

ღჩოური ქისციის სიყყეღებით აბოჩგებური, ჩისხვით აცანლიღი
ჯაჩეგეღები მიუხეღებთან ჯოყოღას ყიხე-ქავს, რომ შვიპეჩან
მვიადაუჩი და შეხწინონ და ჩდას სურს, "სახვეწან" კუჩაციოეოთ
დაპკღან მის საღღავში. ჯოყოღას ესმის მისი სახლის წინ აფი-
ბიღი მქისე ხმაუჩობა, ვამძვიწვაჩებურ ბჩბოს გჩიადი, ის
აჩ შეუღჩეება მის ოჯახის ასაქღებათ მოსეურ მეგობრებინს ხან-
ჯღებინს პჩიადს, თოთქა ყ "ხეღ-ხანჯჩიადნი" შუეპოვიჩად ვამოუვან
ღება თავღამსხმეღეღს. ჯოყოღა აღშოთთებური, რომ მას "კაჩად"
მიუხეღენ, რომ მის ოჯახს პაცივის პეჩიან, მის სუქმაჩის მის
თვარწინ თოკით პბოჭავენ, რომ მის კაყობას ფეხქვეშ "ყეღაპივი
ყეღავეენ". ჯოყოღა ვამხეყებურ ჯაჩეგეღებინს შეგონებასაყ კი
ღამობს, აგონებს მათ, რომ ისინი მთის ყვეღა ცოშებში ასე

სათაყვანებზე სტრუქტურა-მასშინძეობის "საუფრო" წესს აჩვენებენ.
ჯანგვლებზე შემოღობვის საპასუხოდ, რომ ზვიკადაუნმა მისი
ძმა მოპვრა აჩვენებში თოქოთო, - მიუგებს:

დღეს სტრუქტურა ეგ ჩემი, | თუნდ მღვა ემაჩოთს სისხლისა
მითამყ მე ვუჩ ვუღადაცვებ, | ვუფუა ვ ლმეროს, | ქმნილი იმისა. |
მე გთხოვ გაუშვა მუხათ, | ნუ სტანჯავ უღიერადა. | რთუა გას-
ყდება ჩემს ოჯახს, | იქ მოუშვარო ავადა. | რთუა გასყდება
~~ჩემს ოჯახს იქ მოუშვარო ავადა.~~ | ვის გაუყიდა ვ სტრუქტურა? |
ქისცვთს სად თქმულა ამბადა? | ვის გაუყიდა ვ სტრუქტურა? | ქის-
~~ცვთს სად თქმულა ამბადა.~~ | რა დაეაშავე იხუთი, | რომ მომ-
ხედოთ კარადა. | თვის ჩაუღი დაგვიჩვენებოთ, | მთლმ იქყვეოთ
მყდაჩადა. | ჩემს ოჯახს მასუხს ჩოთ აძევვთ? | სახეში ხაჩო,
განა შაჩადა!

ჯოყოდა ძველ ცნადიყიებს იშველიებებს, ჯანგვლებს ბჩად
სა სდებს, რომ ^{რინა} სტრუქტურა-მასშინძეობის საუფრო წესს აჩვენებენ,
რომ სტრუქტურის გაყვმა, გაყიდა ქისცვთს ოღიყინ აჩ თქმულა ამ
ბადა. ის თოქოქოს მანცო იმით აჩის აღშოთებუღი, რომ ჯანგ-
ვლები უსამაჩოლოდ იქყვეიან, რომ მათ მისი სახეკარის ხე-
შეუხებლობა, ასე ვსთქვათ მისი Habeas Corpus ~~აჩ~~
დაჩვენებებს, მისი სახეი მანა ^{აქ} აქყიებს, თოქოქოს ის ზვიკადაუნს
უყუჩებებს მხოლოდ ჩოგონყ დღეს მის სახეში თავშეფარებულ სტრუ-
ქტურას, ~~დაჩ~~ ისე კი აჩას დაუღევს, თუ რა მოუვა ამ უკანას-
კნელს, რთუა იგოი მისი სახეის მღუჩბელს გასყდება

"რთუა გასყდება ჩემს ოჯახს, | იქ მოუშვარო ავადა.
მავჩამ რა თქმა უნდა, ჯოყოდა და აღაზა აჩყ იმ-
სადში იქნებოან გუღჩიღენი, თუ რა ^{მოყვ} ~~აჩ~~ ~~მოყვ~~ ~~მოყვ~~ ზვიკადაუნს,
რთუა იგო მათ ოჯახს დასცოვეებს, ჩასაყ მოუღის შემღგომი განვი-
თაჩება და განსაკუთრებოთ ფინადი ამცვიყებს. აჩ იქნებოან გუღ-
ჩიღენი იმიცომ, რომ ჩოგონყ ზემოდ ვსთქვოთ ჯოყოდას და აღაზას
ზვიკადაუნთან უკვე აკავშირებებს აჩ მანცო სტრუქტურა-მოყვარებობის
ცნადიყი, აჩამედ პინოვენული განყდებო, ^{რინა} პინოვენული სიმპაიცოთ,

და რუსთველის პანთეონში, რომ უბნაწილ-თქმის პიროვნების მი-
მართ "ძალით შეხსენებს ქაღიღისა".

"ხარბთ ჩვეულება დიდი: / დევსა მგავს ჩვილის მკვნიტავსა".

ამბობს ვაჟა ერთ-ერთ თავის დექსში.

როგორც კი სყადო ჯოყორამ წინააღმდეგობის განუვა, თემის
ჩიხხვა დააწყდა მას თავს:

"ჯოყორას თავზე დაეყა / მთელი ქიხუების ჯაჩი; / ხელი
შაუკრებს... აჩ მიხუებს / ნება, ეხმარა ხმარია... / ხერტუხმეკ-
ჩუდი დეჩეფანს, / დაადგეს, როგორც მკვდაჩი / წყვედა ხარბისა
ჭეჭა, / ნაფუჩიხი-წვიმის ყვაჩი."

ამ შეჯახებში ^{ახი} ჯოყორას მიუჩი დაჭრილი მუხაყ ნამოყვანეს.

"შვილადუჩი სტანია"...

და აი აქ იწყება აჩხუბითად ის დიდი ხანახაობა, გამომდგომ
წება ადამიანის გულის შეუძინველობის, ვა უტუხაობის "ჭიჩსა მი-
გან გამა ჩიუბის", ^{უამბოვს} ჩაყ უდიდეს ძვირებს ახდენს, შემობჩუნებას
იწვევს აღაზას და ჯოყორას გუღში და ჩომდოყ გამობმაუჩებას
მპოურობს თვით "ჩვილის მკვნიტავ დევის" მსგავს, ბაჩბაჩოსურ
წეს-ადათების ცყვეობაში მყოფ-თემის შეგნებაში. ამიციომაყ ჯო-
ყორას სურში ^{აქამდე} მომბდაჩი ძვირები აქომამდე, ამ აღვოღამდე მხაღ-
ვირადე საკმაღე ფუნდინებური აჩ აჩიან და ჩომჩიყ შემოთ ^{სამბოვს}
ისინი ასე ვსტქვათ მწეჩლის მიუჩი წინასწარ გაყემურ მხაღვირე
ავანსს ნაჩმოადგენენ.

თოკით შებოჭილ შვილადუჩის ხასაფრავსკუნ შიდათჩევინ ჩომ
მოყვადებულთ კუდის კანობადისეყი წესი შეახჩურონ. "უმაღრონო
მკვდაჩის" დაუკდან სა მსხვეჩჩიმო პიჩუცყვიკით, ჩომ ამით მას
სურეთში მონა ^{გაუჩიხონ} შეჩიხბიგება ამ მსხვეჩჩიმადე დასახე
პიჩიხსთვის, ამ ქვეყნიუჩი მბის დაბწეღეით აჩ სჩუდებდა. იგი
"იამ ქვეყანაწიყ" სურეთში მიხდევს სა მსხვეჩჩიმოღე განწიჩურს,
ჩომ მას საუკუნო მონობა განუშმაღობს.

հոգուր Եփոն քս տաքի Յրոճաւրիս յմ Նամժոմ "Նոյքը ու-
սոյուպիւն" Երտըծի, հոյճ մաս յհա տը սոյուպիւն քսՅոծըն,
յհամը մոնո հնմըն-Նահժողընընոն յճամոնոնտըն քքքմոյք-
նը մահաճոյ մոնոծան քմծաճըծըն "Նըլըտմո"

"հաս յմծոծն Յրոճաւրի, / Նախը հատա յքն մըքնահո՞"

համ "ճաւրմըքնահո" մաս Նախը, համ ճաճոտոհա. Նոմ յհ յո-
ւանա ոգո ժհնոճաժ մոնոնոյքքք սոյքը ուն, "Մաւրտմո" ճաճ-
ճմաւրընոն Եոնամը.

ճաճն Նախը ճըլսոն քնոտ հոմ քստըճաժ Յրոճաւրիս ճըլս
"Երտըծի քըքծա ՅհաՅոնս", մաճհամ Յրոճաւրիս ՅհաՅոն յճհհոծն
յհա ոմոն ճամո, հոմ մաս սոյուպիւն յճաճմըծըն, յհամը ոմո-
ւոմ հոմ յճը քսաճըլոճ ուրքըծա.

"Յոլոմա տըլոմ Յքըճն ճաւրճաւսն, հոմ Նըլո յհա յքն
Նմաճո՞"

հոգուր Յրոճաւր քտըքոտ ճաճն Յըքհո ճոհոյքըլո ճա Նաճ-
մոհո ճըլսո, ճաւրոնըքքըլո ճանոնըլոնսն յայս քնոճըն քըլոյ-
ճաժ, մոնամծաճըծըլո Նաճըքնը Նահժողընընոն մոն ոնքո ճոմա
ոճըքն ճաննոմոն (Նահժողընընոնտըն, հոգուրոյճա "ճըլըճ-
քըտըլաւրի", "Նըլըճա հ-մասՅոնոճըլո", "Յաճըլոմոն", "ճըլոն
մճամըլո ճա Նախը.

յք քնըքնը ճաճոնըքքաժ ճոճոն մամոն ճոլըծա ճոնքըծ-
նը ճաճաճըլոնսն ճալըքքը Յըլոճը / ճըլսոճան "ճոճո" /

- "Մամամ հալո Նտըճա տոնոճըլոմ, / յմծաճ հո քտնըն
Յըլոնսն.

- "ճըլ հոնոճոլո, հոճոլըլո, / յճո յճընը Յոհոնսն: /

"հաճ յհ յպաճըն հալը ճալոտա / ճըլոնքն քնոնքը ճանճա
յճոնոնսն. / մոյճան, տը մոյճըն, հալո ճըլն, / Նըն քճ յհոմ
ճմոհոնսն.

ანდა თხრობითი ჟღერითი დეესის დასახელებით:

— გიგის თოფ დაქრის ქისცუბმა, / სისხრმა დაიწყო წკრიადლი /
აღი აყარეს ჩვე-ძალთა / ჟიანგურს გაქო ქრიადლი / გუნება
აწივის მსხვდა, / წერილ დაქსაქსვა, გრიადლი."

შვიდადურიც სხვას აწას სწივის გაჩდა იმისა, რომ უბნ-
ძოცვრად, უსახვლოე იღუბება:

"ჩამიგეოთ ხვდში, ძალეებო, / ვანიგი დაგეგათ დანიო" /
ამას აძობდა დიხადა, / სხვად აწას მოუბანიო."

და დუმილიც მოგჯერ ეწანყლიან საუბარზე უფრო მუცის
მოქმედია. ეს ძუნწი ამოძახელი სასოკოე იღოე განწიჩურ ვაქვა-
ყის ხულის, რომელიც უბნაურება ვაქას შვედვინის "აწივის"
სტრიქონებს:

"ვაჰ; დედას თქვენსა, ყოვებო, / ყვე ღმს ჩაგოგდავთ
ხვდადა, / თორი ვნახავდი თქვენს ბუბბურს / ვაშლირს, ვაჭანყურს
ვუდადა" — უფრო ღრმად შლის გმიჩის სახეც, ვიღრე ბევრი გრძელი
პათეტიური მოწოდებო გევრი ვლასიკური ნაწარმოებებისა.

"მიმევა ვლათ სახადრებოც, / სადაც ქისცუბის მკვდანიო, /
უნდა თავის მკვდაჩს შუნწიჩონ, / რომ იქ უბიღოს წყადიო, /
მსახურად მყავდეს, მოწიოდად / და ვაუბანდოს ჯდანიო...

ქისცუბი შვიდადურს აწა მარცო ბაწბაწობურ სიკვეილით
დასჯას, აწამიერ საუკუნით მოწობას უმზადებენ. მათ პიჩვედყო-
ფიერ ნაწილგვენებს აღამიანის მიური აღამიანის ჩაგვიჩა და დამო-
წება იმ ქვეყნიური საწყაროშიც ვადაქვთ. ეს დამონება მათ
ნაწილგვენიად აწა ჩოგონი ვაწყენებური, სუდიჩიჩი ჩამ ვიჩოუ-
ბა, აწამიერ ჩოგონი ^{უჩილი} ~~ჭიბიკური~~, ხვდესხებო. შვიდადურიც "წყადი
უნდა უბიღოს, ჯდანი ვაუბანდოს და ყოველგვანი სამსახური, ჩა-
საყ მიხვან მიყვადებური მოთქმეც, თავგამოდებით, ეჩიგვრად
უნდა შიხსიეროს." + / მიხთვის განმზადებურ საჯანყვერს შვიდადუ-

+ / იხ. ვაქას განმარტება ბ. მ. წიჩილიძე " Prio domo 1410 "
ეუბანიეშვილი "ვაქვა-ფშავრდა" გვ. 283.

ასე რომ, ანა თუ მსხვერპლის მიმცან ქისცეების, ანამედ
 "სამსხვერპლმ" შვიალაურის მსოფცაგეზითაჲ ანა თუ ამკ-
 ვლას, ანამედ საუკუნო მონობაში რა გდგობასაჲ უძიჩებენ.

"მხე ჯერი ან ამოსუღოცო, / ნამს ჯერი ბალახზე ეძინა, /
 ან დაებერა ნიავსა, / დაბლა ან ჩამოეფინა".

ეს მომხიბლ ვი დიღის შვილაური კიდეჲ უფრო შემზარავად
 ხდის გათოკილ შვიალაურის ~~სუღას~~ გოღგოთაზეჲ ლვ-რ

"ურიცხვი კაყი და ქალი / ჭალაზე შემოეფინა, / მომ-
 ყავედა შვიალაური / ხედშეკონილი გროვასა.

შუჩისძიების მხეჲ უჩ აფეჲცს აყოღილი მოეშუჩება მთელი
 სოფელი "მდუშარი, ნალგარი ბეჲისაკენ", ქისცეების სასაღდაოს-
 კენ, სადაჲ უენო, გაუმაძღარი მინა სჲამს ბეჲი გედომი ჯიშინ
 ვაჲკაყის გედს. აღმას გარდა დამსწრეთა გან აჩავის ებნადვის
 შვიალაური :

"ყვედას უხარის მის მოკვედა,

ან ვინ დაიწყებს გლოვასა...

აჲ იწყება ჰოგმის ყვედაზე უფრო ძლიერი გადასახვედ-
 ღი. მწერიღის ღანცაზია აჩნივისებურად შიღის ღრთებს-დაგვდაობს
 და შვიღის :

თითქოს ადვილი ამოყანა სდგას სასაღდაოსკენ გამომშუ-
 ჩებუღ ბნობს წინაშე. მთელიღა სოფელიღა თაჲი უნდა მოჲკვეთოს
 ხედებ შეკოთუღ, გათოკილ შვიალაურის. ასთავიანი დეჲიჲ რომ
 იყოს შვიალაური, მაინჲე მოახერხებს გამძვინვარებუღი ბნობ თა-
 ვის განზრახვის შესრულებას, მაგრამ, როგორჲ შემოთ ვთქვით,

ქისცეებს სწავლიათ სუდიერად მოღრიკონ, დაიჯაბნონ, გააღრა-
 რონ შვიკაღაუნი და ამ რიგად "სუდეტში" ჩაიკეონ, ჩადარონ
 იგი რიგონყ თავიანთი მკვდაჩის, დაჩდას მონა-მსახური.
 შვიკაღაუნიმა იყის მათი განზრახვა და სუდიერი ძადებს იკრებს,
 მთელი თავისი აჩსებოთ ებრძვის ეს გათოკილი ადაშიანი ჯამ-
 ძვირვანებუდ, გაყოფებუდ ბრბოს. იწყება უდიდესი დაძაბულ-
 ბის ბრძოლა, აჩა ნაკლებ წარმცვაყი და მიმზიდველი, ვიღჩე
 ადუდას და მუყადის ოჩთა-შუა ბრძოლა. ოღონდ ეს ბრძოლა უმ-
 თავჩესად სუდიერი სტერილში მიმდინაჩეობს.

მასის ფსიქიური იერიში შვიკაღაუნიშე მიმდინაჩეობს
 ხასაფრათს იდუმალებოთ მოყუდ, ჩაღაყ მისციური უჩეოლის
 მომგვჩედ განეშოში, ჩომედიყ ისეთ შთაბეჭდილებას მქმნის,
~~ჩე~~ თოთქოს სციქსის ნაშინებს ხაჩთ მიმდგაჩი.

"სოფლისა ვალმა გოჩია, / დამწვანი, ქვიშიანია. /
 ბეჩჩი წეჯს იქა ვაქვაყი, / გუდ-ღოში, ჯოშიანია / ძირს
 მისდგამს ბეჩჩი მდუშაჩე, / ნაღვანი, თიხიანია, / ხმად-
 ხანჯჩის, თოფის მხმარეოთ / აჩა სძგჩის გუდი მაგაჩი; /
 იმათ ჭამს მინა უენო, / ხასციკი ვაუმაძღაჩი."

ამ განეშოშიყ ბრბოს ფსიქიური იერიში შებოჭვილ
 შვიკაღაუნიშე ჩაღაყ მაგოური მღუდელთ-მსახურიების ხასიოთს ლე-
 ბუდობს. მასში მთელი მასა ლებუდობს მონანიღეობას, მაგჩამ
 დასაწყისში მასის მესიფყვეთ, ბეჩძნუდ ცრა ლედიის გუნდის
 ხედმძღვანელიოთ კუდციის მსახური-მოღა გამოღის. იყვდება
 თეოთ დექსის იწყონაყია. ჩაღაყ მოხნჩე თებუდ, მჭიჩხნავ,
 სუდმოუთქმედ ჩიცმში მიმდინაჩეობს მოღას იწყჩინაღური გა-
 ბაახება დაჩდას სუდთან:

"ანი ხაფრავიყ ქისციხა, / ხადხი მოჩჩეყა განსაო, /
 მოღა მომყვეტა ლოყვასა, / იხსენებს თავის მკვდაჩსაო: /

"ნუ იტანჯები დაჩრდომ, / ნუ შეიწყნებ თავსაო, / მოვსდევით
შენი მოძმენი / შენის სამაჩის ვაჩსაო, / მსხვერპლსაყა გნი-
ჩავთ, იხარე, / აჩ გაქმევთ მტრისა ქაჯჩსაო.

მოღას სიწყვეტში ~~იხე~~ იგრძნობა გვაჩოვნი-^უპაყჩიოჩქარე უჩ
აღამიანის შეგნებაში ასე მტკიცეუდ გამჯღაჩი ჩნდება "სულე-
ში" გაღასახლებულ თანამოძმეთა მათი გვაჩცომის ^{სამყარო} ^{სახეობა} აღამიანებთან
განუყჩედ, ოჩგანეუდ ვაჯშიჩში ყოფნისა. იღიუზიო გეჭმნებათ,
თითქოს შენიჩუ მსხვერპლის მომლოღინე დაჩა მარტოაყ უსმენს
მის საფრავში ჩაძახილ სასიხარულე ამბავს. თითქოს მკვდაჩთა
სამეტო მანს აძღვესო ჭ მძვინვარებულ ბჩბოს, ჩომერსაყ ყაჯედ
ნუთში შეუძლია ნაკუნ-ნაკუნათ აქეოის გათოკილი შვილადაური.

ყველაფერი იხე ეწყობა, ჩომ შვილადაური უნდა გარაჩჩედს,
გაყყედს, თითქოს ^უუნდა მოღჩიკოს ქედო. მაგჩამ შეჩის ძიების
ეჭსტაშით ატანოლ ბჩბოს უპიჩისპიჩედება ცოცვანისებური ნებისყო-
ფის, გაუყვებელი გაშძღვობის მეტნე ლომგაღი ვაჯკაყი. ღ ჩა
შეაკჩობს, ჩა გასცვებს მთასაუთ უღიეკ შვილადაურის. "ჩა მის-
ღიეკს ნაჩბღაღჩუბღღა, ჩაუანგებულს მთასა"-ო. ამაოღ ხომ
აჩ იქაღიოან ყაღანვღიღი ბუმბერიაშებო ვაჯას ღექსში "მთათ
მიოხჩებს" - გვიყენიო შეუღჩეჯობა, / მთას დაკერებულს მთაბე-
ღა"-ო.

"საკიჩის ყყუხელი ეღება სამსხვერპლეს გუღის თქმას" მაგ-
ჩამ აჩა შიში და ძჩწოღა დაუღღებოა შვილადაურის, აჩამედ სიბ-
ჩაჭისა და ჩისხვის ყყუხელი ეღება მის გუღს, ჩომ "ყუღ ღჩოს
ჩაიგღებს ხეღაღა".

შვილადაური აჩა ~~თუ~~ ღჩეკება, აჩ ღაჩჩედება, იგი მხოლოდ
იმაშიე მჭიქჩობს, ჩომ გაუყუღოს ყოფ-მოჩეუღ ღიანჯს განშჩახვა:
- ძაღს იყოს თქვენის მკვდჩისაღა! - / ვაჯკაყი იღებს ხმასაო, /
ბენვს იშღის ბჩამმოჩეუღი, / ჩოგჩიჩაყ ეფებვი-თმასაო.

მაგჩამ აჩ სიკვედილის მსახვერელი ხელი უკვე ეხება სამ-

სხვერპლად განმზადებულ ხევსურს. "აქვე უნდა გვიპოვა, /
ყველამ აბაჯუნებზე ხმარსაო". და მოდას მოყვას, ჩემდღეს / ისევე
ჩემგან ხევსურ ბერი ბერილია "აღუდა ქეთვლა უნში" / თუმცა მესიფ-
ყვედ, მის კოლეჯურ განხილვას და წარმოდგენათა ორგანიზაცი-
ონად, მუნიციპალიტეტის ყველას გამომწვევებლად გამოდის ამ მაგიურ
მღვდელ მსახურებაში, სხვების მათის ექსტრემური შეცდომის

"დაჩრდასა მუ შენიჩვიბი"- / ყველა დასაბინის მასაო.

გამძვინვანიებულ დიანგის მკერდში თითქმის ერთი გული სძვინს.
აქ უკვე საოცარი სიმძაფრის მქონე ორთა შუა ბრძოლასთან კი აჩა
გვაქვს საქმე, ჩემგან ეს იყო მუყარის და აღუდას შეჯახები-
სას "აღუდა ქეთვლა უნში". აქ ბრძოლა სწარმოებს თოკით შებოჭ-
ვილ დაჩრდას საფლავში სა მსხვერპლ ხანივით წამოქცეულ, ყველამ
სმარ მიბჯენილ გვიპოვა და მუნიციპალიტეტის გრძელბით აღყვი-
ნებულ მრავალრიცხოვან ბრძოლას შორის ^{გვიპოვა} ეს "ბაჭვალური" სუენაყ,
ისე ჩემგან კაჟიან თოქებით შეიარაღებულ აღუდასა და მუყარის
შორის გამართული დედი, თავისი დაქიმულობით, განხილვას სიმ-
ძაფრის ~~გაუბრებლად შეიძლება მოქვას~~ ერთად ერთი და განუშეო-
რებელია მსოფლიო დიფერენციაში. სიყვავა ბაჭვალური თითქმის აქ
უაღვილო და შეუსაბამოა. რა ბრძოლა უნდა გაუმართოს ხელფებ
შეკრულმა აღამიანმა გამძვინვანიებულ ბრძოლას მთელ სოფელს?
ფიზიკურად მაჩრდაყ აღაჩ ძაღუძს გვიპოვა წინააღმდეგობის გა-
ნევა, ამიტომაც უღება საკინის ყველამ მის გულისხმობას, ამი-
ტომაც "ბუნებს იშლის ბრძოლას, / ჩემგანაც ვეფხვი-თმასაო!",
მაგრამ სულიერად იგი აჩ დიკება, აჩ დაჩრდას, ქვეს აჩ იხის
მტრებისა და სიკვდილის წინაშე, იგი ვრჯოლის მომგვინელი სი-
კრებით, შეუდრეკველობით განაგრძობს ბრძოლას. "ძალე იყოს
თქვენის მკვდრისადა", სახეში ახლის უიარაღო, ხელფებ შეკრული
მასზე მოხეულ მწველს ხმარ-ხანჯლებით შეიარაღებულ ბრძოლას.

ერთის შეხედვით კაცს მოეჩვენება, რომ ეს სტერეოტიპიური
 ფრაზა "ძალე იყოს თქვენის მკვდრისადა!"^{+/} რომელსაც უამის-
 უამს წამოიხვერის ხოლმე მუიადაური ბრბოს ერთობრივ საკრალურ
 დაძახილის საშასუხოდ, უბრალო სარანძღავი, სათრეველი ფრაზაა,
 რომელსაც "გულის მოსაფხანად", მის მცანჯველ ბრბოს შეურაყსა-
 ყოფად წამოიძახებს ხოლმე მუიადაური. ფშაუ-ბევსურთა და საეჩ-
 თოდ კავკასიის მთის ხარხთა ჩსმენა წარმოდგენების უფრო ღრმა
 შესწავლა კი გვიჩვენებს, რომ ეს "ძალე იყოს თქვენის მკვდრისა-
 და" უბრალო სარანძღავი ფრაზა კი არ არის, არამედ მაგიური, საკ-
 რალური ფორმულა, რომელიც უპირისპირდება კანიბალისტურიზმდე-
 მსახურების ექსტრაბიოტ შეპყრობილ ბრბოს⁺⁺ ასევე საკრალურ შეძა-
 ხილს "დაჩრდასამყ შეენიჩები", და რომელ მაყ მუიადაურის სული
 "შავეთში" უნდა გაისტუმროს დაჩრდას საუკუნო მონაღ. მუიადაური
 იშავე იარაღით ებრძვის მახზე მოსეყრბრბოს, რომელითაც ეს უკა-
 წასკნელი ყდილობს მის მოღრიკას, დაღჩრებას და საიქიოს საუ-
 კუნო მონობაში გასტუმრებას.

ვაჯა-ფშაველა ასე განმარტავს მუიადაურის ქყვეის აზრს
 მის მსხვერპლად შენიჩვის მომენყში: "რომ შეშინებუდიყოს მუიად-
 აური, ამ სიტყვეებს ევლარ იცყოდა^{+/} და მაშინ შენიჩუქელი იქ-
 ნებოდა, გახდებოდა ქისციის მონა საიქიოს. მა გრამ ჩადგან იგი
 უკანასკნელ ამოქშენამდე არ შეღრიკა, არ გატყდა, არ მოიხანა
 ქელი წინაშე მტრებისა და სიკვედილისა, იგი დაჩრდა თავის უფად
 ბევსურად, ვაჯაყად, ხოლო დაჩრდა განბიდებუდი, დაუკმაყოფილე-
 ბერი⁺⁺. მა გრამ იხმის საკითხი, თუ რა იხეთი განსაკუთრებუ-
 ლი ძალა აქვს მუიადაურის და თუით მის მსხვერპლად შემნიჩავ

+ / ხაზგახმა ჩვენია - ა.ქ.

++ / იხ. ვაჯას ნ. ყიციჩებუდი წერილი "No dona tua" მოგვეყავს
 ს. ყუბანეიშვილის წიგნიდან "ვაჯა-ფშაველა" თბილისი, სახელგანთი
 1937 წ. გ. 283

Գոնըրձոն հեմըն-հահմեղընոն զմ հիմնան "ձազը ոյտն տըլընոն
ձըլընոնը, հոմ ձան Յըլըրոն հայըլըն մեմոննը ձան ոնննան
ձընըրըլնոն նըլո. զմ հայրոնն հատըն ձըլընն մ. յտըրըլընըն
հըմեղ յոլընընըր հոլընոն /" **Закон и обычай на Кавказе".**

Գնոլ զըլըրո-հանըրեմն զմ հոլընոն 121 զըլըրըր զըլոնըլեմոն
ձըմըլընն.

"Весьма распространенным и в высшей степени любопыт-
ным видом судебной присяги одинаково и в Хевсуретии и в Ту-
шетии является та, которая приносится над кошкой. Обвиняе-
мый в прелюбодеянии и убийстве, нередко даже в воровстве,
берет палку и, ударяя ею по кошке, говорит: "пусть эта кош-
ка будет посвящена моим покойникам /или точнее пускай она
пойдет моим покойникам/, если я говорю неправду .

Чтобы понять смысл и значение этой присяги, надо иметь
в виду, что, согласно религиозным верованиям Авесты, часть
которых доселе продолжает держаться в Хевсуретии в форме на-
родных суеверий, кошка считается порождением Аримана или
злого начала и потому существом нечистым. Посвятить ее по-
койникам равнозначительно поэтому осквернению их; такое
действие не может пройти бесследно для потомка, так как ду-
ши усопших метительны и жестоки. Лжеприсягателя ожидает
поэтому неминуемое возмездие.

Та же приверженность, по крайней мере, в старые годы
к культу Авесты, является источником существования в Хев-
суретии еще следующего вида присяги: собаку, это посвящен-
ное Ормузду животное, убивают, после чего она становится
жилищем злых духов. Над трупом собаки заставляють произнести
клятву, смысл которой составляет посвящение покойникам это-
го, сделавшегося нечистым, предмета.

Подобного рода присяга связывает совесть хевсура или
тушана в большей степени, чем все остальные."

ამის დაშლას ცუდი გზით სანდოების გარეშე
საკავშირის შეწყვეტებითა და კადრების სარ. ფილიალის აკად. ნ. მანი
სახელობის ენის, ისტორიის და მატერიალური კულტურის ინსტიტუ-
ტის მიერ 1940 წ. გამოყენებულ შრომებში "მასალები საქართველოს
ეთნოგრაფიისათვის" |ტომი მე-3| ამ ნიშნის მე-55 გვ. |თავი
"მიყვარებულის კულტი ანთროპის თემაში"| ვკითხულობთ შემდეგს:

"თუ ყირს სწამებდნენ ქალს ან მამაკაცს, ის თავის გა-
სამართლებლად რომელიმე სახლის ბანზე ავიდოდა, ძალს დაიჭრი-
და ხედი ან კაცს და ბანიდან ხმამაღლა იცყოლა: "ვინაჲ მე
ქურდობას მარტოებს ქან ენის მიტან-მოტანას/, მაშინ იმის სა-
ყურებლად და-და სოფლის საყურებლად წიძახს, თუ მე ამ საქმეში
დამნაშავე ვიყუ-ე მახლად არ ვიყვთ, მაშინ ეს ძალე იყვას ჩე-
მის მკვდრისა ამ ძალის სისხლი გადავასხი ჩემთ მკვდარს საფ-
ლავზე და თუ არა და ვინაჲ მე მარტოებს ცუდიდა, მაშინ ძალე
იმის მკვდრისად იყოსა-ე ამის სისხლს გადავასხას იმის მკვდარს
საფლავზე.

ძალეს სამხერი მარტად ჯობს დაქრავდა და ძალე რომ ან-
კმუცუნდებოდა, დაუმატებდა: "მცყუენის მკვდარს საფლავზედამე
ანკმუცუნდების ეს ძალე ეესჩ"; თუ კაცა ეჭირა ხედი, კაცას
სამხერი "დაქრავდა" |დაანარყებდა"| მინაზე და იცყოლა: "ყი-
ყა იყოს იმის მკვდრის საშინისხსნო, ვინაჲ მცყუან ან " ხში-
რად თავის გამართლების დროს ძალეს თოფსაჲ დაქრავდნენ |მოკ-
ლავდნენ თოფით/ და იცყოდნენ: "ეეს ძალის სისხლითამ ეზიანი-
ბინა, გადაინათლებიანა, მცყუენის მკვდრის სურნით"-ო. თუ
სოფელში რაიმე დაიკარგებოდა და ვერი იპოვნოდნენ, კაცას მოკ-
ლავდნენ და ხარხის გასაველე გზაზე ჩამოვიდებდნენ კაცა ქურ-
დის "მკვდარს სანინავად" იყო მოკლული და ჩამოვიდებულნი. [ამ
მაგიერი, სარტორი თქმულად "ძალე იყოს თქვენი მკვდრისადა"
უნდა გააყუდოს, გააქანწყოს ჩელივიერი ექსტრემით შეწყნობილი

ბრძოლს შუაბილი: "ღაჩღასამყ შაგნიჩიები", ამიჯომამყ იმეორებებს
 შვიდაღაური ამ მაგური ჟორმურას ასეთის დაქინებით. თითქოს ან-
 ცური ცნაღელიის "სცროფი და ანცი-სცროფი" შებშია ერთმანეთს
 საშაქქროდ. ოღონდ იმ განსხვავებით, რომ "სცუმარ-მასპინძელში"
 ერთ სცროფში აღბად ჩამდენიმე ასეული გამძვინვარებულნი აღამიან-
 ნი, შეორეში კი ერთად-ერთი ხედეხს შეკრული აღამიანი, მაგნამ
 აბსოლიუტური, ყყნილობელი: მხაფვიური დამაჩნმუნებლობით გვი-
 ჩვენებს ვაჟა-ფშავედა, რომ ძალთა ამ განსაყარ უთანასწორობის
~~ერთი~~ ერთი აღამიანი სულიერად სძლევეს გამძვინვარებულ დიანგს.

"ღაჩღასამყ შაგნიჩიები", - შეუქვევებელი დანმუნებით
 დასძახის ბრძოლ.

"ძალდ იყოს თქვენი მკვდრისაღა" სახეში ახლის ბრძოლ
 შვიდაღაური.

"აჩ იღნივევა ვაჟვაყი, / აჩ შეიხრიდა წაჩბსაო" და შურის
 ძიების ექსცაშით შეშეწობილ ბრძოლ აბსოლიუტური, შეუქვევებელი
 დანმუნება ჯერ გაოყებით, განყვიფრებით იყვლებო "გაოყდენ
 ქისცის შვილები, / ხაღნი დგებოდა ყაღბსაო. / "ღამის რომ აჩ
 შაგნიჩი, / ერთი უყურეთ ძალსაო!"

მთელი თემი მონაწილეობს მკვდრებში, რომ ჩოგორმე მოღ-
 რიკონ გაუფხვრელი კერში ვაჟვაყი "მყვიჩიან, თანაყ ხელ-ხედა /
 ყელში უჩქობენ ხმარსაო".

მაგნამ უკანასკნელ ამოსუნთქვამდე განაგრიძობს შვიდაღაური
 ამ უთანასწორო, შემაძინებელ ბრძოლას გამძვინვარებულ ბრძოლ-
 თან.

"ძალდ იყოს", ყელში ხრიღით დასძახის შვიდაღაური უკანას-
 კნელ ამოსუნთქვამდე. "ძალდ იყოს", ყელში ამბობდა / მანამ მს-
 ჭიღდენ თავსაო."

და აქ ხდება გაღამწყვეტი, აღამიანის ფიქრის თვის ერთი
 შეხედვით მიუნჯლომელი შემობრუნება პოემის მდინარებაში. ძინო-
 და და შიში ეფუღება აჩ ყელში დანა გაყრილ შურისძიების

მსხვერპლს, ანამვე შეჩინებვებდეთ, მსხვერპლის მიმცანთ.

ჩვენ ვფიქრობთ, უბედურად ან იქნება მკობრად უნის ქვევინ
შედაჩება გოგორის აგნეთვე გმინურ-ეპიურ ცონში დაწეჩილ ნაწაჩ-
მოგბის "ცაჩს ბურბას" გმინის-მსცაპის ქვევასთან საჯანოთ
წამებბის რჩოს, ჩომველიყ ფსიქოლოგოგინად ახე ახელ რფს მკობრად უნ
ჩის სიკვდირის სეგნასთან.

რჩე-¹ ფანცაპიონს ამ წაწაჩმოგბში, /იხევე, ჩოგონყ ვაქას ამ
მოგმა-რჩამგბში) იზილ ვს პათოსი გმინურისა და ამალღებურის.
აქაყ მოყვმველია დილ ვნებბათა, საგმინო საქმეგთა ალ მონებბი.
ამ წაწაჩმოგბში გოგორი შაჩვანდეროთ მოსავს შევეჩეველ, გაუ-
ცეხავ ხასიოთის მქონე ადამიანებბის სურეჩი ძარას. მსცაპის
სიკვდირით დახჩის სეგნაში უდრესი შინაგანი ექსპნესიოთ აჩის
გამოვლინებბელი ეს სიკვეჩმე, შევეჩეველობა.

თოთქმის ყარმბჩივად, ადამიანის სხვა სურეჩი თვინებბათა
ხაჩმე აქვს ვანვოთაჩებბელი მნეჩარს მსცაპის ხასიოთის ეს
განსაქვოფჩებბელი, ბუმბეჩაბველი შევეჩეველობა, სიკვეჩმე, მაგ-
ჩამ წამებბის რჩოს მსცაპსავ კი მკობრად ცომბენ სურეჩი სიმცკიყე.

მოვოყვანოთ თვით ეს წამებბის სეგნა:

"..... толна вдруг зашумела и со всех сторон раздались
голоса:

"Ведут, ведут, казаки!"

Они шли с открытыми головами, с длинными чубами. Ворона
у них были отпущены; они шли ни бояливо, ни угрюмо, но с
какой-то тихой горделивостью; их платья, из дорогого сукна
износились и болтались на них ветхими лоскутьями; они не гляде-
ли и не кланялись народу. Впереди всех шел Остап.

Что почувствовал старый Тарас, когда увидел своего Оста-
па? Что было тогда в его сердце? Он глядел на него из толпы
и не проронил ни одного движения его. Они приблизились уже
к лобному месту. Остап остановился. Ему первому приходилось
выпить эту тяжелую чашу. Он глянул на своих, поднял руки
вверх и произнес громко: "Дай же боже, чтобы все, какие тут
ни стоят еретики, не услыхали нечестивые, как мучается хрис-

тишины! чтобы ни один из нас не промолвил ни одного слова!" После этого он приблизился к эшафоту.

"Добре, сынку, добре!" сказал тихо БУЛББА и утавил в землю свою седую голову.

Палач сдернул с него ветхие лохмотья; ему унывали руки и ноги в нарочно сделанные станки и... я не стану смущать читателей картиной адских мук, от которых дробом поднялись бы их волосы. Они были порождение тогдашнего грубого, свирепого века, когда человек вел еще кровавую жизнь одних военных подвигов и закалялся в ней душой до такой степени, что сделался глух для человеколюбия....

Остап впился терзания, как испелин, с невообразимой твердостью, и когда начали перебивать ему на руках и ногах кости, так что ужасный крик их слышался среди мертвой толпы отдаленным зрителям, когда панянки отворотили глаза свои, — ничто похожее на стон, не вырвалось из уст его. Лицо его не дрогнуло. Тарас стоял в толпе с потупленной головой и с поднятыми однако ж глазами и одобрительно только говорил: "добре, сынку, добре!"

Наконец сила его, казалось, начала подаваться. Когда он увидел новые адские орудия казни, которыми готовились вытягивать из него жилы, губы его начали шевелиться: "Батько!" произнес он все еще твердым голосом, показавшим желание пересилить муки, "батько, где ты? слышишь-ли ты?".

"Слышу!" раздалось среди всеобщей тишины, и весь миллион народа в одно время вздрогнул, часть военных всадников бросилась заботливо рассматривать толпы народа. Инкель побледнел, как смерть, и когда они немного отделились от него, он со страхом оборотился назад, но Тараса уже возле него не было, его и след простыл.

მეუღერევედ მსჯავინს სურდოგნი ძადეობი ვი ამოიწრა ხვესუ-
რელი სიღყვა-ქყვეთ რომ ვთქვათ "სურამგას" (სურის ამოსვლის)
ღრის . საჭინო გახდა ცაჩასის ვაჩინა მოყდაწმე, სადაყ აწა-
მეზუნ ცყვე ვაწაკვებს, რომ მას მსჯავინსთვის ვაქვაყობის ახალი
უნუნგია შთავებინა.

მომავედავი გვიადარევი ვი, ~~რამა~~ მას უფრო და უფრო ღრმად
უყრიან ყელში ხმრებს, რამა ~~მას თავს სჭინო~~, წარბს ან იხრის,
თვალს ან ახამხამებს, ან იღრიალებს.

"სიყმყბდე მქრება, სიხბეო დის, - / გვიადარევი ვაღბოდა, +
გული ვენი მომვედა მტრის ხელმა / გული გულადვე ჩრებოდა .

ამ შედარებით, დაპირისპირებით ჩვენ ან გვიწდა დავინიჭ
მოთ, თითქმის ვაქამ ^{სურამგას} მხალევი უღის თვალსაზრისით უფრო სიყვეყმოდნი
სახე მექმნა ვაქვაყობის და გმიჩობის ^{სურამგას} "სურამგას მას პინძეღში"
გვიადარევის სახიზობლომდე ვაქვანოღია ის ვვე, ჩოგონე მსჯავინ-
სა. "ცაჩას ბურბაში" ^{პ. ვი ხიჯმ.} (მსჯავინა საამქვეყენო გზა ვაახრედა, რამა
იჭე ვშაყოფში ვესევა, ამოცომ მწერალს უღრება აქვს / მხალევი უღი
სახის თანამიმდევრო ვანვითარების თვალსაზრისით / დავშვას
წყოიგნი შეხუხეფება, ვავეხვა წეობსყოფის, ჩაყ მსჯავინ წარმო-
ათქმევინებს: "Самбо, где мы? Самиханы мы мы?"

მის ამ წამოძახებს ან ვითარნი ბზარნი ან შეაქვს მსჯავინს
ხასიათის მთლიანობაში, პირიქით იგი ახად აღამიანენი წაკვთს
^{ბრ} (თვინებას შდის მსჯავინს ხასიათში. აბსოლიუტურად ბოლომდე მი-
ყვანოდ მეუღრეველდა ს, სიკვირვეს, გვიადარევისებნი წარმეგუბრე-
ლობას ვანსაკუთრებელი მხალევი უღი თუნქყია ან ექნებოდა გოგო-
რის ამ წამოძახებში, პირიქით, უნოგვარნი შეკრთომა, მამის მონ-
ობა "სურის ამოსვლის" მომენცში, მწერალს მსჯავინად აქვს
ვამოყენებელი ახალი სიუჟეტური ვვანძის ვამოსანასკვადა.
/ უკრინებრთა ახალი დამქრობა პოლონერ ვანების წინააღმდეგ,
ჩომეღმოდყ დოდ ჩოღს თამაშობს ცაჩასის მუნისძიება გვიღის

მოკვლისათვის.)

აჩნებოდა განსხვავებული სიყვარული ვაქცხ "სტუმარ-
 მასმინძღერში". აქ სწორედ მაშინ იწყება გადაშენებული მომენტი
 პოემის სიყვარულის განვითარებაში, სწორედ მაშინ ხდება ბუი-
 დაუჩის ხასიათის გახსნა მოქმედებაში და პოემის სხვა გმირი-
 ბის ხასიათის გაჩვენება, მათი ძირეული შემოტრუნება, როდ-
 სავ ბუიდაუჩის თავის გოგონათაზე, ქისცების სასაფრამზე აიყვ-
 ნებენ და ყველნი ხმარს მიბჯენენ. "სულის ამოსვლის" მომენტი-
 ში აბსოლუტური შეუდრეკელობის, უწყობის გამოქვავებით ბუი-
 დაუჩმა თავი უნდა იხსნას საშინელი ხვედრისაგან "სუღეთში"
 საუკუნო მოხობისაგან. მან თავისი ქყუიით უნდა სძლიოს, გაან-
 ბილოს ანა მანქა დაჩა, რომლის სულისთვის შესანიხილ მკვლავი
 ბუიდაუჩის, აჩამდე თუით მსხვერპლის მიმტანი, შუჩისთვის
 გრძნობით ალყინებული ბიბო და "სუღეთში" გადასული" თვისცომ-
 ნი დაჩასი, რომლებიც ხევსუჩთა ჩნებნა-ნაჩმოდგენით აქციუნად
 მონაწილეობენ შუჩისძიების აქციის განხორციელებაში. ამის და-
 მადასცუნიებელ ყნობას ვამოქობთ მ. ყიციანიებულ შრომაში "მასადე-
 ბი საქანთველს ეთნოგრაფიისათვის [ცომი მე-3]

"ხევსუჩთა ძველი ჩნებნა-ნაჩმოდგენებით საიქიომიყ
 თითოეული ვარი ყარ-ყარვე სუფავს -- "ანდაბ-ანდაბად" [იბ.
 დ. წ. ნინახიყვამობის მე-11 გვერდი]. მაშასადამე თემინ-მატ-
 რიანქადუჩ ნაჩმოდგენების ცყველობაში მყოფ ალაშიანის ჩნებნა-
 ნაჩმოდგენით ვარი-ცომობრივი გათიშულობა, იზოლირება "სუღეთში"
 გრძელდება. "სუღეთი" ხევსუჩის ნაჩმანთული შეხედულებებით
 სააქამ ყხოვნიების მომწესრიგებელია, ღვთისა და ეაყის შიჩის
 შუა მავალი. "სუღეთს"; საიქიომს ელიდესი, გადაშენებული ვაველენ
 აქცხ "სამბუოს", სააქამს ყხოვნიებაზე.

იქვე ყიციანიებულ ნაშრომის მეორე ვ. ვკითხულობთ: ვა-
 რების მიხედვით იყო ავტორული ხევსუჩული სასაფრამ.

იგი გვანების მამათგანაყოფების მიხედვითაც კი ნაწილდებოდა .
მაგ. ბაჩისახოში სასაფლაო აწაბურების შემდეგი მამათგანაყოფ-
ების უბნებისაგან შედგება: "ბაჩნაულთა", "ფიჭურაულთა",
"თინობეგურთა", "ბურანაულთა" და "სისაულთა" (ამავე ნაწილის
61 გვ. ვკითხულობთ:

"საიქიოს ყველაფერს აღნი გავგებენ, თუ სამშენს ვის ჩა-
მოვლინ. მინვერად სურეთში გავჩივებენ სამშენს ბედ-იღბარს, სამ-
შენს საიქიოს განაჩენის თანახმად მოხდება ყველაფერი... სამ-
შენს თუ მცირეები აჩიან შესარიგებელი, ძალიან ბევრიც ჩამიყვანენ
"ჩუქრის ვაყები"; ვერ შეაჩივებენ, სანამ საიქიოს არ გაღაწყვე-
ტენ მათ შეჩივებას. აგრეთვე თუ ვინღემ სამშენს ვაყი მოჰქვია,
ამასაც საიქიოს გაღაწყვეტენ. ჩოღესაც მოსისხლე მცირებს აჩივ-
ებენ, ვერ საიქიოში უნდა შეაჩივონ. სანამ "სურეთს" არ დასხლე-
ბიან ჩუქრის ვაყნი და არ გააჩივებენ მათ საქვს, მანამდე სამ-
შენს მისისხლე მცირებს ვერ შეაჩივებენ. მათი შეჩივება არ მობ-
დება, სანამ სურეთიდან ხელს არ მოეშორათ. ჩოღესაც სამშენში
მოხდება მკვლელობა, ჩოგონიც აქ გაღაყმცირებთან ერთმანეთს გვანუ-
ბი, აგრეთვე სურეთშიც, - იქაც "აჩივნიან". ჩაც სამშენს მოხლე-
ბა გაჭიჩვება თუ დარბინება... სურეთაც" მკვლევნი მონაწილეობას
ღებულობენ". ^{მონაწილე} (შეიკადური ერივნება არა მარტო თავის ხილვე მცირებს
-გამძვინვანებურ აჩივებებს, არამედ მათ გვერდში ამომდგან, უჩი-
ნარ მოპირდაპირებს, აგრეთვე შეჩივებების ვინმეობით აღყვინებურ
დაჩივან თვისცომებს.

ამიჯომ ესაჭიროება შვიკადურს მთელი სურეთი დაღების მოკ-
რება, ციფანური ნებისყოფის, გამძღობის გამორჩენა. მისი გული,
ჩოგონიც ვაჯა ამბობს უკანასკნელ "ამოქმენამდე" ვერ უნდა მოჰქვია
მცირის ხელმა, გული გულდევ უნდა დაჩივს, თორემ იგი ველან მოახვი-
ხებს ნაწილობით საკიარური თრამა "ძალე იყოს თქვენის მცირისადა",
და ~~თუ~~ შეწინააღმდეგება, გახდება ქისცის მონა საიქიოში.

მეგობრული უკლები თავისუფალი ხევისხად, და მას სწამს რომ "სურეთში" თავისიანებს ასევე თავისუფალი და ქვემოთხილი მიუ-
ვა ამოცომი არ შეუძლია ვაჟას მეგობრული სიკვდილის მომენცში
დაეშვა თუნდაც ისეთი წუთიერი სურთიერი მოუძღვრება, შედრკომა,
ჩაყ გამოთხმის მსგავსი მომხმობ **ჯოჯობაში** "Самыко уе мби?

სამსაყუბ სს მსა
გადი ახ ასევე იტობია, მას

მეგობრულს "სურის ამოხვლის წუთებში"

წინაუბნების, არც წათგნაუბნების, არც მახლობლისთვის არ მოუხმია,
ვიწიდან ~~მს~~ უფრო დიდი საქმე, საუკუნო მონობისაგან თავის
დაღწევა უფო წინ, მაგრამ მონობის განუწყვეტ მძოვა მეგობრული
ქყვამ, მის მიერ გამომქლავნებულმა, სწორეშოვაჩმა ვაქვამობამ
გამომხმავრება მის იჩველიე შემოჯანუდ ხაღბში.

გამომხმავრება

ეს არ არის დევ-გმირი ბუღბასებური დაქუხება "სამსაყ
ჩომერმაყ შეაკრთო მისი შვილის წამებაზე სათვარსეიჩომე შეკრებო-
ლი მჩავარჩიყხოვანი მანების ბჩომ. ეს არის "ცანად აღვა"

"ყოღამ მოყლირ ვარსკვლავის" აღაშას ყჩუ, გურში ჩაკვლილი ქვიოთ-
ნი. ~~ამაღამ~~ მხოლოდ სვემარ-მასპინძლობის ცრადიყიუდი გჩმნობა
აკავშირებდა აღაშას მეგობრულთან. პირველად აღაშას სურში იწ-
ვევს მეგობრული გმირული სიკვდილი იმ დიდ სურთიჩ მჩნობას,
კათა ჩნისის მსგავს სურის გამმშენდ ქაჩიშხარს, ჩომერლიყ ანთა-
ვისუდრებს მათს შეგნებას საუკუნეებოთ და წაშეყქდე გვაროვნულ-
მაცრიოჩქად უჩ ჩნმენა-წაჩომერგენებოღან, ჩომერლიყ განუშომღად
აფაჩთოგბს მის პოჩიზონცს, გამომყავს იგი თემური-მაცრიოჩქად უჩ
სამყაროს შეზღუდულობისაგან.

"და ამ სურათის მნახველი/ ვჩოთ დიოჩი ბნღებოდა, /
ყჩემდრებს მარავდა დამაზი, / ხაღბზე ვკანა დგებოდა.

მაგრამ აღაშა არა მარცო ჩუმად მღვრის ყჩემდრებს, მას მეგო-
ბრული საშველადაყ მიუწევს გური. იმდენად მძღავჩია ეს ახალი
გჩმნობა, ჩომერლიყ აღაშას გურში აღიძჩა უყხო ჩქულის სწორეშოვაჩ
ვაქვამყისაღში რომ იგი მზად არის თავიანთი თვისცომებო/მნახვერ-
მღად მიიღანოს მეგობრული დახაბსნერად.

«յոնքնո զանցիցն, ուշուդն: | չքն օչնի յըստ հաւորո,
չքն զայլոցն տայոն թյալահն | մոն շղեսարիկ սաւորո |
Վաստղ, Գլխալ ոնմոնըս Լուր սյը Գործան զահաս
Ըննըն, Վաստղ Վն յցցմնըն՝ - Գրտմընյալ, մայնըլիտ Մի
նո մոմնցնո մընո սամահոն յահն, զտոնահ, մննյըհըն
ճոնոյո, մըհոն թայնն օհ զօթմըյո, զամուց Նը մըլին
ըոցմայնոտ, մնանյհալ սյը Գործոտ. Վաստղ Մըմըստընըն
հըրոցոյն Գլխալնոտ Վըննորո մտըրո տըմո **«Զահրաւայ**
Մըցնոհընո». Մընալայնմա տայոնո Մըլըհըլընոտ զապամ
Մըցնա մատո ոմըլընո, զապըլա մատո լիւրորո, ^{տայոնն սահաս և ուշուդն} ման զամը
լոյս հոմ Գրտ զըն Մըլընըն մըհըլընըն մտըր զա Միահոն
«Ըսյըլըմա զայլա մատ զըն | զա զապըլա լիւրորո.»

Տայոնտա յը օհը Մընալայնոն Մըցնըն ըքն Վմ
սըլըրի լիւրորոն, մըհըլընընոն ըհոն Գրտ մալըր սա
լընյհմը, Գորհը ոմ մանոն, ըոննցոն Մըցնըն, հոմըլոյ
ման մննյըհընըն մընոհըն, սյը Գործոտ սայլընո մոնմոմո
զանցըլընըն զամոն. յայլ տայոն Մոլմընն Գրտ մալըր
ոլըրի մոմնընն յնանայն, Գորհը տըլըս սահայո յայ
լայոն, Գործոննըլիկ նընոնըլոն յոհըլընըն, ոնըր յո
րոն զմահըլընըն Մըլընընըն, մահահոնսյը հնմընա-մահմը
ցնընոտ զամհմայլընըն մանսնը, մհմոնը.

Վիտրի յըհըլըն Վալը յաւնընըն Գրտմանըն : յըհմո,
յըհըլըն, լըլը-մոյնըլըն յոհըլընըն զա Վնըլը զապըլընայո
«հըլընոն-մըլընըլըն ըլըն» մննայնո Գրտ զա մատո մը
լիւրորոնն, ոնը հոլըլոն ~~լիւրորո~~ ^{լիւրորո} զա լիւրոն Մըլըննազան
յնըն զամոյնոցն Վնալը Մըլընընոն Գրտըն, հոմըլոյ յա
լըլընընըն զայնալընն յըմանոնմոն, սալընտա Գրտ-Գրտը
լընոն, Միտըլընըն զա զապմոնըլընոն տըլըն հնմայ
մննյըհըլընընընընըն. Վմոտ զանննըլընըն յայլըն Գրտ
մալըն լիւրորո լիւրորոյն» զա «սըլընա-ման յոնմըլըն» |

Հայր-գնաց

ոսրտ անցնելուս համար, հոգիս օրհնած տղանց "հոգեհո" և
սեյ. հոմեր ղծուս հազն ի սոցցյոյ հիշուս համ Թոմերուս հի մա-
սալուն Թոմեր մեալյոյի չե զալամյեմ շրմուն Կոմյեմ Թահմալ-
ցենցն, մաչհամ մատ Գոհյոլը Երահոմո, հազն ի սոցցյոյ հի-
ձամ Թոյցմյը Մաչհոմուն Գոհյոլը ^{1917 1. 24. 23} ընդմը յոհ մալ ընդծուս.

Եմ Թոմեր-Պոլցն ղծուն Գոհյոլը զամպհոմա Թոմհանս
մասուն, Հոանցուն յոցցամո Երոհալյոնս Երեղհուն Կոնա Մո.
Մոյհալ Երեղոլը Թհոմս յեղալա Երայլ (Երայլ) ընդմո Թոյո-
լալոնս Երեղա հո, հոմերմալ զանծոլ ղծյոլ ըսկ տյա հիլո-
ցո ի ղլեպահոտ Թոանոլո տղմո.

"Մոյհալ Երեղոլը յեղալա յոհալ զալամյեմ Թահչիլ-
նո. / Եր զալամյեմ մշարհուն ճյամ ընդ / Կոնսլոտ Երեղծո
Թահչիլցն."

Մատ յեղալա Մոյոլընալ, Մոյոլընցնոտ Երոհալյոնս
ցամո. մաչհամ ղս մատ յոհ Մոյս ըլլես. մատ ղհոտմըոյո,
Թահմահոսյը Թահմալցենցն ընդ Թոյոլըն Երմոնսյոտ Թ լլցնո-
լոտ. մատ ղհոտմըոյո, ղհոմոհո, Մոյհոնծոցնուն ղհոմոմոտ
Երսալհոտյոցն զամմա ղոմա, զամմոյոն յահոմա **Երահոլըն**
ղհոմոմոտ ույլ ղծա.

"Մաչհամ յոհ Թոլըլալ, Երեղցնոտ: / "Երեղցալ."-
ցալը Թոլցնոմըա. / Երեղուն ղլոլ զա ղոմ մալ Երսոնան յ-
լոլ մոմոլըա."

Մատ Երահոլըլուն ղհոմոմա ղըլըմոտ ղլոլո, ղլոլո,
հոմերոյ Թմըլն Թահս Թհոտոլոհոցնոլը, մշարհո ույո ղլոլո,
լոմուն, Եր զա "Մոնս զա Մոլոս" ղըլըմոտունս ղանչոնս ղըլմո.
ղանսալ ղլոլոցնոտ ոսրտ ղլոմունս զա հիլըլուն ղըլըմոտանցնունս ղը-
մո, հոմերմալ ղահոլըլըլուն ղլոլուն ղլոլո? Մոլոլոյո տմուն
մըլոլոհոտանո ոսրտոլըլոլընցն.

(330) Երկրորդ մասնակց զգուհայտը - մա հոգիով յի հնժեմ-նահ-
 մուշցոցնոն զյայտնա միտոյ ըմ զքանակնոն զանցեմնոն զն-
 հուսոն հահայտ զպարոյ յպետ "մտոն զահիցոն", յսնո լոմոնս
 զա հիշոն զքանակնոն զըմժիցհոն, զտեհոն զա զանցայից-
 ծան. յիցն զտեհոն զնսանն զմ իշխանից զանցհոմա-տահիցոն
 զանցեմնոն զա զըմժից-հիցոն.

"հոն ին յահայտ, հոյտոյ յայո համ քաթ զայ հեմոյտ
 զանցեմնոն զնոհոտեհոն, / մանա-մանտա յըտեսնոն:
 հոյտոյ հնժեմնոն զմայ-նայնիտ, / նոնսըն զի զհիցեմնոն
 մոնսնոն, / յայտ զան մեքոման նոհոնսրոն / մահայնոն յոնս քան
 նոնս." Երևանստոն մեքոմա՞տ Երևո հ Յոն Երևո-
 Յոն յո յիտազ "ըմժիցոն", զիտոն զհմմտոն յիշխոմոն,
 մատ երկնո հոյահեմնոն մոնսնոն մոմահո յիտեոնոն
 զհմմտոն զպանոն, յանոմանոնսրոն մայր զմանսնոն զի-
 լանս զիմնիցոնսրոն տիցոն յիցնոն մայրսրոն, նոյտահոն
 զոնսմոն յիտոն, մա հիմն զմայ զիտոն յըտոյտո մանսրոն զ-
 մահմոնսնոնսրոն երկնո. ^{չարմարո} ~~չարմարո~~ մայրոն, երկոն հո յայտ յըմ-
 մոն, մայրսրոն զիտեոնոնսրոն զանսանոնոնսրոն յաճահոն-
 սոն մեքոման զանսնոնսրոն, զահիցոնսրոն, յիտոնսրոն, հոմոն-
 սոյ. զմ մոնսրոն զիտահոնսրոն յաճայրոն յոնոն, զիտոն
 մայրոն մանսրոնսրոն մա զանոնսրոն, ոմոնոնսրոն, հո-
յտ զանոնսրոն, մայրոն զա միտոնսրոն յիցնոնսրոն, ^{Երևո}
~~մայր~~ յայտահոն, հոյ տիցոն զահիցոն երկնո, յաճահոնսրոն զ
 մահոնսրոնսրոն զահիցոնսրոն նոնսնոնսրոն, ~~Երևո~~

զի յն զահիցոնսրոն մայրոնսրոն տյ մայրոնսրոն զահիցոնսրոն զա
 մայրոնսրոն զիտոն, յայտ յիտոնսրոնսրոն սայտեոնսրոնսրոն
 զիտոն. յայտոնսրոն, տյ հո զիտոնսրոնսրոն, զիտոն զհմմտոն
 զպանոնսրոն մոնսնոնսրոն մայրոն տիցոն, յիտոն զա յայտ, տիցոն
 զա յայտահոնսրոնսրոն մեքոմանսրոնսրոնսրոն, հոյտոնսրոն յ-
 ընոն զա զհմմտոնսրոն զանսնոնսրոն համ նանսանոնսրոնսրոն.

"հոյտոն, յայտ զա յիտոն / զանոնսրոնսրոն /
 մայրոնսրոնսրոնսրոն / սըմոնսրոնսրոնսրոնսրոնսրոն, / յայտոն

յնահոն մոն մոյրը, / ըն յոն զոնցցեն զտոյնս:

Կարճա միջնահոյն մոն սոյրըն, ոմ զոնը սյուրիո
յաջնընդոմոն մոմընց յո, հոմընոյ զամոնյոն մյոնընյոն
սարհայո միջնոնյոն միջնոն զս սոյր ուրտան, յոնյոն
տոմո մոն ^{յն}տոմոն (տոմոն-մալընս յնյոնս ոյցնցեն, մաս
մոհալընի յոյր յոնոն յյոյն մոյցնցեն, մաս զտոյնս յոն
մոհոն յոնս, մոյրն մոնյոն-մոյրնոն միջնոնըն սոյր-
նոն զոն զս զոնցն սոնսնյոն զհոմոնոն ոյնցեն:

Ըստնանընտ զահոյցընցեն յահոն զմոն սոյրընը, ոչն-
մոնցն մոտ մոյրի տոմոյն-նոն-ալտոն յահոնսոն հալընոն մյ-
ոնսմոյնոն յոյն մոյրն սոմնոյց. Եւ մոտ միջնոն
տոմոն նոն-ալտոյնոն, մոնո ոննոյնցընոն, զոնոյն զ-
մոյրնոն հոյն հոմոն-նահոմոյնցընոն զահոյնըն, զյոյնոյ-
նոնըն, յոնոնըն յոյն յոյնոնոյն, մոմոնըն ոն սոյրընըն
հոմոն մալըն

Գահոյցըն ^{տոմոն հոմոն հոյն} զոնցն մոյրիցնալ սոյրընոն զոնոյնըն
մոյրնոն զս ^{սոյնոն} տոմոն մյոնընյոն սահոյն ոյնոյնըն.
մոտ տոմոն, ոմ մյոնընյոն, հոմընոյն յոնցընոն "սոննընոն
զս մոյրն" զոյնսմոն, յոնոն զնահոմոյնցընոն սոյրըն, հո-
մընոյն մոյրն յոնցընոն զոյն ոյնոն զոն ոյն, "մոյրն
ոյնոնըն", "զոնսմոն զոյնըն զս զոնսնոն սոնսնընոն
զոնոյնըն, "ոյնոն զոյն սոյն "սահոն հոմոնոն զո-
նոն- զոնընյոն մյոնընյոն"

Եւ սյուրի զոննոյնըն, յոյն ոննոն մոյրն ^{ճահոյն} ~~տոն~~
մյոնընյոն մոտոն սահոյն զոնոնըն, յոյնոն
սոյնոնըն.

"Սոյն, հոյն սահոն զոննոնըն, / ոն-նոյն
հոմոնոնըն: / հոմ մոյն յոն մոյրնընոն / մոյրն, յոն
հոմ յոն. Սոնոնըն? / յահոն յոյնոն ոյնոն, / կարճ
ալտոնսն ոյնոն, / ոնոնոն յոնոնըն զոննոնըն, / տոնն

მინა-წყარს იყავდა.

აქ ეს განლაგება, შეტანა იქამდისაჲ ვი მიღეს, რომ ჯანჯგულები სველიობენ ჩაიმი შემა მსუბუქებელი მიმეში მოუძებნონ შვიდაყრის თარეშს ქისც-ღევების სოფლებზე. ამით მათ სურთ გაამაჩოლონ ის სინანულის გრძობა, რომელიც მათ აღუძრათ შვიდაყრის სიკვდილის გამომ. ცდილობენ საკუთარ მინა-წყარს, საშობლოს დაყვად დასახონ შვიდაყრის შეკობილი თარეში ქისც-ღევების წინააღიდეგ. მაგრამ მიუხედავად იმ დიდი ძვირებისა, რომელიც მოხდა მასის შეგნებაში შვიდაყრის საჩიკო ვაჟვასური სიკვდილის განყლის შედეგად ამ სყენის დასახელს საწინააღმდეგო განწყობილებებში განღრმობი ბრბო იმეჩიუიით მაინც წიხლსა მკრავს შვიდაყრის ყნველანს:

"წავიდნენ, შვიდაყრი/ მებე განიჩეს ციარად:/ თუნდა ძაღლებმა ათჩიონ, / ღრინველთა ჯიჯგნონ შიარად;/ აჩ შეეწინა, უგდოსო, / უგფუ ვყოფა შიანად. / ამას იქახლენ ქისცში / თავ-მონობებით, ხშიანად".

მაგრამ ეს სიფყვები უფრო ბრბოს თავისთავზე უიდაჯო გაბჩაშებას გამოხატავს, ვიდრე "თავმონობით ხშიანობას". ამ სყენის ფრხალიც იმ განყდათა წინააღმდეგობის ანაჩეკლია, რომელიც ^{გამ ძვირებისა} ბრბოს შეგნებაში გამოიწვია შვიდაყრის საჩიკო, გმინურ სიკვდილის საწახლობაში. ამ განყდამ თემის განყდად, უჭვიმიუფანერ ჩნებნა-წაჩმოდგენათა საშეაჩოში ისეთი ბმანი გაავლო, რომ მისი შედეგობება აღჩავითარ ძარას აჩ შეყმლია სხვადასხვა "მთის და წყლის" ხარბთა გათიშელობის, იბოლიჩების შეგნებას მძიმე დახვანი ჩაუესო, გმა უხსნება ხარბთა ურეჩთ გაგებობს, შეთვიხებობს და დასმობილებობს შეგნებას.

ჩვენ ვამბობთ გმა უხსნება თქვა, მაგრამ ეს ჩოლი მიწა რომ ხარბთა ურეჩთ გაგებობს, შეთვიხებობს და მძიმობს შეგნება საბოლოოდ დაიხადგეჩეგბს იმ ბრბოს

გულში, რომელიც ჩამოყვანილია მკითხველს სიყვარულს
და ხანდაზმულს უფროსს სარწმუნოებრივად განსწავლულს,
რომ ეს ^{სადაც} მოქმედებდა, საქმედო იქნება. ასე რომ გადმოვიდა
კაცის მოვლის სიყვარული, რაც აღარ იქნებოდა დიდი რეაქცი-
ის მნიშვნელი. მაგრამ ის, რაც მხოლოდ მკვლევარს სარ-
წმუნოებრივად მასის მივლინებაში, მძლავრი იმპულსად იქ-
ნება მოვლის უაღრესად გმირების უნებლიეობაში, მათ გან-
უყოფელი სამყაროები უსტრუქტურული განსწავლული და სიღრმე
ფილოსოფიის განსწავლული და სიღრმე ფილოსოფიის განსწავლული
"აღრესად უფროსი უფროსი" განსწავლული "სიღრმე-მასის მივლინების"
რჩეული, უნებლიეობისაგან სარწმუნოებრივი მოვლის და მკვლევარის
განსწავლული სარწმუნოებრივად განსწავლული იმ მომენტში განსწავლული
ფილოსოფიისაგან გული, უფრო სწორად იქნება რომ უსტრუქტურული
უაღრესად კონსტრუქციული რჩეული მოვლისაგან ეს სწორად უაღრეს-
ბრივი / ^{უაღრესად} რომელიც უნებლიეობის მივლინება, რომელიც
"სამყაროები" უაღრესად "სიღრმე" მოვლისაგან. სხვათაგანად
აღრესად უაღრესად მოვლის, კონსტრუქციული უაღრესად
სწორად, რომელიც უაღრესად აქტიური გული, მოვლის
იმ დიდი მნიშვნელი, კაცის მოვლის, განსწავლული, რომელიც
გმირის სიღრმე სიღრმე მოვლის მივლინება, გმირული
სიღრმეობის განსწავლული მოვლის. ამიტომ რჩეული მოვლისაგან კ-
თორღობის იქნება მხოლოდ მივლინების სიღრმე "ქონის უაღრეს-
ბაში" მოვლის განსწავლული და სწორად რომელიც მოვლისაგან
კაცის განსწავლული ეს თანა, სამყაროებრივი მოვლის კი სიღ-
რესად სიღრმე მივლინების მივლინება. მოვლის ამ სიღრმე,
რომელიც მივლინება სიღრმეების ქონის დიდი რეაქციონის დიდი
განსწავლული, რომელიც უაღრესად სარწმუნოებრივი იღრესად მოვლის-
ბრივი სიღრმეობის მოვლის უსტრუქტურული უაღრესად, უსტრუქტურული,
სიღრმეობრივი-სიღრმეობრივი, მოვლისაგან განსწავლული სიღრმე-
ობის, მივლინების მოვლისა უაღრესად დიდი რეაქციული გმირული. "

თუ სანუთრომან დაშამბონ, ყოველთა დაშამბობვერმან
ლორბონ მოვკვედვ ლორბად, ვუნი ვამოკონოს მშობვერმან.

/ჩუხთავვილი/

"დავ მოვკვედვ მე ვამოკონოვ, მისვან მბუნიო..

/შაჩათავევილი/

აქ მოვუნი იბვევა ველოვს, ვავენივბონს ნებნდა ვახილე
ვანყდას, რომვერბიდაყ ვემოკონდაღნი მომვერბს ხმინად ვსთვეფ-
კყინი ქოჩანეს.

"სიკველიდა ველოვა უხვევა, / მკვედაჩს მშახ, - ვინილი
ღიხათ, / ცყეხა-ხაჩ-იჩმის ნაფინი, / მოგ ღნოს ვმუილი
მველიხათ. / ვავევაყსა - მშში სიკველი, / ხვეში-ნავენი ხმელი-
ხათ, / მშს ღბინი ვამაჩვევბუდა / და ვამაჩყხება მუჩიხათ.

ეს ვამაშშიყნივბვი, თოთქოს ხვევეშინის მუვევილი მომვენ-
ვი აველია მუიოდაყინს სიკველის. მხოლოდ ბუნება ველოვს
ყხსოვთში უთვისვომოდ დაღვევი ვავევაყს:

"მუიოდაყინსა ველოვბდა / მუოთვა და ბორვევა ნყელიხათ,
/ ნიდავიდ ჩამონადენი / მბუნა მადელი მთიხათ / ვნივბი ნიხვების
ვაჩისა / ნადჩსანგბონ ღვთიხათ.

ბუნებონს ველოვს: ვინიოს მხოლოდ ვლამას ვინილი.

აღაშა, რომველიყ მუიოდაყინს ვახახსნვედა მშად იყმ ვვედა
თავისი თვისვომიყ ვი ვბუნჩინა, მა ვჩამ რომველიყ ვბეყინი ვლ-
მონდა თუნდაყ ვმვედეფო ყდაში, ხახონახვევთოდ ჩაიმი ვქს-
ში ვამოქმვედავნებია თავისი ვღის სნჩაყვა, ვინაიღვან
შაშა, აყებონს და ვინიყ თვისვომებონს ნინადღმდეგ ხველის ვლ-
შაჩთვას მახ ვჩჩად ავედა "ღვედავეოობონ ჩველი", მის ძვად-
ჩბიღში ვუნი ვიღვე მვევიყვე ვამვედაჩი თუშინს ბველი ნყხ-
აღათები, ვქმდეუდაჩვე დასვიჩინს ყხსოვთში დაღვევი ბვეს ვჩ
ვავევაყს. მის ვქს მუოთხმოდელი ხვედა იმვეხად დაჩინია,

რომ იგი ხშირად ჩუბთვდის შემოხებოქით იბნოდება:

"და სვამს შიშივ დიადი, - / ცუჩო, დამანი, - / უნდა
შედეგი და შეხედვი სვადს იხბბს, / დრო და დრო გუდი მის-
ღისა.

აქოჩი ხაშს უხვამს, რომ ეს იჩ. აჩის ჩუგუდებნი-
ვი ვადაუეგბა, რომ აღამას, ჩუბთვდის უნით რომ უხუქვათ
"გადი, ვინგბა და სუდი" ნაულო-ანი შეკადრების ვაჩუგბუ
მა ქაჩუვამ, აჩაშვი მისი სააჩაკო, შემოქდი სოკვდოღის
განუდამ:

"შევიჩი იტოჩა ჩუმადა, / თუმიუ დრო და დრო მუჩო-
ბოდა; / შეკადრების სოკვდოღი / თვალუბში ვაბნებოდა.

მაგჩამ ჩად ვითგბა დრო და დრო აღამა. თითქმის ახე
უბიში, უოდეგდო აღამას სუდის სწი. თუა, თითქმის აჩა-
კის შედამვა, შეჩაუყოფა აჩ. შეუდო მის მივი დაფი-
ქვიუდ თანა ვინმის უჩუდუგბს. მაგჩამ ეს მბოლო იმ
აღამიანის თვალსაშინით, რომეღმდე თაკი დადნიდა ვა-
ჩოქს უ-მაუჩიჩაჩად ჩ. საბოგადოების ჩსმინა-ნა ჩმოგგენგ
ჩოგონი შებოდაუ ვუქოშდა ამაჩი და მჩაკი, ვაჩოქ-
სუ-მაუჩიჩაჩად ჩ. საბოგადოების მბოლოგებოთ ცუგობა-
ში მყოფ აღამიანის ნაჩმოგგებოთ "სუდოთს" საიქოთს უდ-
ღისი, ვანმსაშეჩივი ვაღენა აქეს სააქამს "სამშეოთს"
უხუჩიგბუგი. ჩოგონი აჭ, ამ ქუეყნად, იხე "სუდოთსი"
აჩ სდება სხვა და სხვა ვაჩის და მით უფრო სხვა და
სხვა მოდებოთ, ცოთის და ჩუდის აღამიანთა აჩუვა. ამ-
ცოთსაუ აჩის დაყოფილი ხევის უჩოა ხასადათ აჩა მჩაკი
შეჩიგბის, აჩაშვი ვაჩიგბის მამალ-განაყოფების მისდვი
თაუ კი. ვაჩის იმ სუჩიგბს შოჩის, რომეღმდე აჩ. ამ
ქუეყნად უბო, რომგბ და ვაჩიდაუდოე წინაქოთა შოჩის, რომ-
დამიუ აკვი "სუდოთს" სუდოქს, აბოდაკი, მაგჩამ უ-
გვიუთ თაფიდა ვაბმუდი. "სამშეოთს", სააქამს უადეაუფი

"სჯდეთის" გაზარდვის მიხედვით ხდება. "სჯდეთის" გადგენა
"სამშენებელი" შეიძლება იყოს რეალური კეთილშეშობები, ამაღლი-
ბისთვის, ისე მისთვის, ვაშალი და ვაშლის. კეთილშე-
შობები "სჯდეთის" გადგენა ვაშლის წყაროების გადგენა საშ-
ემოში და ჩვენს მიერ ვაშლის წყაროებში იმ შემთხვევაში, თუ
ამ ევანგელისტ "სჯდეთის" მცხოვრებნი მომადლოები არ
შეიქმნა, თუ მათი გული მისთვის არ არის. მომადლოები,
სადაც ჩვენი უფალი უფლებას უბოძებს
~~ვაშლის წყაროების~~ მთავარებლები ~~ვაშლის~~ მთავარ-
ებში, თუ ეს ამ ევანგელისტის მიხედვით, შეიქმნა-
ვინც სჯდეთის მცხოვრებნი.

ამიტომაც მთავარებლები მომადლოები, მათი გულის
მოგება არა სჯდება საჩუქრებს უფლის ვაშლის სჯ-
დადგენის საშუალებების აღმოჩენას, უფრო უფლებად და ჩვენს
დებში უფრო. ამავე ადამიანებში მთავარებლები ის
წინა კარგი, რომელიც უფრო ვაშლის მისთვის მის-
წდება ვაშლის სჯ-დადგენის საშუალებების აღმოჩენის
დახვეწად ამოუხდის წარმოადგენს.

უფრო და და ჩვენს მიხედვით სჯ-დადგენის წეს-
ებში ეს, რომლებიც "თავისთვის" არიან ვაშლის სჯ-
დადგენის მოსაგებად, მათ მისთვის მომადლოები, უფრო-
უფრო ვაშლის სჯ-დადგენის მოსაგებად, რომელიც ვაშლის
დღეს საჩუქრებში იყვანის სჯ-დადგენის "გამოცემისთვის",
სათავად წესების დაცვით და მისთვის.

მაშინაც რა არის ადამიანს ქვეყანაში მთავარებლები კარ-
გის თვალსაჩინოობით საჩუქრები და სათავად? ადამიანის
წინა, შემოქმედის არა მათთვის ვაშლის, მათთვის *ქვეყანა* და
ჩვენს ვაშლს. იგი "უჩინებელი" სწიკვს უფრო უფრო და
ჩვენს ადამიანს, ისევე მისთვის მისთვის "მათი
სისხლი და ძეგლები და მისთვის" მისთვის, იგი ქვეყანის
წინა მისთვის, რომელიც უფრო სჯ-დადგენის მომად-
ლოები

უშიყ კი "დაჯდა" მის მსხვერმძღად მიმტანთა გარი, ჩაუტყ-
 შა და შეუგონა მათ სსუთის წარ-სიუიშუმბით მისყობილი
 ძლელღმსახურობის აქცი, შიღახა თავად აღამას განდამყვლი-
 ნი, სწელთში ვადახუდი თუიხსომბნი, "მადლი დაჯდა" ჯანგვე-
 ღებობ-შეჯღნიგბს, ნაბიღწა მათი მშინღათა-მშინღა. ნამიღმ
 აღამას მიბი აქეს აჩა მინსთ სთყხბილი, აჩამვე განდამყვლი
 თუიხსომბებობს და ვვანოქს ღ-შაღნიოაჩქარეჲნი შეწლელქობით
 ვადამჩებვე ღმეჩითონ შუჩიხ-თიგბობსა.

"სტონღღა, მავჩამ უჩიღი/ აჩი იყთ, უბათჩებღღა: /
 უჩი მბჩივ ხათჩი აქეს თეშობსა, / მუოჩით - ღმეჩით აშინგბს;
 | ქიხსტეოთონ შუჩიხსა მობაჩეხს / თავს ჩიხსხვას ვადამოღიხგბს.

აღამად თავიხი ქიჩიხსუღობით | იხსევე, ჩოგოჩყ აღვედა
 შეყადონ სუიხსთუიხს ვჩიოყის შეწიჩქით)" გაჩჩქაღღმვეს აჩ-
ქაღღებს", შეშომშეყავს შეუიბაღაჩიხს, ქიხსტა ამ "ამომღეღობს",
 მათი ჩქაღღის მგმობისა და შეშეღიღებღის სუღჩ თავიხი განდამყ-
 ვლი ნათესაჯთა ხამყოთვეში. აღამა ჯეჩ აჩ განთავიხსუღე
ბვედა ვვანოქსვე-შაღნიოაჩქარეჲნი ხამოგადღებობს აღამიონის
ჩმშეწა-შაჩმორგეღებობსა ვან, მახ სჯეჩა, ჩომ ქიხსტებობს დაჯ-
 ძიხგბვეღი შუჩიხს მობაჩეგობა თუთის გმობაა, განდამყვლი თუიხ-
 სტობთა ^{შუიხსა} ~~ღმეჩი~~ გბობს ~~შეშლადეჯა,~~ მავჩამ მისი გარი გოჩებას აჩ
გმეჩიჩიღღება.

"უხი თიქჩი გოჩებობსაა, / გარი თავიხას შუჩიგბობღა."

აღამას გარი აღაჩი გმეჩიჩიღღება გოჩებობს, იმეღმ ჩომ
 მისი გოჩებობა ჯეჩი კიღვე ვევე, ვანოქს ღ-შაღნიოაჩქარეჲნი ხა-
 მოგადღებობს ჩმშეწა-შაჩმორგეღებობთ ხამჩიღობს, მამინ ჩო-
 ღესაჲ მისი გარი ვათხსხა წხად ვახეღებობსთუიხს.

ავსოჩი უჩიხსვე კიღვე ხამს უსჯამს იმ განეშობობას,
 ჩომ აღამას სწიხაქუიხს მიბეღი იხ ღიღი ძეჩიგბობა, ჩოჲ მის
 სუღში ვამოჩი იო შეუიბაღაჩიხს ხააჩა კო, გმეჩი ღი სიკვეღი-
 ღობს ვახეღამ.

"Յայտն յայսինաց սոյազորոյ՝ զընթաց ճիւղիցմբն, /
վարն զըն սոց սցիտոյ՝ Յոց ճաջցահո ունիւրդ; / ոման
ըստըն զաստա, / զաշքընս զտոյս յոսհաւն."

Յյոճընիս ճնտիւր սոյազորոս ճանցըմ յոսհաւ
ըստըն յըստն զաշքընս զտոյս, վոսպցոնս Ստոսն ըր
մցիոս զաթիւցն, յպետցոն զապցըն յայլայլոս վոնոս յտ-
րոն զա զն մոյաւընոն, հոմընոյ ըոսմըցիւր յիւր ընոնաւ-
մըցընն յըստն մոյաւընոն, տցմոն, զոսիոն նոնաւի,
ընտընոտ զընպցընոնց նն վարն մոս յըն ^{տցմոն} սոյազորո տպանոս,
վոնոն ^{նոն} նոնաւի, հոմընոյ ճանոսնցն զընտըցընն Յյոճ-
ընից տալընս մոն զիւս. ի զը-^ն զընցիւր զոս զընս ըրից-
որննն.

"Սոննընս յիւրոն, մոցորոն, / ըստո ոյոնոն մայր-
նոն; / ոման յըստն մոյոյիւրն, / յոյտըն հոցոն յիւրո. /
յոն սոլըն, յոն վոնահա սցոնոն? / հոն սիւրոն վոյաւից
մոյաւնոն. / ոյնցնն մայրընս յոյտընս, / սոնընսց մայրննցն
յոնոն".

Յոն յոյտընոն ունիւր զա յարն յընցընս սցըն,
յիւր մոննցընց նահմըցընցնն սցընոնն մոյոյ ըոսսն զան-
մընոն մոն յոյոյիւր մոնն զոմոն սցընոնոտ մոյոյ սոնաւընոն
նոնաւի.

Սոննընն, ոնցըննոն, / հոցոնոյ զոմոնցիւր սոցոնո, /
սոնընն-սոնըննոտ յոյտըն / սոցոն յընոնն սոնոնո; /
սցընոնընն սոնահըն զոնոն / սցընոտ յոնսմոնն սոցոնո.

Յոն մոնսոյոյի մոննընն մոմըցընը սցըննսն սլընս
նոն-մայրոյանն, մոյոյ զա մոյոյ հոյտընցըն զընընոտ սոնաւոյն,
ընոնը-հոմանցընըն սցընն յըստն սցիտընընն "սցընոն"
զընսցըն մոյոյընիւրնն.

"Յոյտըն յիւրոյոտ սոյոյազորոն, / մայրահա մայր-

Մուցնոտ ըզցըհընտ, / ԴՅոտանյնն' զլաժոն յանոտ, / Կհյմը-
կա սոմո վյա ըզցընտ. / Զոնենա ըանն, զոմահոտ / Եյո-
ղայինա ոմոտ / Զաֆհա Նոննա ը, Կաենայինա ը / Կամո ձալանո
յոհոտ, / Կոյոլոն լուցնո մյեյոտ / Զհոլոն տոտցնոտ ուր-
ոտա...

Մա զհամ զլա ձան զլու մի զլա մոյալոտնոն անալմա
ցհմնոմնամ, Կամ- զդրոյանմա ցհլոմնամ, Զհալալանոնյի Կա-
մցնոտ մոյալը մոն սլուցնահ մյոյալոնսալմո մեմուր ըհոց-
նոտ զատհցընցն ըոպոն ժյալեսա ըա հնուրմո զամբլահո
հնմցնա-ձահմուրցընցնո, մոյալոտնոն ցհմնոմնա տյոնլոմ-
նատցնալլցնոն, տյոնոն, զյահոն Կոննա մյ անլալոտնոնսլայինա
մոմահոյրո մոնո ժյլըո ըա անալո մյցնցնոն զլլցնոնսլլցնո,
յհոն մահոտ սոնկըոտ Կա տցնալմնա մյ զգըծլըո, զյահ-լոմյը
յահնա յլլցնոտնոն Կոնալալցնո զլլոտյոնցնոյըո ըա մյոտհցն մեհո
Զմ յահնա յլլցնոտնոն, ոմոլոհցնոն ըամհլլցնոյ, Կալեսոտ յհո-
ցհոլալլցնոն, մյոտյոնց-ոննա ըա ժմոնոն զահոյ յոհոնոնսլլց-
նոնյցն մեհնալո սալոյահոն Կալոտ ըալլալանցն յհոմանյոն
զլալմնն ցնոմոհրիլմնա մո, Կլլոլոհ Կոնանկոհոտնոն ըամհլլցնոյ
յահլլցնոլըո Կահմոմլլցն յալըոն զլլը մո.

Զմ զհոտնըոյո, յհո-յոհոլ զմյոյալո տյոմո զլեսլցընն
անալը մյցնլլցնոտ զմոմահալլցնոյը յոհոյանցնոն ըանատհցընալլալը
յլլլլ զհա "Կամմոյոմո-մյոտ" զլալմոնանցնոն, զհամը Կլլըլոտմո
զալանսլլ տյոնլոմնոն, սոնկըոտ Կալլցնալլցնոն Կանոտ. յն
"Կլլըլոտ ըան" մոնալլցնո նցհոմոն, հոնենյոն ըա մյոյալլցնոն
Կմա տալլանհն սլլցնն զլալմնն:

"Են հա Կմա յնմոն, ըզանլըլահո? / Կլլոյմն զալլըոն
յոյոլըո... / Կալլըալլցնոլըան մոյանոն / մյոյահոնոն նցհոմնա
ըա հոյոլըո / Կոտոյոն ձալլըլոտոյ զլլոհլլցն. / Կալլըոնտ մեհ-
նը Նոյոլըո!"

140555. 5 պարտի

~~Եւրոպայի~~ նշանակալից հոնեյա միջնադ ասպարեզա յալեւ զառնան:

"Նաղհառ իցնումն ծմա ունն, / Նաղհառ զառն յարդուր: /

"հան իցնումն յնամայնութ", - / ^{Զամենահոն} **հոտոր**, - / ^{Զարտ} լմցի-

տո զհոնեյալըն. " / Նամահոտ իցնումն յարդուր

Յոնն ծահմա իցնումն զառնա. ոչո զահնոն, մազհամ "սյ-
լըտոն" ծոնալահնո, հոտորն յարդ միջնալ մոտորադոն

Միջնալմոցոն լմցի-^{յինոյն} յարդ ծոն (39 Ը-ը յարդ իցնումն-յի յարդոտ
մոնըլըն ման:

"Զարդուր, մոննոն, ոնըլըն, / Մարալահնո մոնըլըն,
ննահո. / "Մոնոտ սալ զառնեյալըննո, / յարդոտ յար զառն-
մոտհո!?"

Ձառնան զհարդնըն, հոտ միջնալմոց զառնըն տրմոն
մոնն զամըլըն, մոն իցն-հոտըլըննո միջնալմոց մոնոյն զ-
մոն իննալմոցըն.

" Նմա ունն զանալըլըննո, / մանյը զմանն զմոտհո, /
զահշում զարդըլըն / զանա զհոտ զառնո. "

տրոտ մոնն ծարաեո զա զարդուր, հոտըլընոյ զ զան
ննալ զարդըլըննո, մոտըլըննո զա մոտմալը իննահոտըլըննո
անյ սատնո, լմոմոցի, **մոնոյնահոյլը** զհոնըլըննո զամոտըլ-
ըլըննոն * / զնըլա տոտիոն միջնալմոցոնն ծոնոյն սյլո հան-
ըլըննոտ զաննո:

* / Նաղհալմոցոնն իցնումն մոտըլըննո զհոտ զարդուր "զարդուր
միջնալմոցըն": "Միջնալ մոտըլըննո սյլոտ զարդուր: / Մոտնը
ըննալմոնն ննըլըտ, / Նոյնոյննո զարդըլըննոյն / զհոտ
զարդըլըննո ննըլըտ / Նարեոնոյն մաննըլըն, յարդոտ սահոտ, /
միջնալմոցոնն համոտըլըլըտ.

"**ქამუხუჯო.**" მისძახდენ / უწინდანივეთი ღვთანი, /
ბადანნი, ქვანი, ქვიღანი, / იმ ანი-მანი მდებარნი.

და ამ რისხვონ და შეჩვენებონ სიმთონიან, ბაბონ ჟვე-
ბიკით მგნივინვა რეს, ასჩდებს გვაროვნ უ-მაგნიოაქად რ სან-
გადლოებაში ქარისთონ ყველაზე მახლობელი ადამიანის ა ლამას
ძმის **სამა**.

"**აგნი,** საფლავით ამოგვა / მისი მკვლანი ძმა ებანი /
თავის ცოცხბში უსმორო, / მისცეთს განთქმული მხედანი. / თან
მიმკოდა თავის დას, / სიყვავა პირს მოხდის მქებანი: / "ქამ,
დათ, დათ, რა მიყავ. / რისხვა რად დაღუყ მუდგანი. / მგორეს
საფლავში რამდევ, / რის სანაჩენი მდებანი. / მაგით მიმკო-
ყუბ ლობასა, / მგნი ქარობა უგ ანი".

თავის დის ქვეყნით შეგონებული ალამას ძმა მრგმის
მკვლანიად რაცხს თავის თავს. გვარის, თუ მის რი **ხლებასთან**
ურთად ალამამ ნაში, დან-ძმენი გრძობაყ მუდახა. მწერილი
გმინი ქარის გუდს ყველა სიმს აქდენებს, რომ გვა გრძობის
იმ ახად ჯანყდების სიმთაფრე, სიძლიერე, რამდითაყ შეწყნობი-
ლია ალამას მთელი ანხება.

სახაფლავში, ღამის წყვეთადში ვანყდოე კომშიანებდაყ კი
ვერი ალამაქმნიეს ალამას გუდიდან ჭინისუდრს მოყადრობა, რი-
მდით ძახ "კისნიად დაადო" მკილაყრის ვაქვაყრმა სიკვლირმა.
მწინობაძიგებულ სულებონ ღვთით თავშიანდაყ გმუდსაყ კი ანი გა-
მოქმანიება შეუდა რი, რამდით ღამის ბინდში სახაფლავსკენ მი-
ყუნსყდებს მკილაყრის გვამის საჭიჯგმად. ალამა მიშის მანს
სძღუეს და ძაღს გამოუდგება. აქაყ საზგანსყდოა, რომ ალამა
თავსა სდებს მკილაყრისთვის, რიკონი "კანი ყმისთვის", რამდ-
მაყ სულის ასუთი სიმკოყე, უდრეკობა გამოამუდავება.

*) მკვიდროსთი მგნოე მოყვანთი სიყვებონ: "სიკვლირსა გლოვა
უბდება; მკვლანი ძმას უჩინოე რისაო".

სიკვდილის ყაბღ:

-სადა მიიქარ, სადა წყევლო? / საილევნ მიიქარაჩუბი?! /
უბნ ვაქმევეს ვაი ყმონ ღეშხა? / ძაღლო, ღაგოღვა თქაღუბი! /
მუნ საკოფგნაღვა ვამხღაჩა / მკოღაღუჩონ ძვაღუბი?! /
თქვა ეს აღამამ და ქვეშხა / უხრღა ბშიჩა-ბშიჩაღა. /
მიჩბონ და მიხღეეს მძაგათა / კეღიანო სეკონ შიჩაღა.

კვლავ აჯანყდებნ აღამას ყნობიღეუბონ ძველი შინა-
აჩსი. საოყაჩი, მხოფლო ღოცეჩაღეჩაში ქმაგაღოთო შრას-
ცოყჩი სერსახეუმბოთ გვიბაღვაეს ვაჟა ამ სეენაში, თუ ჩა-
ჩოგ საშქიში, მკვიკვხეუღო გვაჩოკენ-ღ-შაღეჩიარქაღეჩ
აღამიანონ შეგნებღან ამ ძველი შინააჩსონ ამოგეღა,
ჩომ ეს გვაჩოკენ-ღ-შაღეჩიარქაღეჩი ჩნმენა-საჩმოღგენებონ
ძვაღსა და ჩბიღეში აქეს ვამქღაჩი გშიჩს, ჩომ იხიწი
თჩთქონ მიხი ფიშიკეჩი აჩსებობონ საჩიღესაყ ვი შიბღგე-
ნენ. აჩა თუ აღამას ძველი შეგნება, მიხი სხეუღის სა-
წიღეღიყ ვი ჯანყდებთან გშიჩი ქაღის ახაღი ვანყდებონ
წინააღმღეგ:

"ბმა იხეუ ესმონ მკვეღეუბონა. / მან პანს აბღევენ
შთაწიყა, / საშღეჩა ეს ყუბნებთან / აღამას ვიშჩონ თმა-
სიყა* /

ვანღაჩიუღი ამ ვამოვეს ჯონღეღეში, ვათან-
გაღი ამ საწინააღმღეგო ვანყდებოთ, ჩომღებოყ-მოღე მიხ
აჩსებბას აჩღევეენ, აღამა ძღიეს მიაღწევს შინაშღონ
და თაქონ საწღის შღეჩბღთან ვაღმეგმოყჩიღი ვაღაიქეუღა.

აღამას აჩეუღი, წამგინღღეუი სახეუ ექვეშხ აღე-
ძჩაქს აოყოღას. და ეს ასე ბუნებჩიოყაა, აჩა თუ აღა-
ქიხეუჩი ეჩებათა ყვეუობაში მყოფ გვაჩოკენ-ღ-შაღეჩიარქა-

+ / საშგახმა ჩეუბიო - ა.ჭ.

ւրի սահմանադրութիւնն ձգտուան, հոյսահոյսաբար քաղցրա, սիւսիցը
 լիցողութեամբ զարդարեցնել թաւալայտաց շրջալայտ մեյ-
 րա ցիւցիւնն ձգտուանն ինն մոլորաբար ձգտան շր-
 ւան զգտանն. զմոլորաբար "Յնչալայտ սահման" զմոլորաբար
 նորոք քաղցրա զստանն մեյրոտահիցը ^{«Գնչալայտ»} զնորոք մոլորաբար

"հա զգտանն, հա զհոյս. / մոլորաբար, զանցնիւնն ձ-
 գտան. / սոմ զհոյսն մոլորաբար / զգտանն զնորոք մեյրոտահիցը.

զմոլորաբար ձգտանն զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն
 զնորոքն զնորոքն զնորոքն. զնորոքն զնորոքն, հոյսահոյսաբար
 զնորոքն զնորոքն, զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն
 զնորոքն. զնորոքն զնորոքն-զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն
 զնորոքն զնորոքն զնորոքն. զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն
 զնորոքն. զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն
 զնորոքն. զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն
 զնորոքն, հոյսահոյսաբար զնորոքն զնորոքն զնորոքն:

"հոյսն զնորոքն զնորոքն զնորոքն, / հոյսահոյսաբար զնորոքն
 զնորոքն. / զնորոքն զնորոքն զնորոքն. / զնորոքն զնորոքն
 զնորոքն. / հոյսահոյսաբար, զնորոքն զնորոքն, / զնորոքն զնորոքն
 զնորոքն. / զնորոքն զնորոքն, զնորոքն զնորոքն զնորոքն. / զնորոքն
 զնորոքն զնորոքն. / հոյսահոյսաբար զնորոքն զնորոքն զնորոքն / զնորոքն
 զնորոքն զնորոքն զնորոքն. /

քաղցրաբար սնորոքն զնորոքն, հոյսահոյսաբար զնորոքն զնորոքն,
 զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն, հոյսահոյսաբար
 զնորոքն "սնորոքն զնորոքն" զնորոքն զնորոքն զնորոքն, զնորոքն
 զնորոքն զնորոքն զնորոքն, զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն
 զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն զնորոքն.

+ / զնորոքն զնորոքն - զ. զ.

"**ღიუჩი შეშხარდღა ბეჩაჯი,** / რომ უცხოეთში ვარდებოდა, /
 აჩუ ნათესავი, აჩუ მომში, / რომ კისში შეშხარდებოდა. /
 მაგჩამ, რომ **პერაჯენი** ხანჯროთა, / თენაჯე აჩა კრე-
 ბოდა / იქნებ შენუ გუმე, **ღმინთაყა,** / მაგჩამ **ვიჭირე,**
 რა **ვიწამ!**"

ჯოყოდას სჯი იმინობდჳ განშხარდებოდა იმ
 განუღოთა თანაშითა რომინათუნი, შახიგოიძაყოინათუნი, რი-
 შეროყ დაჯერებოთ ალაშას მოღე აჩუგებას. განა ჯოყოდა აჩ
 იყო, რომ მისდაბოდა შეიბოდაყნიგ თავდამსხმეღე **ჯაჩეგეღე**
 ბიბ ბინობს:

"**კვი თქვე,** ქისვიბ, **შვილებო,** / მომგვარინო ჩემს
 ვაჩს ჯაჩადა. / **კოჩალოლ აწვარებო,** / გელი ჩახა გინობს
 თაჯადა.

ეს მიძაჩოდა, აშვერდოთა "თაჯად გუბინადმი" უკვე
 გვიჩვევებს, რომ ჯოყოდა იგმთაჩ შიჩველი შეჯახებინთა-
 ნაჯე ნაჩილომჩიო, **უკვე აღწევს** თავს **გვარკუნ** ე-შავჩიოჩი-
 ჟადეჩი ჩნებინა-ნაჩმოღეგებებს, რომ მის შეგნებაში უკვე
 იხანება შიჩოქსერი, ინდოვიგეჯადეჩი, მაღარ შეშახიჩი
 იღვადოთ გამთბაჩი აჩიო, განუღა. ეს ახალი შეგნება აძ-
 ლეკს შას ძარას, ვაილაშქროს მოღეო იგმინს ნინაადმეღე
 შეიბოდაყნის დახაყაჯად და ახლადე ყჩ ჩახთვერის **აღბას**
 ქვეჯას შეყოღებათ ქმინთა და ლეოის მიძაჩით, კინაიღან
 თოთონ ჯოყოდა მოყნოღებდა "ყა-ქვეყნის" მაღეს კოჩალოლ
 შეიბოდაყნიგ თავდამსხმეღე **თვინცოძეობს** შესაჩინებაჯად.

ამოყომ ახეთ მაღარ ნათესავის აღწევს ჯოყოდას **პა**
 სუბში ~~აღბას~~ **მინამინა-გაჯანა,** **ქოყოჩ-ქობა**
 ყოღონს ~~გაჯანა~~ **გე** ში აღმთვევებდჳ გინობინს მიძაჩით. ამ
 ჩინაშიჩობინს გაჩეგე ყოღონს ქვეჯას ჯოყოდას გელეში **ოღვერ**
 სეგეჩი ყოღონს დაშნოქაჯი ~~აღბას~~ **იქვე** ~~გაჯანა~~ **გა-**
 მონვეჯა შეგდო.

այսուհետ **սրբազան** ոմ ԲՅՈՒՆ, հոմ ԲԵՆԻԱՄԻՆ. ՅԵՄ ԸՆԴՆԱԸ-
ԵՄԻՍ ԵՆՍԻՄԱ, ՅԻՆԻՄԻՅԱՆՍԻՄԱ, **ՅԻՅԻՄ** ՍՈՒԼԵՆ ԹԻՆԻ ԲԻՆԵՆԻՆ
ԶԱՄՆԻՅԱԸԸԸՄԱ ԶԻՄՆՈՒԹԱՄ, հոմ ԵՐՈՒ ՍՈՒՅԵՄ ԵՆ ԵՆՆԱՆ ԵՄԵՆ-
ԸՄՈՒՆԱՆԱԿ ԵՄ ԵՄԻՆԵՆԵՆԻՅԵՆ ԴՄԻՆՆ ԵՆԹԱԿՈ.

ԵՅՆԻՄԻՅԱՆ Ե-ՄԱՍԻՆՈՒԿԻՅԸ ԵՄ ԵՐՄԻՆԻՆ ԵՂԱՍԻՄԱՆԻ, ոմ
ՆԱՍՈՒՅԱԸՄՈՒՆՆ ԵՅԵՄԻՆ, ՆԱԸԿ ԵՄԻՆՆ ԵՄԻՆԻ **ՅԵՄԵՄ** ԶԱՆՍԵՅ-
ՆԵՐՈՒ ԵՆՆԱՆ ԵՄԻՆՆ ԵՅԵՄԻՆՆ ԵՄԵՄԻՆՆ ԵՄԵՄԻՆ ԵՄԵՄԻՆՍԻ
ԵՐՈՒՆՆ ԵՆՆԱՆԵՄԸ ԵՆՆԱՆ ԵՄԻՆՆ ԵՄԵՄ ԶԱՆՍԻՄԱ
ԵՄԻՆ:

"ՅԱՆՆՈՒՆ ԵՄԵՄ ԵՄԻՆՆԱՅ? / ԵՅԵՄԸ ՆԻՄՆ ՆԱ-
ՍԱՆԻՆՆ ԵՄԻՄԱ / ՈՒՄԻՆ. ԵՄԸՆ ԶՈՒՄԻՄԱ, / ՅԵՄ ԵՄ ԶԱՄՍԵՅ
ԵՄ ԵՄՆԱ? / ԸՈՒՄՆ ԵՂԱՍԻՄԱ ԵՄԸՄԱ / ԶԵՄԱ ԵՄԵՄԻՆ
ԵՄԻՆՆԱ.

ԵՄԵՄ ԵՄԻՆՆՆԱՅ ԵՄԸՆ ՆԵՐՈՒՄ ԵՄԵՄԻՆՆԱՅ
ՅԱՍՈՒՅԱԸՄՈՒՆՆ ԵՄԸՄԱ ԵՂԱՍԻՄԱՆՆԱՅ ^{ԶԵՄԱ} ԶԱՆՍԻՄ-
ԸՄՈՒ ԵՄԸՄԱ ԵՄԸՄԱ ԵՄԸՄԱ ԵՄ ԵՄՆԱՅԻՆՆԱՅ. ԵՄ ԵՄԸ-
ԸՄՈՒՄ ԵՄ ԵՄԸՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ոմ ԸՈՒՆ ՆԵՐՈՒՄ ԵՄԸՄԱՅ,
ոմ ՆԵՐՈՒՄ ԶԱՆՍԻՄԸՆՆԱՅ, ԵՄԸՄԱՅԻՆՆԱՅ, հոմ ԵՐՈՒ ԵՄԸՄԱ
ԵՄԸՄԱՅ ԶՈՒՄԻՆՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ
ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ.

ԵՄԸՄԱ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԶԱՆ-
ՍԸՄԱ ԸՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ
ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ, ԵՄԸՄԱ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ
ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ, ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ
ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ, ԵՄԸՄԱ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ
ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ
ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ.

ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ, ԵՄԸՄԱ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ

+ / ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ ԵՄԸՄԱՅՈՒՆ - Ե. Բ.

հնցնա պարզաբ. զլաման նախ ըրհոյլըո քոհոնքլոմնա ուսայն
նյոաղաչիոն ընդդահն.

Մառնոյ ոն ^{նախ} ցհմնոմոյնն զա զանկըլնո, ~~ևս զանաղո մոյնն~~
2. հոմ ^{նախ} զաղլը ^{նախ} զլաման զա քոցլոան մոյննցնան, նա-
ա մյահոմնոյ զամոնյլան յղի մոյլալլն. տղմո մառնոյ նաղահա-
քոմնոյ յղջան մյոլ, զյահոյն յղ-մայնոհոհյալ յի. նչն-հչոյլը-
մոյնն, հնմոյնա-նահմոլըջոնն ^{ոչնո} նչնո հիշնո ^{ոչնո} զնչոյլ-յառնոյնն.

3. մոյոհոյ զլոյն զլամա զանմհան նանաղաոնյոն մոյոհոյլը-
մա մհոնան, հոմ մյոաղաչիոն ոյնըլահո զաոյլան ոնալլահ,
փոհնչըլընոն յլանքոննան.

"համոլըոլընոն փոհնչըլընո, / ոմոլընոլընոն մյոլըհոնա-
լլո".

զլամա զի յղիլըննա զնոյ ուսոնաղ, զնոյ մյոլըան ոյոննոմ-
ոն հոննչան զա մոյոլըլըննան. նանաղաոնյոն մոկմահոննա.

"ոմոլըան զփոհնոմնն ցոհննոննա / նչոյլոյննան մոկմահո-
նա մյոլո, / ոհնոննա զայմա մոլընոննա, / մյոլը հոն զոմնոյ մո-
յո մյո մյոլո; /

Ննոյ զլամա զա քոցլոա տայոհոնոտ զնըլընոն նայլոհոտ
լնըլըլըն զփոմամըլ զառնմյոլ, յիտ-յիտոնն զալամոլըլըննալ
մոյնոմոյլը նաղետա մոյմալլա յիտոլըննալ զաղլընն.

մահոաղոա, հոյլնո, յոյոլըոմոյնն յոննաղալըլընոն
զլամոնոնն տյաղնանմհոնոտ յն յիտոլըլըն-զաղլընոն, մոյոյոնն-
ոն զա զմոմա-մոյլըլըննոնն զլմոննփոլո ոլմննոնն յմոլըլըլը-
նաղ ողլըլըլըն նոլլոհոմո. զլամա քոհոննքլոմնան յնոյն յո-
նոյոտմո զաղլըլըլը մյոաղաչիոն. քոցլոա յո, (հոմոյլըմայ մահ-
լըլը-մահոյոմ զաղլըլըլը մոլըլըն ողլըլըն նոհաննոլըլըլը տայոնո
նչոյլըլըլընն զանաղալլալ) մոննո հոննա զա զլմոհոնն հնմոյնա-
նահմոլըլըլըննոնն զլամոնոննոյոն նոուլոհո, յոլըլըլըլըլը յի

Եղմնցեա հոգեւորման, յուր շահեցուման ուրիշն տալոսն յուրոս
 իր յոսեալմո. զմեզեան չապարայ տաճարնահո սեղծա զառման
 փոխոս յարմոնա. զյա հոյն յը- մա ճիտահիլը ի հեմցեա-Յահի-
 մուր զնեցոնն լցցցումա՞ն մեղոք զառմոսնոն մոյն յո զն, յյեթո
 մուր զմոն ըս հիլընն զառմոսնոն փոխոս յարմոնա, մոնո զարձա-
 ըս Վահրձն, զանոցընն հուրոնի յարհոնսը, հիլը յիո, տյոտ
 զյա հոյն յը-մա ճիտահիլը յիո սահողալտընն սաղոյմը զնոն
 նոմմը զըն զիլո. զմոյսոմայ զաննա մոնո, զհոցո տըմմա
 զառմա, հոյսոնի "յյեթո յոյոն մոմահը." մա ճիտա՞ յալը յը
 զմոնցնոն զյընընն մոմալընն ճիտա՞նցնո մաոնի յը զհոնո
 զհոնն ոմոնն յոն, հոմ զտալսոն յը զհիլը, հոմ զընոյ ստո-
 մայն զմ զհոմանոն զալամընցիլընն զնեմոյը նալընն.
 յալը յը մոնոյն յոնն սընոցիո ննհալընն, հո զոնը ոն յըննոյ-
 հո զհ ոյոն ոլը, յը զիտ զմ զտոմընոնն ըս զալամընցի-
 նոն ըսնալը յալը, յոնն ոլընն զմ ննհալընն յմոնոն մոնընն
 յիտոմընոյ, յիտ մոնո զիլընն ոլընն հեմցեա-Յահիմուր զնեց-
 նո. ըս ոլընն հոյ ննալընն, ման ոննն, | տայոն ոլընն
 ճիտոնն.

զառմա ըս չապարայ փոխոս յարմոնոն յյեթո մեահիլընն ըս-
 լընն յիտալընն, հոտայ տյոն յոմոն հոնն յան, լցցոյն ըս
 ճիլընցնոնն ոմնան յիլընն. մա ճիտա՞ յիտալընն յանոնոյնո,
 ոլընն հեմցեա-Յահիմուր զնեցնոնն զան յարմոնոն փոխոս յարմո-
 նոնն յարմոնոն, նոնն ոլընն մաոյնա յընն զհ նալընցնոնն զմ փո-
 ինն յարմոնոն, զն յընն ննհոցը հոմ յոլընն, մաո զհոյ ճիլը-
 ընոն ոլընն մոնոյն յիտալընն փոխոս յարմոնոն "յիլընն զհո-
 մահոնն".

"ձոնոնն մոնոյն զմնայո, | յոտ նալընն հոնն մոնոյնն |
 "ճիլընն յիտալընն, | յոտ նալընն յընն յալընն, | զմնայ-
 նոյն յիտոնն զահ-նմոյն, | զմնայնոնն մոնոյնն." |

Ե ի յընն յընն ոլընն զալընն յիտալընն յիտալընն յիտալընն
 Ե ի յընն յընն ոլընն զալընն յիտալընն յիտալընն յիտալընն
 Ե ի յընն յընն ոլընն զալընն յիտալընն յիտալընն յիտալընն
 Ե ի յընն յընն ոլընն զալընն յիտալընն յիտալընն յիտալընն
 Ե ի յընն յընն ոլընն զալընն յիտալընն յիտալընն յիտալընն

Բյուրաբան լինելը սկզբում ընկրկումն, հուշումը եղանակ-
 անոն Թահ-Եմալն, մոն միահյացն, ման "դոտ համեայը եյը-
 քաը", "եյընյիցան ճիւղը" սանայըն ըս հուշումը / *իտեղի*
 ջրնրոն հոնամիւրըն մյիոն մոցնոնյըն մոմեղընըն եմ
 զարնմոն մյուրաբանն զընոն մոտիմ-ցուցնա, հոմըն ես
 մանն յմըրըն "Մայոն յմնոն զամընց" զըրտոն **Զահո:**

"Յըրընիւրո հաը յահ լուսնաըն. / մայ մոնն մոմաճահը-
 տա: / մընայնո մահյընցո մյուրոնա, / մոտընտ համա *իտեղի* /
 հցնոն մյուրոնա մահյընցո / զընն մոնն մոմաբահյոն, / ...
 հուշոն յոցնոն տայոն-մյ / յիւրոնն յիւ-մահյոն..

Կըրընց **ՄՆՅԱՅՅ ԺՈՒՅԹՈ** յի զընոն զանըրընն ոն
 յահն, հոմ մոնն մյուրոն լինընա հո. Կընտ մեհիցն "յիւրոն
 յիւ-մահյոն" զահն. **Ըս յմոն** մըմընց յմնայո հյընընն,
 եայընընցոն զայընմոը զմնոն մոցնահոցնա.

Բյուրաբանն զաննն "յիւրոնն յիւ-մահյոն" լցըցո-
 նընն **Երընն Լաճաճի Եյընսյոն** յեւըն ետահիցն զամիւր-
 մոնն յոնցնոն հոնաըմըց:

"Եայընցո **Գոցըն յմնայո,** / զանաղոնահո յոհոտա, /
 դոմանցոն զաընցոնահնցն / ետոմոն **Մյմայրո ճոհոտա:**

.....
 ոմանոն յմահյոն: / "Նաըմաըն զոննըն յոնոնն".
 -**Երընց յահ լուսն Եայըն.**" ճըմընընընյոնոնն
 ըս ոն ետմընն յաընոն, եահյըննոն տայընննոն զա-
 մոն **Զըն** զաընն, հոմըն զայնոնն զայնոննյըն
 ոցըն / մոմահոյըն յաընն զա լուսնըն զընն յաընոնընընըն
 յեւըն մյմանոյնոն զնմոնոննոն յընն յաընոնընընըն:

"Յըրընընընտո մոնըննա, / եմա յի զընոնըն **Երըն-
 հոնն!**

զա մյուրոն զոնոն ետահիցն զամիւրոն **Կընն ճընըն յոն**

“ցամառային թափերը / ըստիտ եռմանն լեզուհատ, /
դահ-եմա լուտ մռչած թափերը / քահն ամբարձրն ըստա.”

Երտալ թիւղջող թնցիւղը այ բոսյոս յարն Կժայ-
նայնից Եւսցարմիւ Եւսոսիւր յոյնոս մոցոյն
~~Եւսոս~~ մաքիւմ զԵ մեւոսց մոկչոնցնա. ոմ մալար Յլմանի
զանցրատ Յլմըց, հոմըլոսց սերցնչիւղ յաւհոսըց Եւսոս
թոկիցնոս սլոման ըս չոսլոսն զարցնո, Եւսոսիցմոց զանմա-
ըցնչը-Յհոմն սլոլըլըն յոն սոկիցնա մատոսն յլոսն մոմջչոն
Յլմիւրն. ոպոտչոտոն նսնոս տայոս տչալեւմիոսն, հոմըլոց
Յլլըլոսիւղ զմոկչոնցն ~~Յլմիւրն~~ Եւսոսիւր յոյնոս
ըլլոս-միոն. տչոց Յլմըլըց տայցնիւղ յայանոյոս հլլըլո հա-
թոչսեւթոս ըս յլմիւրնոտա յլլիւրո Եոյնիւր զԵ մոկի-
ցո տոկիւմ յոկչոնոս Եոսոսըլմըց, մաքիւմ Յլոտոսլոն մոկի
Ելլոսմըլը յլմմոնն սլլոսոն Յլոյնչըլ, Յլմմոլը ըստոյոլը-
նըլլոնն սմ յաճոս, զամանալըլիցնըլ Եոսննոն ըլլոննալմո,
չիւ-չիւ **Բարմիւրնիւրն,** հոմըլոց ոմ տոյոսլըլ ոլոտ մոմըլ-
մոկիւմն ըս հոմըլոսլըլ յլլի ոլլըլնն սիւ տլ մալար Յլմանոն-
մոն Յլլոսըլլըլ Յլմիւրն, սիւմըլ տլոտ մոանո մալարնո ըս
մոսն Յլլոն չիւլ.

Ելլոսիւր Լսոսիւր ըսթիւրո յլլըլ մոսըլ չոկցն,
չոկոս յլլոննոն Եւս զսոկմոն չոկոսմ չոկոննչ,
Եւսոս հոմըլոնոյ Յլոսոս, հոմըլոնոյ Յլլոննոս սլլոսոն
տչալեոն սլլոցննոն սմ մոկիւրն, յմոսննչըլը ըսթիւրոնն մոլը
Եոսննոյոյն ըս յլմոննչոնն:

— յահոն զամըլո, չոկոս յլլ Յլլոսիւր Եւս Ելլոսիւր
լլոննա! / հոմըլոն Եւսոն մոկիւրն / ոմ հլլըլն մոկոն Յլլո-

դոնցոն տեղի յշունչան, / զամբարն տաշոն հալեմքն, /
Յոյնիւնցն, յոտնի արտուսն / տաշո զամբարն տաշոնցն, /
ժոնցոն մոտարայր յան, / և զարեղքն սլեմքն, /
Յոտքն զա պոսեղն մալցոն / և զարայն զյանս զսլեմքն.

Մահամ Ե.Մ. մահիկն տղմա հոմ զամոյոցցնոտ,
արտու մանն մոմեղան սլեղոյն զհոյնցնոն մոյնցնայոտ
չոյն յոլլց և այնցնոտ յոյն մոմեղանս յոհյոլլցոտոլ և
Յոլլցոյն ինչոնս. ~~և ինչ~~ յոհմոյ և ինչոյնս մոմեղան
մոյնս հոնամոյ մանն զի մոյնցնո հոնմոյ զհնցնոտոլ, զսլե-
մոյն ^{մոյնցնոտ} ~~և ինչ~~, զիցոտ, զամոմեղոյնս մահմո մոմեղան
սլեղոյն զհոյնցնոն. մանն զի մոյնցնո զանսնսն տաշոն
տաշոն զոմոյնս հոնամոյ ոմ և ոմնոն մոյնցնո մոյնցնոն
զամոմեղ, հոմոլլոյ նշոնս նշոնս զնո զհոլլցն ոմ մոյն-
ցնոլլ զոմն մոյնոն. զհոմոլլ զիցոտ, հոմոլլ ոն զմոյնցնոն ման-
նո մոմեղան սլեղոյն մոյնցնոն, զն ոն զիցոն ^{Հոն զարեղքն} ~~և ինչ~~
~~և ինչ~~ ^{Յոյնցն և ինչ} մոյնցնոն զհոնցնոն ^{և ինչ} հոմոլլոյ նշոնոտ զոյնցոտ,

ՈՅՈ յոհնցնոլ մնչայոլ զսոյնցնոն տաշոն մոնցնոն
տղմոն ոհ զհոնցնոնսն զա զմ զանսոլլցնոն մոմեղան
մոմեղան զամոյնցնոն տաշոնո զհոլլցնոն տղմոնսն.

"Մահմոյնսն զնո յոտնո, / Յոլլցնոն զհոլլցնոն մնանո-
նս, / յոն զհոլլցնոն, զոն զիցո, / զյոյնցնոն զհոնանոնս." ^{և ինչ}
զա զմ և ինչոնսն զիցոն ոյնցնոնս զա զհոլլցնոն զան-
ցնոլլոյն արտու զիցոնսն ոնսնսն, "մահմոյնս մոլլոնսն զար-
եղքն, / տաշոնցնոնսն զսլեմքն."

Յոլլցնոն մնանցնոն յո մոյնոն զանսնցնոնսն զամոլլցնոնսն
իցոնցնոն զիցոն մոյնցնոնսն.

և զիցոնսն և զիցոնսն մոնցնոնսն զանցնոնսն յոնցնոնսն
և ոմնոնսն զիցոնսն զիցոնսն զիցոնսն զիցոնսն.

ձի մղմանը կտնտա և ունեցող, հեղձա-նը զարման, մահկյա-նը ց-
րոս. մոռնու- ողբիցմա.

"Նորոգիւցեմա եղբայրիտա սմալ և սմալ հասելա շահու.
/ Գոյոցա և սմալ եմաւնցեա, / Կահմա զմա մոնցա և սմալոյ, /
և սմալ շահու ձիցո եղբայրիտա / ժշուհու զահու և սմալոյ. /

ձի ողբնը զոնկա չահուս ձգտը և չոցուր ձիցին.
ոն և հոհեցոյտի յաղակումն ուրցն. մահկոց մահկոց ցարցոց-
մա եղբայրիտա միայնը հոգեւորյան և սմալին. մոնի Յիսկը հեղձում
և սոցիցից մյուսը չիոս և սմալը և սահայո զմոհումն մյ-
նակունա. չոցուր զմոհումա զհոհաոհալ ձեցոյոցիցն հոցոհոյ
մոմննից եղբայրիտ և սմալին, ուց ողբնը զոնկան և սմալին.

"Մայրից մոհնուհալո եղբայրիտա / Եոն յոց և սմալը
և սահայո. / յոցուր զալ չիցա յոցինը / զոնկո և սմալ-մոլոցիցն-
տա, / զարոհիցն զոնկոս և սմալին / Յիցին և սմալ մոլոցիցն-
տա. / մոցն մոլոցիցն զգոնա, / ձիցմոլոցն, - մոլոցիցն զոնկո.

Գոնկան սմալոցն չոցուր զմոհանցումա եղբայրիտա մի-
այնը հոգեւորյան և սմալին. չահիցը զոն զարոցն զսոցոսումն
տոցոն զմոհ և սմալը.

"Դոց ոն յեղցումա եղբայրիտա. / հեղնի մեհիցա, շոն
ձիո?." / Դոց յեղա չոցուր ոցոն, / և հոհիցը, և սմալը և սմալ
և սմալ չիտա, և սմալոյ և սմալին, / զարոցն զոն յեղցիցն, /
հոցոհոյ ձի յոհունոն զհոյանա, / տըմի և սմալ-և սմալին յեղցիցն /
մոլոցիցն յոցոյո, ոցոյոյ / մոլոցիցն և սմալին և սմալոյ յեղցիցն".

Մայրից զսոցոսումն զարոցումա / հոհիցը տոցոն
և սմալը յոտահունն յոցոյոցն / և հոհիցը մայր զոցո զսմալը
Գոնկան զարոցումն յոցոյոցն չոցուր և սմալը, / յեղցումա և սմալը
չոցուր և սմալը մահուհից և սմալը, և ունեցող մոլոցում և սմալը

"Մոլոցում, տը մոլոցում-ձիո. / յեղցումա մահուհից ձիցո

տո, / Ընկած սուժ հրքիցը զգրիւն, / Ետպոնս թաքն ոն-
ջոն, / Կցես յո լեզուսն թագրիւն, / Թահլույս մղիւն չահն
զայնցըն, / Ենկիցը թաքնուող թաքնիւն:

Թայսցա Նժար-Ստորինցսցոյ Խոյուրս մամոն զազխեցա
ժայլոյց մոհեցնալ սրբեյիւն, Ետպա ժոնցոս թաքնիւն յո-
ղեսոյ զանախիոյ յազո, * / Ժանոց ամ յրանս եյն յըտ նաժոնեզ
ոլլոյցս Խոյուրս, ժայլոյց, Թայսն լոհեցնոն մղեանցազ,
Եյնսցոս թայմոյ թմոսյիւն, Ժանսիւն զազխեցալ իայլուր յ
Խոյուրս մղիւն չահն "Թահլույս թանցըն" / Իտլոյն մղյ-
ծըն մոհոյցսցնան թայլուրս յը-Յայլուրս թայլուրս նո զազխեցա-
մո "Ետպոնս թաքն", Ետպըտան, Ետպոնս թայլուրս, Ե-
տպոնս, Եյնսի, Ետպոնս յընցան, Ետպը թայմոյ յոտահեցնալ
~~Ետպը թայմոյ յոտահեցնալ~~ մոհոյցսցնան թայլուրս:

* / Ետպը թայմոյ յոտահեցնալ յընցան յոտահեցնալ չահն:

" Կցտղան մտնի յի ըսմհիտ, / մոն մոսկյո տայոն
Յշքահոն, / քմաջ-նդչն յիտոն ոմիւր, / ժայ-տոնց, հյո-
նոն յահոն. / մոսմիցն ըսո ռհիցոյն / տայոն Յշքահն տայոն
Յիսմիւր, / Յոսսահիցոյն և մահիցն / մամա-ՅաՅոսա Յշքահիւր.
Յշոնար յոսի ըսնաւոնահո / տայոնոն յիցմիւր Յշքահիւր".

Կոյտըս յո, հոմիցոյ գմոն ըսը ըսոկըս յընդցմից
տայնամսնմիցը և ոյն յիցոն քահոն Յղաւցմաթո - Յղիւր-
յոսիւրմն տայոնցմիցմա և մո յըրո մոնայ յի յըրոնցն տա-
յոն ջահըսըր ճատցնայցոն ջըցիւրո. Կոյտըս, հոյոհի
տցոն Յոհոն ջամցոն, տայոնցմիցոն ոհիցըս ըս մոտըս-
լցն, մատոն հոհիցն մոմիցոն, և ևս յըսո Յոյշիցն ըս
սմիցն ըս ոյո մոմիցոն ջըմհնա ըս տցմն. ման, տոտմն
յոսո մեհիցն յահոն Յշքահն, յոհան ըս միցն ըս յոն
տայնց, ժահո յիցոն **Յշքահիւր** յիցոն յը յոն, յիցոն յըմոհն ըս
մոյրն քահիցմո մոսո ևս ըս յոն ջամտնիւրո. ~~յիցոն յը-
մոնիւր~~. " Կոյտըս յոյոն մոմահիցն" յըսն ջըցն ջանմից ջան-
ցո, ջըցոսմ միցիցո յիցոն **Յոն տայն** ըս յըցոն յըցոյիցոն
յոն. Կոյ ջոյոնիցն ևս ըս յոն ջանմիցն տայոն յիցոն /
յըցոն ջանմիցն ջանմիցն յըսն, ևս ըս տցոն տայոն " հոհիցն
Յիսմիւր" Կոյտըս մոհիցոյս ջանմիցն ևս յիցոն ըս յիցոն.
Սոն յըցոյս յըսն յըս **ևս** յիցոն ըս յիցոն, հոյ ման յի
ժըցոն ոյն ցնոյիցն ըսն ջանմիցն. Յոյտըս յոն
մայն **Յոն** մոնմա տայոնցմիցմա ջանմիցն. Կոյտըս յըցն-
յոն յըցոն ևս տայոնոն ջանմիցն ջանմիցն հոյտըս ևս
Իցն.

"-հոյտըս յոյոն, հոյտըս. / յիցոն յըցոն
յըցոն. - / յիցոն յըցոն յիցոն յիցոն / յիցոն յըցոն յիցոն.
Կոն յըցոն յիցոն յիցոն, / մատ յիցոն յիցոն յիցոն...
Յիցոն յըցոն յիցոն յիցոն, / յիցոն տայոն յիցոն յըցոն.
յըցոն-յիցոն յիցոն յիցոն յիցոն յիցոն յիցոն յիցոն

տողման ան իցցան ի մնու ճիւղն զամեն հո զս զանտղծ լու-
 ոյ ան իցցան իցի սնու, համբոն սընց չոնչոն
ճնչըն թոննոնցն, ["ոմ յղոն տայն, սայն չոցուա /
 մոլըն ճոյն իտա ճոմուս ի, / սոմոն սընցըն ս իտա /
 ճոյնոն ճոն ճոյն ճոն: / յ լոն տայն սոցըն չոցուա /
 սանտղոմն յո ոտանցն: / "Յոյոն ճոյն, մոմոն, / հոյ
 ճոն մոնցոնցն ճոն սանցն! "

զս մոմոնոն մոնմոն ճոն հոյն ս ճոյն:

"Սանտղոմն ճոյն / ճոյնոն ճոն հոն մոյնոն, /
 ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն, / ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն: /
 մոյն ճոյն մոյնոնցն / տայն մոմոնոն ս ճոյն:

ճոյն ճոյն ճոյն մոնցոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն
 ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն
 ճոյն, - ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն, հոյ ճոյն ճոյն ճոյն
 ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն, հոյ ճոյն
 ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն:

"ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն / ճոյն մոնցոն, մոյն ճոյն
 ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն, / ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն
 ճոյն: / ոմոն մոն ճոյն ճոյն ճոյն, / ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն
 ճոյն ճոյն ճոյն:

"ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն, / ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն, /
 ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն / ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն:"

ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն
 մոնցոնցն ճոյն-ճոյն-ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն:

ճոյն ճոյն, ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն
 ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն
 ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն
 ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն

"ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն, / ճոյն-ճոյն ճոյն ճոյն-
 ճոյն, / ճոյն ճոյն-ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն / ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն-
 ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն ճոյն

ბის ახა"

ამოცომაჲ ახუთის გუნდისაჲს ალყაჲს ემით ამბობს
ჯაჲ, რომელიც თითოდაჲ მოყვარობაჲს ხარხთა ძმობის
და მეგობრობის ამ თვარსწამლად სუხით, რომელსაჲ
შეიძლება მადლით ან შვილებს მხოლოდ ელცხაჲსაჲს:

"როცა მათ მხედრებს უნდა და / ვაჲს ვუნი ძეგბა
უქვითა" /

მაგნიამ იმ დროსდელი სინამდელი ინი თუ ანი
იძეგობა საშუალებას ხარხთა უნა-უნაგებობს, შეუკი-
სებობს, ძმობის და მეგობრობის იმ თვარსწამლად იღვდობს
განსორიერებობს, რომელსაჲ შიონს ჯაჲ თაჲს მოვებ-
ში "აღუდა ქვადეჲნი" და "სტეჲმან-მანძინძელი" და
რომელიც, ვადეჲქანებდარ შეიძლება ითქვას, ჩვენს
ეიარ სტარინური ეშოქას ებმეჲსიგბა, სადაჲ ახე ბინყინ-
ვადეჲ განსორიერდა ყვდა ეშოქის მოწინაჲე აღამი-
ნებობს თყნება საუკუნობით ვადამეჲრებულ ხარხთა შე-
ნიგებობს, შეუკისებობს და ძმობა-მეგობრობისა. მაგნიერ-
დო სინამდელი იმის საშუალებასაჲ ანი იძეგობა, რომ
ვაჲს ამ საგანზე თყნდაჲ დიღხანს უთყნება. ვაჲს
თვარე ვუნი ძეგბა აღაშას, ჯეგობას და შეიარაჲრის,
გვაროვნიერ-შაჲნიო რქარ უნი საშოგაგობის სინაჲრის,
შანიშანობის, ხარხთა უნა-უნა ვადამეჲრებობს, შედე-
სა და შედეგი სინხლის ლეჩის სინააღმდეგ ამბობებულ
ამ ვაჲვაჲსი საშეობის უნაჲრ შეყნის და სუნიონს უქვითა,
რომელიც თაჲიანთი უსოჲრებობს მაგარიით და უთრო შე-
ვადეჲ თაჲიანთი უსოჲრებობს ცნადიკური დასახიერით ხარ-
ხთა "უნი-უნა დახლოებას, ენაშას და და-ძმობას" ქადა-
გებებს.

"მაგნიამ ვანიღება ჯანთი რამ / ვუნიშად შაჲს
უქვითა, / და უქვითება სახახაჲს / სუნი-მსუნიერის სუნი-

თა. / მზე აწვეს ჯაღმსაჯითა, / ან დაშვანგვა კვერთხა, /
კვირ შველთყვებს მათყაი, / ანუ ათხდება ხველითა. / მხოლოდ
მღონაინს სმა ისმის, / დაბრა მოქანავს ხველითა / და
კვსკრებს დასუქენს მილიმში / მოღვინებენს ყველითა...

თავისი ნაწილად იღვარის - ბარბთა უნთ-უნთგაგებონ
შეოვოსებონ და დაშვანგვების ქიმიკურობას კავახ იმ შავ-
ბნელ ვსოქაში აგნიმონინებდა ანა მანულ გვაჩოვს უ-
შავნიოჩქარ უნ საზოგადოებონ სონამდვილედ, რომლის ჟონმე-
დაყ ქმნიდა იგი თავის მალარ-იღვენი განწყობის მქონე
მოგმებს: "აღუდა ქვთვდა უნს" და "სტყმა რ-მას მონძებს"
შვიდრება ამ მონათობით უფრო მეტ-უბედობის განწყობი-
ლებას უქმნიდა კავახ თვით კამოვარისუნი საზოგადოებონ
სონამდვილედ, რომდესაყ მწყნარო ანა შავრებონ უნდათკველი
სომდაფრით განიყვლიდა, კიდრე გვაჩოვს უ-შავნიოჩქარ უნ სა-
ზოგადოებონ სონამდვილეს, / ან უფრო სწორედ ამ საზოგა-
დოებნიკო ფრმაყიონ მძლავრ გაღამაშებონ ანსებობას, მის
განგომოყვედ. უშავ-ხვესკრებს ყოფა-ყბოქრებასა და აღამოან-
თა მკვსნებაში /

კონაიღან ანა-ნაკრებად-მახინჯ ჟონმებში იმრებობს
აღამოანთა და ბარბთა უნთ-უნთობანი გვაჩოვს უ-შავნიოჩქარ
ქარ უნ საზოგადოებონ შვემყვედ ვდასობნიკ საზოგადოებაში,
მისი განკითაჩებონ ყვედა საფეს უნში და შვიდრება ითქვას
ყვედაში უფრო მახინჯათ მის უკანასკნელ, კამოვარისუნი
სტარობაში, რამდრდაყ მეფეკვედებს ფ. ვსგვსის მ. ყ. ნამჩომონ
შემდევო-აღვდო:

"ამ მიჩვეულყოფილი თვითს ძარა უნდა შემუხვნილიყო და
და შეიძუხა კიდრე. მაგჩამ იგი შეიძუხა მოვრენებონ
მეგბავე ვსით, რომდენიყ ჩვენ იმთაკითვე დაქვეითებად გვე-

հըցն լինա, Կոթըս մի հաջահընաը ժյղըի զյահույն յըո սա մոցա-
 լոցոնն մնդոմնոյի սոմալըոցան. յըոցոյի զայնա մընոմա,
 վըանդի սոմոյնցոնն Նյւհյոլըո, քյէկոանի սոմցննդ, սա մո-
 զալո լոնցոնն ցըոտեկըի ընթայցնա ոմ յմըսըըցն ոն վըհըցնցնն
 սահմոա ըցընցն, հոմըլոտայ սեաը, զանաուընը, յըանսոմնոյ
 սա մոցալոցնա մի թըյայցըահո; լյիլըոմա, ժըմոմնոցոմա, յըհոցո-
 մա, ըըըայո - սո ոն սա մահըսըոնոմ սա թըըըանի, հոմըլոտայ
 մոհո- զամոյտեա հըն ըս ըսամնցն ժյղըո նըըանո, զյահույնըո
 սա մոցալոցնա ըս ոյոտ սեաըի սա մոցալոցնա ոայոսո սոնցըու-
 ոոս սամո սոան նյոան նըըոնա ըմո ննյան սահոլըհնն սահմոա ըցըն-
 ըս զահըս յմնոմըսըո յմիսոհըսոնն զանցոտահըոնսա դըն ձըոմա-
 վայոնա մննըո ըս հո ըհըո յմհայըցնոնն սահընց; ցըն ըլըկայ
 սնցս, յոլըց յըհո թըլըս, յոլըհը սոնաո ցոլըոս ուըցնմը"

Վսուցոմ սնց ցհոտայը վհալոյըըսը սհըլըցնա "սըլըս
 լըտըըս յհոն" ըս "սըլըս հ-ման ձոն մըոն" ըմոհընն ծըլը. սա-
 մոցալոցնա մի լոմլմըլըո ծնըլը ժըլըն չանըոն, ծըհըսոն սա-
 նոտ սըլոհըոնան սըսան, չոցըլըս ըս թըոսըս հոն ցհոտը
 թըցըոնն սընոմնն ոյարնահմըս սանահոտոան, յմըոն սըսոնանն
 ոցըմնոն սըլոմասըց զըսա մըլը հընա թըլըոնցոնն ըս
 ըս մմոմըըոնն մոլըո սոմթըցն ոցըհը:

ցն չանըո ըս ծըհըսո, սա մոցալոցնա մի մոմլմըլըո ծնըո
 ժըլըն, հոմըլըոնո սոն ցըլոնցոնան նըընա յհո-յհո զոցոնն,
 ըս թըլըոնցոնն ըոսը սա լմըն, ցըլըս ցհոտն թըլմըհոսըլըսը,
 ոտոլմոն ըս լըլըցըլըսը ցնանցնա"

"Յը սնըցն չալոսայոտա, / սհ ըս մըլըոնըցն յըլըոտա, /
 յըհո թըլըոտայ ցն մըլոցայո, / սհո սոնըլընա նըլըոտա"

ոհո նըոտ սըհը զանըսոյնըսը յըլըս, ոտոհըմ ոտոտն զան-
 ըլընըս ոմոնո մոնամը, ոյ հոցոհ ըսամննչըոն ըոսը ոլ-
 վոմնոնն հըլըո յըլըոն յըլընա ըլըն-մոնոն ցհո թըլըլըսը
 սահըլընց ոն ննըլը

սաղցոյ, հոմբընոյ եւն ցւոմցոմըն եւրեւո յիւ-ցիւցացոն,
 քոյոնցոն քա զաժոմոընն նահմցայ ուրեւոն զաննոյոց-
 րընն. ընոնոն քա նցաւոնոն երեւա յեւըն ոն քանո զա
 քոյոն եւրեւո զառոմընոն, յիւ-ցիւցաւաժոցիցոն, յիւ-
 ցիւց, զոյ **Եւրոն**, հաջոնոն քա զյեւրոաւաջոն, հոմբընոյ
 մահոնոյ "Կաւոնայոտ յեւր" ուրեւ ցոյոը հյնոն ոմքոնո-
 մո մընայը եւրեւո պոյոնոն յոնցայ հոյոնոյ մոլոնոն
 զա մոցաւոնցիո նոմցոն. եւրեւո զոյ ուրեւն, եւրեւո
 զայոնոն զայն պոյոնոն քա մոյոնոն տարեւոնոն
 ուրեւո եւրեւո յիւ-ցիւցացոն, քոյոնցոն քա զառոմըն-
 զաժոմոընն յեւրայ ուրեւոն նոնոնոն ուրեւ.

քա յեւր միւր ուրեւն զառոմընոն եւրեւո զայ-
 մոնոն յեւրոն զոյ յեւրոն յեւրոն նոնոն նոնոն
 նոնոն յեւրոն քա զայն զայնոն յոնոն ոմ մայոնոն
 սաղցոն, հոմբընոյ նոնոնոն մոյոն զայոնոն զայն-
 ոնոն եւրեւո յիւ-ցիւ-ցաւաժոցիցոն, հաջոնոն քա մոն-
 ոնոն զայն յոն.

Ե Վ Ն Ո Ւ Ն Ո Ւ